

പിന്നെയും പലതിനെക്കുറിച്ചും ഞങ്ങൾ സംസാരിച്ചു. ഒടുവിൽ അവർ പറഞ്ഞു. “ഓ നേരം വൈകുന്നു. അമ്മു വീട്ടിൽ ഒറ്റയ്ക്കാണ്. എന്നാൽ ഞാൻ പോകട്ടെ”.

“അങ്ങിനെതന്നെ” എന്നു ഞാൻ തലകലുക്കി അനുവദിച്ചു. വെങ്കിലും അവർ ഒരു വീക്ഷണത്തോടെ എന്തൊ പറയാൻ സൗശയിച്ചുനില്ക്കുന്നതുപോലെ കുറച്ചുനേരംകൂടി അവിടെ നിന്നശേഷമാണ് പോയത്.

എന്നാൽ അവർ ആ നായയെ ചങ്ങലക്കിടുകയൊന്നും ഉണ്ടായില്ല. ആ തെങ്ങി നായ് അവിടെയുടീവിടേയും അലഞ്ഞു നടക്കുന്നത് ഞാൻ പിന്നെയും പലതവണകണ്ടു.

എന്റെ നേരെ പടിഞ്ഞാറേ വീട്ടിൽ ഒരു വേലായുധൻ നായർ താമസിക്കുന്നുണ്ട്. ചങ്ങാതിയുടെ വകയായി ഒരുദിവസം രാത്രിയുണ്ടായ സംഗീത ചരിത്രമവും അടുത്ത ദിവസം അവിടെയെങ്ങാണ്ട് താമസിക്കുന്ന നിർഭാഗ്യവതിയായ ഏതൊ ഒരു പാദ അമ്മയുടെ നടപടി ദോഷത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു ഭയങ്കര തെറിപ്രസംഗവും കേട്ടുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആൾ ഒരു നല്ല അനുഗ്രഹിത കർമ്മനാണെന്ന് എനിക്ക് ബോദ്ധ്യംവന്നു. അതിൽ കൂടുതലായി അയാളെക്കുറിച്ച് എനിക്കൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാൻ കഴിഞ്ഞു. ഒരു ദിവസം ഉച്ചയ്ക്കു ഞാൻ ഉണക്കഴിഞ്ഞു ചായകസേലയിൽ കിടന്നു വിശ്രമിക്കുമ്പോൾ നമ്മുടെ വെളുത്ത നായ് പടിഞ്ഞാറേ വീട്ടിലേക്കു കയറിച്ചെല്ലുന്നത് ഞാൻ കണ്ടു. പിന്നെ അവിടെ നടന്ന സംഭവങ്ങൾക്കു ഞാൻ ഒരു ദൃക്സാക്ഷിയായതുകൊണ്ട് അത് ഞാൻ നടന്നതുപോലെ ഇവിടെ വിവരിക്കാം. നായ് കയറിച്ചെല്ലുന്നത് മുററത്തു കിടന്നിരുന്ന ആട്ടിൻകുട്ടി കണ്ടുവെങ്കിലും അവൻ കണ്ടോലും നടക്കുന്നതെ തീർത്തിരുന്നില്ല. അടുത്തൊത്തീയപ്പോൾ കുറച്ചുകലെന്നിന്നുകൊണ്ടു നായ് ഒന്നു മുണ്ടു “എന്തടാ, നീ ഞാൻ വരുന്നതു കണ്ടില്ലേ? ഒന്നെടുത്തുനോൽ നിനക്കെന്തൊ ഇതു ചേരും?”.

ഉത്തരവാദി.

വക്കീൽ മാധവപ്പണിക്കർക്ക് ഒരു പുതിയ അരിവെച്ചുകാരന്റെ ആവശ്യം നേരിട്ടു. സൗകര്യത്തിൽ കിട്ടുകയാണെങ്കിൽ ഒരു കട്ടിയെ അയച്ചുകൊടുക്കണമെന്നു അയാൾ തന്റെ സ്നേഹിതന്മാർക്കെല്ലാം അറിവുകൊടുത്തിരുന്നു. വിവരം അറിഞ്ഞോ എങ്ങിനെയോ ഒരുദിവസം ഉച്ചതിരിഞ്ഞ് വെച്ചാട്കാരൻ ഒരു നാരായണൻകുട്ടി അവിടെ അന്വേഷിച്ചുവന്നു.

അവന്റെ പേര്, വീട്ടുപേര്, നാട് അരിവെച്ചുപണിയിൽ പഠിച്ചതുമുണ്ടോ, എവിടെയൊക്കെ ഇതിനുമുമ്പ് നിന്നിട്ടുണ്ട്, എന്തു ശമ്പളം വേണം എന്നിങ്ങനെയുള്ള ചില അത്യാവശ്യസംഗതികൾ ചോദിച്ചറിഞ്ഞശേഷം മി: പണിക്കർ അവസാനമായി ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു: “എക്കോ നിനക്ക് കരേശ്ശുപാട്ടിനു വാസനയുണ്ടോ? വെറുതെയിരിക്കുമ്പോൾ സ്നിമാപ്പാട്ടുകൾ മുളിനോക്കാറുണ്ടോ?”

“ഇല്ല.” അവൻ അല്പം നാന്നത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. “ചിന്നെ സാഹിത്യത്തിൽ കുറച്ചു അഭിരുചിയുള്ളകൂട്ടത്തിലാണോ? കവിതകളോ ചെറുകഥകളോ ഒക്കെ സാധാരണയായി വായിക്കാറുണ്ടോ.”

“ഇല്ല.” അവൻ അല്പം പരിഭൂതത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. “ശരി നിനക്ക് അകത്ത് പോകാം. ഇന്നുമുതൽ നിന്നെ ഉദ്യോഗത്തിൽ നിയമിച്ചിരിക്കുന്നു.”

“എന്താണ് ഇങ്ങിനെ ഒരു ചോദ്യക്കുടലാസ്യം?” വെല്ലുകാരൻകൂട്ടി അകത്തേക്ക് കടന്നുപോയപ്പോൾ ഞാൻ ചോദിച്ചു: “വല്ലഭധാരസേവയുണ്ടാക്കുവാനറിയുമോ രസം വെക്കുവാനറിയുമോ എന്നൊക്കെ ചോദിക്കാതെ സാഹിത്യമുണ്ടോ സംഗീതമുണ്ടോ എന്നൊക്കെ ആരെങ്കിലും ചോദിക്കാമുണ്ടോ?”

പെട്ടെന്നു മി: പണിക്കരുടെ മുഖത്ത് ഒരു വലിയ വിഷാദഭാവം പരന്നു. അയാൾ ചാരുകസേരയിൽതന്നെ മലർന്നിടന്ന് ഒരു നെടുവീർപ്പിട്ടുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: “സ്നേഹിതാ, അതൊരു നീണ്ട കഥയാണ്. നിങ്ങൾക്ക് കേൾക്കണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ ചുരുക്കി പറയാം.”

വാസ്തവത്തിൽ ഏതാണ് നീണ്ട കഥയാണെന്നും അയാൾ പറയുന്നതെന്നു എനിക്ക് മനസ്സിലായില്ല. മധുരസേവയുണ്ടാക്കുന്നതോ രസം വെക്കുന്നതോ. ഒഴിവ് സമയത്ത് രമണൻ വായിച്ചുപാടുന്നത് ആയിരിക്കുകയില്ലല്ലോ. എന്നാൽ അത് അർത്ഥശൂന്യതയോടുകൂടിയതാണെന്നു ഞാൻ ചങ്ങാതിയെ ഇങ്ങനെ ഉത്സാഹപ്പെടുത്തി:” പറയണം. മി: പണിക്കർ. ഇതുകേൾക്കുക എനിക്ക് നീണ്ടകഥയോ കേൾക്കുന്നതിൽ വലിയ താല്പര്യം കണ്ടുവരുന്നുണ്ട്.”

“എന്നാൽ പറയാം.” അയാൾ ഒരു സിഗററ്റെടുത്ത് ചുണ്ടു തുറുപ്പിച്ചു തീപ്പെട്ടിയുൾപ്പെടെ തീച്ചിടിപ്പിച്ചു തന്റെ സിഗററ്റ് കേസും തീപ്പെട്ടിയും എന്റെ നേരെ നീട്ടി. ഞാനും പുകച്ചു.

എങ്ങിനെയാണ് കഥ തുടങ്ങേണ്ടതെന്ന് അയാൾ രണ്ടു മിനട്ടത്തോളം ആലോചിച്ചു ഒടുവിൽ ഇങ്ങനെ ആരംഭിച്ചു. ഇതിനു മുമ്പ് ഇവിടെ നിന്നിരുന്ന അറിവെല്ലാക്കാരനെ നിങ്ങൾ കാക്കുന്നില്ലേ?”

“ഓ! ഹോ! ആ ഗോപാലൻല്ലേ? ബന്ധനം കാലുറയും പച്ചപ്പൊട്ടും, പട്ടുമാലും ഓ ബന്നിശ്ശോകങ്ങളും ശൃംഗാരാഭിനയങ്ങളും ഒക്കെയുള്ള ആ സുന്ദരക്കുട്ടനല്ലേ?”

“അതെ. അതെ. അവർതന്നെ. അവൻ ഇവിടെ വന്നപ്പോൾ എങ്ങിനെ പാപമായെന്നുവെന്നോ? ഒരു വാക്ക് അധികമില്ല. ഡിക്കാൾ തൊട്ടുതെറിക്കാത്ത സ്വഭാവം. ‘ഗോപാലം’ എന്നു വിളിച്ചാൽ നനഞ്ഞ പൂച്ചയെപ്പോലെ അടുത്തുവരും. ഒട്ടും ഒരു ഏറാമില്ലാത്തകട്ടിയായിരുന്നു.”

“എന്നാൽ ഒട്ടക്കൊട്ടകായപ്പോഴേക്ക് ആ സ്വഭാവമൊക്കെ തീർമാറി.” ഞാൻ പറഞ്ഞു. അവന്റെ ‘പവറം’ നിലയുമാക്കെ സഹിക്കാൻ വയ്യാതെയായി. ശ്രംഗാരപ്പാട്ടുകളും കൊഞ്ചിക്കൊണ്ടുള്ള ആ വർത്തമാനം പറയലും! നിങ്ങളില്ലാത്ത സമയത്ത് അവൻ ഇവിടെ വരുന്ന കക്ഷികളോടും മറ്റും വർത്തമാനം പറയുന്നതു കണ്ടാൽ അവൻ നിങ്ങളുടെ ജാമാതാവോ മറ്റോ ആണെന്നുതോന്നും.”

“അതെ. അതുതന്നെയാണു് ഞാനും പറയുന്നത്. ഇവിടെ വന്നു നാലുമാസം തീർത്തതില്ല. അതിനുമുമ്പ് അവൻ എന്തൊക്കെത്തന്നെ ഹോസ്റ്റോക്ക് പറഞ്ഞു് ചിരിക്കാൻവന്നുതടങ്ങി. അവന്റെ പീടലിക്ക് രണ്ടു് തെഴിച്ചുകൊടുത്തു് പോയി അടുക്കളയിൽപോയി ജോലി നോക്കാൻ പറയാൻ തോന്നും. എന്നാൽ ഈ ചട്ടാരമൊക്കെ ഏവന്റെ നിന്നുണെന്നറിയുമോ? എന്തുവന്നാലും ഭാഗ അവനെ ‘സപ്പോട്ട്’ ചെയ്യുമെന്ന് അവനറപ്പുണ്ടു്. കരയൊക്കെ അവനെ ഇങ്ങനെ ചീത്തയാക്കിയതു് ഭാഗവാണു്. എന്നാൽ മുഴുവൻ ഉത്തരവാദി അവളല്ല. അതു് അവന്റെ സാഹിത്യവും സംഗീതവുമാണു്.”

“അതെങ്ങിനെ?” ഞാൻ ചോദിച്ചു.

“പറയാം.” അയാൾ വീണ്ടും ഒരു നെടുവീപ്പിട്ടു: “അവൻ ഇവിടെവന്നു ഒരാഴ്ച കഴിഞ്ഞശേഷമാണു് അടുക്കളയിൽ ഇരുന്നു് അവൻ എന്തോ ഒരു പുസ്തകം വായിക്കുന്നുതു് ഭാഗവീന്റെ കണ്ണിൽപെട്ടതു്. അതെന്നാണെന്നറിയാനുള്ള അവളുടെ ജിജ്ഞാസയെ

ആദ്യമൊക്കെ അവരും നിയന്ത്രിച്ചുവെങ്കിലും ഒടുവിൽ അതേതു പുസ്തകമാണെന്നു ഭാനു ചോദിച്ചുപോയി."

"വലിയനാണത്തോടും ഒരു ചെറിയമന്ദിരസത്തോടുംകൂടി അവൻ അതു ശ്രീ: എം. ആർ. കൊട്ടമുട്ട് എന്നവന്റെ ചെറു കഥകളാണെന്നും താൻ വരുമ്പോൾ, ഇടക്ക് ആസ്വദിക്കാൻവേണ്ടി തന്റെപെട്ടിയിൽ സൂക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുവന്നിരുന്ന സാഹിത്യ സമ്പാദ്യമാണെന്നും ഒക്കെ വിവരിച്ചു. എന്നാൽ കൂട്ടാനിൽ പച്ചി ഇത്രയധികം ചേർക്കുമെന്നും ഇവിടെയുള്ളവരുടെ മുഴുവൻവായ കാട്ടുകൊണ്ട് ഉണ്ടാക്കിയതല്ലെന്നും ഒക്കെ ആ വിവരമില്ലാത്തകട്ടി യെ യുക്തയോടുകൂടി പറഞ്ഞു. മനസ്സിലാക്കുവാൻവന്ന ഭാനു തൽക്കാലം കൊട്ടമുട്ടിന്റെ കഥകളിൽ വലിയ ജ്ഞാതൃത്വമെന്നും കാണിച്ചില്ല. പിന്നെയും രണ്ടുനൂറു പ്രവശ്യം ആ സാഹിത്യ സമ്പാദ്യക്കാൻ കൊട്ടമുട്ടിനെ ആസ്വദിക്കുന്നത് അവരും ഒണ്ടു.

"ഒരുദിവസം ഉച്ചക്ക് നേരംപോകാത്തപ്പോൾ വല്ലവർമ്മാ നവും പായാൻ ഓരളെകിട്ടാൻവേണ്ടി അവരും ശോചാലനീരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തേക്ക്ചെന്നു. അവന്റെ കയ്യിൽ ഒരു പുസ്തകം കണ്ടപ്പോൾ അവരും പറഞ്ഞു: "ശോചാലാ ഒരു കഥ ഉറക്കെ വായിക്കൂ. ഞാനും കേൾക്കട്ടെ." "ആദ്യമൊക്കെനാണക്കേടുകൊണ്ടു അവൻ കുറെ മടിച്ചുവെങ്കിലും ഒടുവിൽ തന്റെ ആരാധനാമുരവിയാ യ ശ്രീ: എം. ആർ. കൊട്ടമുട്ടിന്റെ ഒരു കഥ അവൻ വായിച്ചുകൊടുത്തു.

"അങ്ങിനെ നേരംപോകാതിരുന്നപ്പോൾ കണ്ട ഒരു തൊഴിലാണു് ഈ കഥ വായിക്കുന്ന ഏപ്പാട്ടു്. പിന്നെ ഉച്ചക്ക് ഉറക്കം കുറവായ ദിവസങ്ങളിൽ ഒന്നോരണ്ടോ കഥകൾ അവരും അവനെ വിളിച്ചുവരുത്തി വായിപ്പിക്കും. ക്രമേണ അവൻ കവികളെക്കുറിച്ചും കഥാകാരന്മാരെക്കുറിച്ചും ഒക്കെ വളരെ അധികം സംഗതികൾ അവരോട് പറഞ്ഞുകൊടുത്തു. ഒടുവിൽ താൻതന്നെ ചെറിയതോതിൽ ഒരു കഥ എഴുതുകാരനും ഒരു ചില്ലറ കവിയുമാണെന്നും ഉള്ള മുഖവുരയോടുകൂടി പെട്ടിയുറന്നു് പലതും എടുത്ത് വായിച്ചുകേൾപ്പിച്ചു.

“എന്നാൽ ഇതെന്നും അല്ലോഴെന്നും എന്റെ അറിവിൽ പെട്ടിരുന്നില്ല. ഒരുദിവസം രാത്രി എന്തൊ വാർത്താനും പറഞ്ഞു കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടക്കാണ് ഭാര്യ എന്നോട് ‘നമ്മുടെ അറിവെല്ലുമാറ്റം സാമാന്യക്കാരുടെപ്പോലെയല്ല. ഒരു കവിയും കഥയെഴുത്തുകാരനാകുകയാണ്. ഒരുദിവസം വിളിച്ചുചോദിച്ചു നോക്കൂ. എന്നാലറിയാം.’ എന്നൊക്കെ പറഞ്ഞത്.

“ഞാൻ അതുകൊണ്ടുമാത്രം എടുത്തുചിന്തിച്ചു. ഒരുദിവസം നാലുപോലായി മടങ്ങി വന്നപ്പോൾ ഹേതുകരമായി വെക്കി. പക്ഷേ അതിനിന്നു പതുക്കെ ആരോ ഒരു കവിയുടെ ചാട്ടം മൂർച്ഛിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം താഴ്ന്നിറങ്ങിയിരുന്നതുകൊണ്ട് ആദ്യ കണ്ട കൂടായിരുന്നു.

‘ആരാണ്? ഗോപാലനല്ലേ?’ ഞാൻ ചോദിച്ചു. അവൻ വിടഞ്ഞുപോയെന്നു പറഞ്ഞു. ചാട്ടത്തിന്നു. ഞാൻ അടിച്ചു കേസരമേലിട്ട് ‘വിളക്ക്’ തെളിയിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ഹേതുകരമായി ചോദിച്ചു: “ഗോപാലൻ കേസര കവിയുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ചു കേട്ടു വല്ലോ.”

കുറച്ചു സംശയിച്ചുനിന്നവെങ്കിലും എന്റെ സ്വന്തം പ്രോത്സാഹനപരമാണെന്നു ഉറപ്പുവരുത്തുന്നപ്പോൾ അവൻ പറഞ്ഞു: ‘ഞാനിതുപറയുമ്പോൾ സാധാരണ വിശ്വാസിക്കുമ്പോഴേക്കു എന്താ? ഈ പ്രായത്തിനിടക്ക് വളരെക്കുറച്ചു കേസരമാണ് ഞാൻ. എന്റെ രണ്ടു കവിതകൾ അച്ചടിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുണ്ട്. സാധാരണ കാണുന്നവയിൽ ഞാൻ കൊണ്ടുവരാം.’ അവനവല്ലാത്ത ഉത്സാഹമായി. എല്ലാവരും അത്ഭുതപ്പെട്ടെന്നുണ്ട്. അവരവർക്കു ഏതൊരു സംഗതികൾ സംഭവിക്കാൻ അവസരം കിട്ടട്ടെ. എല്ലാവരും ഉത്സാഹം തന്നെയുണ്ട്.

“അവന്റെ സാഹിത്യ സേവനങ്ങളിൽ അത്രയധികം താല്പര്യം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നത് ശരിയല്ലെന്നു കേൾക്കി ഞാൻ പറഞ്ഞു:

‘ആദ്യം. അതു സൗകര്യമുള്ളപ്പോൾ നോക്കാം. ഇപ്പോൾ പോയി ഇലയും കിണറും വെക്കാൻ നോക്കൂ. അവനെ അങ്ങിനെ അടുക്കുവിലേക്ക് വീട്ട്’ ഞാൻ ഏതോ ഒരു കക്ഷിയുടെ കേസു പറിക്കാനും ഇരുന്നു.

“രണ്ടു മൂന്നു ദിവസം കഴിഞ്ഞിട്ടാണ്. ഞാൻ ഒരു കെട്ടിമറിച്ചിലുള്ള കേസു” നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ആ ശങ്കരന്റെ അടിപിടിക്കേസുതന്നെ. അതിൽ ഒരു പുതിയ പോയന്റ് ഞാൻ കണ്ടെത്തി. അതിനെപ്പറ്റി ആലോചിച്ച് കസേരയിൽ കിടക്കുമ്പോഴാണ് ഗോപാലൻ ഒരു കടലാസ് എന്റെ കയ്യിൽ തന്നത്. അത് ഒരു മംഗളപത്രമായിരുന്നു. വാൻ: പുളിക്കാട്ടിൽ രാമൻ നായർ. വധു: വൈലിക്കൽ മാധവി അമ്മ. അതിന്റെ മഹാകാവി താനാണെന്നു അവൻ എന്നോടു പറഞ്ഞു. ഞാൻ അതു വെറുതെ നോക്കിയിരിക്കുന്നതുണ്ട് ഒരു പക്ഷെ വൃത്തം കിട്ടാത്തതിനാലാണെന്നു കരുതി അവിടെനിന്നു ഉറക്കെ പാടിത്തുടങ്ങി. പാട്ടുകേട്ടപ്പോൾ അകത്ത് നിന്നു ഭാനുവും ഉമ്മറത്തേക്ക് മാടിയെത്തി. ഇവിയും ആ പാട്ട് ആരെയാക്കെയാണ് ആകർഷിച്ചേക്കുക എന്നു ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടു.

‘ആ ഉപമ നന്നായിരിക്കുന്നു.’ ഭാനു പറഞ്ഞു: ‘സൂര്യനെ വാനായും പ്രകൃതിയെ വധുവായും കല്പിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ നല്ല ചമയ്ക്കാരാണ്’ ഭാനുവിന് ഇങ്ങനെയൊക്കെ അഭിപ്രായം പറയാൻ മാത്രം സാഹിത്യത്തിൽ കോപ്പുള്ള കഥ ഞാനെന്നാണ് അറിഞ്ഞത്.

“ആ വിവിധമായ സാഹിത്യകാരൻ പറഞ്ഞു: ‘തന്നോട്ട് ഈ അഭിപ്രായം ഇതിനുമുമ്പ് പലരും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. മിലർ ഈ ഉപമമാത്രം കണ്ടിട്ട് ഈ കവിത ഉള്ളൂരിന്റേയോ ചങ്ങമ്പുഴയുടേയോ ആയിരിക്കുമെന്നുവരെ സംശയിച്ചിട്ടുണ്ട്! ആ ഉപമക്ക് അക്ഷരപക്ഷം കിട്ടേണ്ടതാണെന്നും നല്ല സാഹിത്യപദങ്ങളുവാക്ക് അതാസരിക്കാൻ കഴിയൂ എന്നും അവൻ പറഞ്ഞു.”

“എന്നാൽ എനിക്ക് ആ ഉപമയെപ്പറ്റി ഒരു മണ്ണാങ്കട്ടിയും തോന്നിയില്ല. അതുപോലെ എത്ര ഉപമകൾ വേറെ കിടക്കുന്നു. ഉദാഹരണമായി ശങ്കരന്റെ അടിപിടിക്കേസിനെ വധുവായും അതിനെ വാടിക്കാൻ വരുന്ന വക്കീലിനെ വാനായും സങ്കല്പിച്ചു കൂടെ!”

“അത് വാസ്തവം” ഞാൻ പറഞ്ഞു: “എനിക്ക് പലപ്പോഴും തോന്നിയ ഒരു അഭിപ്രായം ഇവിടെ പറയട്ടെ. നമ്മൾ വക്കീൽമാർ കവിത എഴുതുകയാണെങ്കിൽ മറ്റുള്ളവരെക്കാൾ അധികം ‘ലോപ്പോയണ്ടു’കൾ ഉപയോഗിച്ചു എഴുതാൻ സാധിക്കും”.

“ആ കാര്യത്തിൽ സംശയമില്ല”. മി. പണിക്കർ സമ്മതിച്ചു: “പക്ഷെ അതല്ലല്ലോ നമ്മുടെ വിഷയം. ശോപാലൻ എപ്പോൾ പറയുമ്പോഴും ഭാനുവിന്റെ സാഹിത്യരചനയേയും സാഹിത്യമേൽ ഉത്തരയേയും സമ്മതിച്ചു കൊടുത്തെ പറഞ്ഞു. അഥവാ അവർ അവന്റെ സാഹിത്യവേലയിൽ വല്ല കുറവും കണ്ടെത്തിയാൽ തന്നെ, ആ ദോഷം ഉള്ളൂർ ഒരിക്കൽ തനിക്കു ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു തന്നിട്ടുള്ളതാണെന്നും എന്നാൽ അത് സാധാരണക്കാരുടെയൊന്നും കണ്ണിൽ പെടാറില്ലെന്നും ഒക്കെ അവൻ സന്ദർഭംപോലെ തട്ടം. എന്റെ ഭാര്യ സാധാരണക്കാരികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടവളല്ലെന്നല്ല അവൻ ഇതുകൊണ്ട് ധ്വനിപ്പിക്കുന്നത്? സ്വന്തം ഭാര്യവിന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചുതന്നെ ഒരാൾ പ്രശംസിക്കുന്നതിൽക്കുറവെന്ന് സന്തോഷകരമായി ഒരു സ്ത്രീക്ക് വേറെയൊന്നില്ല. തന്റെ യോഗ്യതകൾ ഒന്നു വേണ്ടപോലെ കാണുവാനോ ആരാധിക്കുവാനോ കണ്ണും കറളുമില്ലാത്ത ഒരു മായനാണ് ഈ ഭാര്യവെന്ന് പറയുന്ന ജന്തുവെന്നുകൂടി അവർ അതുകൊണ്ട് സാധിക്കുന്നു”.

“അതിനെപ്പറ്റി എനിക്ക് എന്റെ സ്വന്തമായ ചില അഭിപ്രായങ്ങളെല്ലാമുണ്ട്” ഞാൻ പറഞ്ഞു: “പക്ഷെ അതൊക്കെ

അപ്പപ്പോൾ പറയാത്തത് നിങ്ങളുടെ കഥ ഇനിയും നീണ്ടുപോയേക്കുമോ എന്ന ഭയംകൊണ്ടാണ്. നിങ്ങൾ ചുരുക്കിപ്പറയുകയല്ലേ?”

“അതെ. അവന്റെ ദുഷ്പ്രേരണകൊണ്ടാണോ എന്ന് എനിക്കു സംശയമുണ്ട്. കാര്യദീവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ എന്റെ അടുക്കുതറയ്ക്ക് തനിക്കു പബ്ലിക് ലൈബ്രറിയിൽ ചേരണമെന്നു പറഞ്ഞു. തനിക്കിവിടെ ഒരാക്കിയന്റേ നേരം പോകുന്നില്ലെന്നും വായിക്കാൻ വല്ല പുസ്തകങ്ങളും വേണമെന്നും ഒക്കെയാണ് അവിടുടെ ന്യായം. പബ്ലിക് ലൈബ്രറിയിൽനിന്നു പുസ്തകമെടുത്ത് വായിക്കുന്നത് നമ്മളെപ്പോലെത്തന്നെ ചേർന്നതല്ലെന്നും ഇവിടെ വളരെ ‘ലോ’ ബുക്കുകളുണ്ടെന്നും അതൊക്കെ വായിച്ചു ബുദ്ധിനന്നാക്കുകയാണ് വേണ്ടതെന്നും ഞാൻ വളരെപറഞ്ഞുനോക്കി. എന്നാൽ ഒടുവിൽ എല്ലാം സ്ട്രീറ്റുകളുടെ ആഗ്രഹംപോലെയാണല്ലോ കായ്ക്കുങ്ങൾ നടക്കുന്നത്.”

“ഓരോ ഞാൻ ഇവിടെയുള്ളപ്പോഴും അവർ അകർഷിതനായി പുസ്തകങ്ങൾ വായിക്കാനും ചിരിക്കാനും ഒക്കെ തുടങ്ങി. വിളമ്പാൻ നില്ക്കുമ്പോഴും ഗോപാലൻ ‘ഓഹോ’ ‘ഹുണമേറേ’ എന്നിങ്ങനെയുള്ള മട്ടുകളിൽ ഓരോന്നു മുളവാൻ തുടങ്ങി. എന്നാൽ വെറുതെ എന്തിനാണ് ഭാരവിലെ മുഷിപ്പിക്കുന്നത് എന്നുകരുതി ഞാൻ അവനെ അതാത് സമയത്തെ തുറന്നു ശാസിച്ചുതരിച്ചു. പുറമെ കക്ഷികൾ വരുന്ന സമയത്തെങ്കിലും ഇങ്ങനെ ഗോപാലനായി കളിക്കാനും ചിരിക്കാനും പോകുന്നത് നല്ലതല്ലെന്നു ഞാൻ ഭാരവിനോടു് ഒരിക്കൽ സൂചിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ അവളുടെ വൃക്കിന് സ്വാതന്ത്ര്യത്തിൽ ഞാൻ കൈകടത്തുന്നതിനെ അവൾ ഏതു വിധവും ചെറുക്കുമെന്നു വ്യക്തമാക്കി.

“ഔദീവസം ഞാൻ കിടക്കുവാൻ ഭാവിക്കുമ്പോൾ അവൾ അടുത്തുവന്നു മധുരസ്നിതത്തോടുകൂടി താൻ ആദ്യമായി ഒരു കഥ

ഏഴുതിനോക്കി എന്ന് എന്നെ അറിയിച്ചു. തന്റെ ആദ്യത്തെ കഥതന്നെ വളരെ കേമമായിട്ടുണ്ടെന്നും ആ സ്ഥിതിക്ക് മലയാളത്തിലെ ഏതു കഥാകൃത്തിനും അസൂയാജനകമായ ഒരു ഭാവി തനിക്ക് സമ്പ്രദിച്ചിരിക്കുമെന്നും ഗോപാലൻ പറഞ്ഞതായും അവർ പറഞ്ഞു. പോരെ? വിദഗ്ദ്ധാഭിപ്രായവുമായില്ലേ? അവളുടെ സമ്പ്രദായ നിബ്ബന്ധത്തിന് കീഴ്പ്പെട്ട് ഞാൻ ആ കഥ മുഴുവൻ വായിച്ചുകേൾക്കുവാൻ സമ്മതിച്ചു. അവർ വായനയും തുടങ്ങി. കഥാനായികയെ കഥാനായകൻ രക്ഷിക്കേണ്ട ഭാഗത്തെത്തിയപ്പോൾ അവർ ഉത്സാഹംകൊണ്ടുചോദിച്ചുപോയി! ഇനി അവളെ അതിൽനിന്ന് എങ്ങിനെ രക്ഷപ്പെടുത്തുമെന്നാണ് നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നത്? കേൾക്കട്ടെ?" എവിടെ? കഥാഗ്രവണത്തിൽ ഏകാഗ്രമായി കിടന്നിരുന്ന ഞാൻ നല്ല ഉറക്കത്തിലാണ്. അവർക്ക് കലശലായി മുഷിഞ്ഞു. പിറ്റേദിവസം മുഴുവൻ എന്നോട് പരിഭവമായിരുന്നു. ഞാൻ ഇങ്ങനെ സമാധാനപ്പെടുത്തിനോക്കി: 'സാരമില്ല. ഇനി അങ്ങിനെ വരില്ല. പിന്നെ, ഭാഗ്യം ഈ കഥ ഏഴുതന്നെ ഏപ്പാടൊന്നും നമുക്ക് കൊള്ളില്ല. അത് ദാരിദ്ര്യം പിടിച്ച ഏപ്പാടാണ്."

"അതു വാസ്തവമാണ് നിങ്ങൾ പറയുന്നത്." ഞാൻ പറഞ്ഞു: "ഈ ഏഴുതുകാർ മുഴുവൻ കാശിനവകയില്ലാത്തകുട്ടരാണ്."

"അതെ." മി: പണിക്കർ തുടർന്ന്: "എന്നിട്ട് അവർ പറഞ്ഞതെന്താണെന്നോ? ഞാൻ ശ്രീ: എം. ആർ. കൊട്ടമുടിന്റെ ഒരു ചെറുകഥയിൽ ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ അരസിക്കനായ ഒരു വക്കീലാണെന്നും. എനിക്ക് അതുകേട്ടപ്പോൾ തരിച്ചു. അവർക്ക് ഇതൊക്കെ പറഞ്ഞുകൊടുത്ത ആ ദുസ്സാമന്തുകാരൻ ഗോപാലനേയും അവന്റെ കൊട്ടമുടിനേയും ഒരൊറ്റ കേസിന് പിടിച്ചിച്ച് ഒരു അജ്ഞാതകൊല്ലം കൊടുപ്പിക്കാൻ വല്ല ലോപ്പോയൻ മുണ്ടോ എന്നുകൂടി ഞാൻ പെട്ടെന്ന് ആലോചിച്ചുപോയി.

പ്രേരിപ്പിച്ചിരുന്നില്ലെന്നാണ് എന്റെ അറിവ്. എന്നാൽ തടയുകയും ചെയ്തിരുന്നില്ല.

“അന്തിൽപിന്നെ സംഗീതം ധാരാളമായി ഒഴുകിത്തുടങ്ങി. കറിയിൽ ഉപ്പുമേർത്തിരിക്കുന്നതോടുകൂടി അവൻ കറെ ‘ശിവപെരുമാൻ’ ചേക്കും. കാപ്പിയിൽ പഞ്ചസാരക്കു പുറമെ ധാരാളം ‘കൃഷ്ണാ കൃഷ്ണാ’ ചേർന്നിരിക്കും. വിളമ്പാൻ നല്ലമ്പോൾ അവൻ ഞങ്ങൾക്ക് ചോറും കറിയും അച്ചാരവും മാത്രമല്ല വിളമ്പുക. ‘നാജാധർമ്മൻ’ ‘ഭജനംഗൈയ്യോം’ ‘സുഖമധുരം’ ‘ജനഗണ’ മുതലായവയും ഞങ്ങൾക്ക് സവാട്ടനോക്കുവാൻ കാരോ ഓൺസ്വീതം തരും. എന്നാൽ ഭാനവിന് ഇതൊന്നും എന്തെപ്പോലെ അത്ര അരോചകമായി തോന്നിയിരുന്നില്ലെന്നാണ് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നത്.”

“ഒരുദിവസം സന്ധ്യക്ക് കറെ ഭേദപ്പെട്ട കക്കികൾ ചില കൊക്കെ എന്നെ കാണാൻ വന്നിരുന്നു. വിളക്ക് തെളിയിച്ച് ചില റിക്ടർഡുകൾ പരിശോധിച്ച് ഞാൻ കേസിനെക്കുറിച്ച് ഓരോന്ന് സംശോധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോഴാണ് അടുക്കളയിൽനിന്ന് ഗോപാലൻ ചില പുതിയ രാഗങ്ങൾ ആലാപിക്കുവാനുള്ള പരീശ്രമങ്ങൾ തുടങ്ങിയത്. എന്റെ ഉള്ളൊന്നുകാട്ടി. തന്റെ കേസിൽ ബലശ്രദ്ധനായിരിക്കുന്ന കക്കി അതുകേൾക്കാതെ പോകണമെ എന്നു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചു. എന്നാൽ ഈശ്വരൻ ഒരു നേരമ്പോക്കുകാരനാണ്. മുട്ടിയ കയ്യിന് നാം ഒന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുമ്പോൾ ഈശ്വരൻ നമ്മെകളിലാക്കുവാൻവേണ്ടി നേരെ വിവരീതം പ്രവർത്തിക്കും.

“ഉടനെ കക്കി ചെറിയൊത്തുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു: “എന്താണത്? അകത്ത് നിന്നല്ലേ ആ കേൾക്കുന്നത്?” ഒന്നുകൊണ്ടും അമ്പരന്നു പോകരുത്. മനസ്സാന്നിദ്ധ്യംമാത്രം പല വലിയ വിഷമഘട്ടങ്ങളിലും നമ്മെ രക്ഷിക്കും. എനിക്കു് ഉടനെ ഒരു യുക്തിതോന്നി: ‘ആരെ. അകത്ത് നിന്നതന്നെ. നമ്മുടെ അറിവെല്ലുമാറ്റാൻകൂട്ടി

ക്ക് ഇന്ന് ഒരു വയറ്റിൽ വേദന. അതിന്റെ സഞ്ചാരമാണ് ഞാൻ കറച്ച സോഡാപ്പെടികൊണ്ടുവരാൻ അങ്ങാടിയിലേക്ക് ഒരാളെ അയച്ചിട്ടുണ്ട്. സാരമില്ല. രണ്ടു മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞാൽ ഭേദമാവും.’

‘ഹേയ്, ഇതു വയറ്റിൽ വേദനയൊന്നുമല്ല. ആരോ പാട്ടു പാടുകയാണ്.’

‘അങ്ങിനെയോ? എന്നാൽ അതു ഇവിടെ നിന്നായില്ല. അടുത്തവീട്ടിൽ ഒരു ഭാഗവർ പാട്ടുപാടിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അതാവും ഈ ബഹളമൊക്കെ.’

‘അയാൾ എന്നെ ഒരു അരമിനുട്ടുനേരം അവിശ്വാസത്തോടുകൂടി നോക്കി. പിന്നെ ഞങ്ങൾ കേസിൽ പ്രവേശിച്ചു.

“അന്നുരാത്രി ഞാൻ ഭാനുവിനോട് ഗോപാലന്റെ നടുപടി കളിക്കുറിച്ച് വളരെയധികം ആവലാധികൾ ബോധിപ്പിച്ചു. അവനെ ഒന്നു നേരെ ഒതുക്കിനിർത്താത്തപക്ഷം നമുക്ക് മാത്രമല്ല അടുത്ത വീട്ടുകാർക്കു കൂടി ശല്യമായിത്തീരും എന്നും മറ്റുള്ളവർ ഇതൊക്കെ അറിയാനിടയായാൽ നമുക്ക് വളരെ ചീത്തത്തമുണ്ടെന്നും ഒക്കെ ഞാൻ പറഞ്ഞുനോക്കി. തലേന്ന നടന്ന ആ കമ്മലിന്റെ കേസുകൊണ്ടോ എന്തോ അവൾ എന്നോടുകയർക്കുകയാണ് ഉണ്ടായത്. അടുത്തവീട്ടുകാരും ഒക്കെ എന്നെപ്പോലെ സാഹിത്യസംഗീതങ്ങൾ ആസ്വദിക്കാൻ കഴിയാത്ത ഇരക്കാലികളാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കാതെന്ന് അവൾ പറഞ്ഞു. ഇവിടെയുള്ള കക്ഷികളുടെവരവും കേസുകൂട്ടവുമൊക്കെ ബാക്കിയുള്ളവർക്കും അയൽവീട്ടുകാർക്കും സഹിക്കാമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഇതും ആവാമെന്ന് അവൾ വാദിച്ചു. ഞാൻ ഒന്നും മറുപടിപറയാൻ പോയില്ല. അങ്ങിയെയുള്ള ഘട്ടങ്ങളിൽ മൗനമവലംബിക്കുകയാണ് നല്ലത്.”

“സാഹിത്യത്തെക്കാൾ അവന്റെ സംഗീതത്തോടാണ് ഞാൻ തോററത്. അതു ദിനംപ്രതി ഏറിയും വന്നു. അടുത്തവീട്ടുകാരും

ഇവിടെ വരുന്ന സ്റ്റേജിംഗ് നാട്യം നേരംചോക്കിനിടക്ക് അതിനെപ്പറ്റി സൂചിപ്പിച്ചു പറയാനുള്ളതല്ല. അവന്റെ അന്ത്യം നിപയം കൈകൂടിയിട്ടുണ്ട്. നല്ല ചിന്താശക്തിയുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥനെപ്പറ്റി അറിയാൻ വഴിയരികിലൂടെ പെട്ടെന്ന് കണ്ടെത്താൻ കഴിയില്ല. പക്ഷേ, കഴിയില്ലാത്ത പെട്ടെന്നുള്ള വെളിച്ചം എടുത്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈകൾ 'കൈകൾ' കൈകൾ എന്റെ അരികിലൂടെ.

“അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോഴാണ് ആ സംഭവമുണ്ടായത്.”

“ഏതുസംഭവം?” ഞാൻ ചോദിച്ചു.

“പറയാം. ഭാഗവിന്നു ദുസ്സഹമായ ഒരു വയറിൽ വേദന തുടങ്ങി. ഞാൻ ഡോക്ടറുടെ അടുത്തേക്ക് വിവരത്തിന് ഒരു ക റിപ്പോകൊടുത്തു. അദ്ദേഹം മൂന്നുനേരം കഴിക്കുവാനെന്നു പറ ണ്തു എന്തൊ ഒരു മിക്സ്ചർ കൊടുത്തു. ഉച്ചതിരിഞ്ഞശേ ഷം അവർക്ക് സഞ്ചാരം കഠിന അധികമാണെന്നു തോന്നി. അ വർ കട്ടിലിൽ കിടന്നു പീരിയാനും ചുട്ടിയാനും നിലവിളിക്കാനും തുടങ്ങി. ഞാൻ അഞ്ചുമണി കഴിഞ്ഞ് കോടതിയിൽനിന്നു വന്ന ്പ്പോരുകേട്ടത് അവർ ഗോപാലനെവളിച്ചു കഠിന ചൂടുവെള്ളം ഉ ണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടുവരാൻ പറയുന്നതാണ് കേട്ടത്”.

“അകത്ത് ചെന്നു് എങ്ങിനെ ഇരിക്കുന്നു. കുറെ സുഖം തോന്നുന്നുണ്ടോ” എന്നു ഞാൻ അന്വേഷിച്ചു. അവരും തെല്ലിട ഏ,ന്റെർ മുഖത്ത് തുറിച്ചുനോക്കി ഒന്നും മിണ്ടാതെ മുഖം തിരിച്ചു കമിഴ്ന്നു കിടന്നു. തൽക്കാലം ഏ,തോ പരിഭവമായിരിക്കണമെന്നു കരുതി ഞാൻ മടങ്ങിവന്നു് ഒ. എസ്. ടീന്റെ റിക്കാർഡുകൾ നോക്കി പഠിക്കാനും തുടങ്ങി.

“ഗോപാലൻ വെള്ളക്കൊണ്ടുപോയികൊടുത്ത” കൊച്ചമ്മയെ സന്തോഷിപ്പിക്കുവാൻവേണ്ടി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.” ഒരു വയസ്സിലേക്കുവന്നപ്പോൾ കഥ ഏഴുതിയതേയുള്ളൂ. അപ്പോഴേക്കും

ഒരു വയററിൽവേദന വന്നു. ഞാൻ കുമ്പായിച്ചപ്പോഴേപറഞ്ഞു ഇത്രാളു ഒരു കഥ മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ അടുത്തകാലത്തുണ്ടായിട്ടില്ലെന്നു. ഇതൊക്കെ 'അറം' പറിയതായിരിക്കും. ചില വലിയ സാഹിത്യകാരന്മാർക്ക് അങ്ങിനെയൊക്കെ വരാറുണ്ട് അവരുടെ തന്നെപ്പറ്റിയുള്ള സ്മൃതികേട്ട് മന്ദഹസിച്ചുകാണാം. അവൻ തുടൻ: 'ശ്രീ: എം. ആർ. കൊട്ടുകുട്ട് തന്റെ 'ക്ഷയരോഗി' എന്ന കഥ ഏഴുതിയശേഷമാണ് ക്ഷയരോഗിയായത്. മനപ്പൂജയിൽപോലും ഇപ്പോൾ ഇത്ര വലിയ ഒരു ക്ഷയരോഗി ജീവിച്ചിരിപ്പില്ലെന്നു ഇന്നാൾ ഒരു പത്രത്തിൽവായിച്ചു.' അവർ ഒസ്സഹമായവേദനയോടുകൂടി നിലവിഴിച്ച് വയർ ഒരു തലയണകൊണ്ട് അമർത്തിപ്പിടിച്ച് കിടന്നു പിടഞ്ഞു. ഗോപാലൻ തെല്ലിടപരിട്ടമിച്ചുനിന്നു. കറെ സമാധാനമാരപ്പോൾ അവൻ തുടൻ: 'ഇത് ശ്രീ: കൊട്ടുകുട്ടിന്റെ ഒരു കഥപോലെ ഇരിക്കുന്നു.' അവർ കോപത്തോടുകൂടി അവനെ ഒന്നു നോക്കി. കൊട്ടുകുട്ടിന്റെയായാലും പട്ടികുട്ടിന്റെയായാലും അവർക്ക് അത് കേൾക്കേണ്ട എന്ന നിലയിലായിരിക്കുന്നു.

“കാച്ചു് നേരത്തെ നിശ്ശബ്ദതക്കുശേഷം ആ യുവസാഹിത്യകാരന്റെ ഉത്സാഹം വീണ്ടും പുറത്തുപാടി: 'ഭായ് വയററിൽവേദനയെടുത്ത് പീടുകയുമ്പോൾ ഭർത്താവു് നാടകം കാണാൻപോകുന്ന ഒരു രംഗമുണ്ട് കൊട്ടുകുട്ടിന്റെ ഒരു കഥയിൽ....”

‘ഹ! മിണ്ടാതെ പോ അവിടെനിന്നു്. നിന്റെ കൊട്ടുകുട്ടി!’ അവർ കലി്കൊണ്ടു്. ഉടനെത്തന്നെ സഞ്ചാരംകൊണ്ടു് ‘ആവു’ എന്നു നിലവിളിച്ചു.

ഭാസ്കറിന്റെ ഈ ഭാവഭേദം ഗോപാലൻ തീരെ കരുതിയിരുന്നില്ല. വലിയ അമിട്ടിപററിയാണ് ഗോപാലൻ ആ മുറിയിൽ നിന്നു പുറത്തു് കടന്നത്. അവൻ ഏതായാലും പുറത്തു് കടന്നു് ഇങ്ങനെ ഒരു അഭിപ്രായം പാസ്സാക്കി: ‘നല്ല സഹൃദയതമുള്ളവരെക്കുറിച്ചു്

ഇങ്ങനെയുള്ള രംഗങ്ങളുടെ സ്വഭാവവും ആസ്വദിക്കാൻ കഴിയും.

“ഭാനു കോപംകൊണ്ടു പല്ലിറുമ്മി. ഗോപാലൻ അടുക്കളയിൽചെന്നു് ആ ഉമ്മറപ്പടിമേലിരുന്നു് കുറിക്കുത്തിയുടെ പിടികൊണ്ടു് നിലത്ത് താളം പിടിച്ചുകൊണ്ടു തനിക്ക് ചുറ്റിയ കണ്ണിതം തീക്കുന്നതിനായി കല്യാണിരാഗം ഒന്നാലാപിച്ചുനോക്കുവാൻ തീച്ചയംകി. അവന്റെ അംബരഭേദിയായ സ്വരം അടുക്കളയിൽനിന്നു യന്മ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഭാനുവിനു ദുസ്സഹമായി തോന്നി. ആ വയററിൽവേദനക്കാരി അടുക്കള വാതില്ക്കല്ക്കൽ കാടി എത്തിയതും അവന്റെ മുമ്പെത്തു് ‘പൂം’ എന്നു ചവട്ടിയതും അവൻ ‘അയ്യോ അയ്യോ’ എന്ന ചീറലോടുകൂടി മുററത്തുചാടിയതും എല്ലാം ഒരുമിച്ചു കഴിഞ്ഞു.

“ലഹളതേട്ടു ഞാൻ കാടി എത്തിയപ്പോൾ ഭാനു ഭദ്രകാളിയെപ്പോലെ അങ്ങിനെ കുലികൊണ്ടു് വിറക്കുന്നുണ്ടു്. ഗോപാലൻ ‘അയ്യോ-ഓ-ഓ-....’ എന്നങ്ങിനെ പുനഃഗവരാളി രാഗത്തിൽ ആലാപിക്കുന്നു.

‘എന്തുപററി? ഇതെന്താണു ഭാനു?’ ഞാൻ അവളോടു സഹതാപപൂർവ്വം ചോദിച്ചു. അവൾ രണ്ടുനീമിഷനേരം എന്റെ കണ്ണുകളിൽ നോക്കി. പെട്ടെന്നു ചൊട്ടിക്കരഞ്ഞു് ഒന്നാം പറയാതെ അവളുടെ മുറിയിൽ കടന്നു വാതിലടച്ചു. അകത്തു്നിന്നു തേങ്ങി തേങ്ങിക്കരയുന്ന ശബ്ദംമാത്രം കേൾക്കാം.

“ഞാൻ ഗോപാലന്റെ നേരെ വിറിയ്ക്കു. അവനെ വിചാരിക്കുമ്പോൾ മൊഴിവാങ്ങി. അവൻ ഉടനെ അകത്തു് കയറി തന്റെ സാമനങ്ങളെക്കൊക്കെ എടുത്തു് പെട്ടിയിൽവെച്ചു പുട്ടാൻ തുടങ്ങി. താൻ അപ്പോൾതന്നെ അവിടെനിന്നുപോവുകയാണെന്നും തനിക്കു വല്ലതും കണക്കുനോക്കി കൊടുക്കാനുണ്ടെങ്കിൽ കിട്ടിയാൽ നന്നായിരുന്ന എന്നും അവൻ പറഞ്ഞു. കണക്കുനോക്കിയപ്പോൾ ശമ്പളത്തിനപ്പുറമെ കറച്ചു അധികപ്പുറം കണ്ടുഎങ്കിലും അവൻ ചോവുകയാണല്ലോ എന്ന സന്തോഷംകൊണ്ടു് ഞാൻ അ

വന്നു കെ. ചെങ്കൈക്കൊടുത്തു. അങ്ങിനെ ആ യുവസാഹിത്യകാരൻ തന്റെ ആരാധനാമൂർത്തിയായ ശ്രീ: എം. ആർ. കൊട്ടുകുടിനേയും പെട്ടിയിലാക്കി കെട്ടുകെട്ടിയിറങ്ങുന്നതുകണ്ടപ്പോഴാണ് എനിക്ക് സമാധാനമായത്.

“ഞാൻ ഭാനുവിനെ വിളിച്ചു. അദ്ദേഹം വാതിൽതുറന്നു. ‘നിനക്കെന്തെ ഇങ്ങനെ ഹാലിച്ചുകാൻ?’ ഞാൻ ചോദിച്ചു. ‘അദ്ദേഹം ആ അടുക്കളയിൽനിന്ന് മാറ്റിയിടുന്നതുകേട്ടപ്പോൾ എനിക്ക് സഹിച്ചില്ല.’ അദ്ദേഹം വീണ്ടും വിളിക്കുകയുണ്ടായി.

‘അതുപാട്ടുപാടുകയായിരുന്നില്ലേ? ഞാൻ ഹേതുമായോടെ ചോദിച്ചു. ‘പാട്ടുകേട്ടു നീ വയറിൽവേദന മറക്കട്ടെ എന്നു വിചാരിച്ചിട്ടായിരിക്കും അവൻ അതു ചെയ്തത്’.

“അദ്ദേഹം വീണ്ടും കരയുന്നതുവെട്ടുമായി. ഞാൻ സമാധാനിച്ചു: ‘എന്തായാലും അദ്ദേഹം അദ്ദേഹന്റെ കൊട്ടുകുടി ഇവിടെ നിന്ന് പോയിട്ട് ഒരനാഴികക്കഴിഞ്ഞു.’ അദ്ദേഹം കണ്ണീരിൽക്കൂടി മറുപടി പറഞ്ഞു.

“ഞാനും ഭാനുവും തമ്മിൽ പിന്നെ ഒരിക്കൽ ആ സംഗതിയെക്കുറിച്ചു തർക്കമുണ്ടായി. ഗോപാലനെ ഇങ്ങനെ ശിക്ഷിക്കുകയായിരുന്നെന്ന് ഉത്തരവാദി ഭാനുവാണെന്നു ഞാൻ. അതല്ല അതു അദ്ദേഹന്റെ സാഹിത്യവും സംഗീതവുമാണെന്നു ഭാനു. രണ്ടര അതിനെ സംബന്ധിച്ചു എന്തു പറയുന്നു.”

“അതേ?!” ഞാൻ അപ്പോൾ വേറെ എന്തോ ആലോചിച്ചിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ അല്പം ചിന്തിച്ചു ഇങ്ങനെ മറുപടി പറഞ്ഞു: “എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും പറയുന്നത് കാര്യത്തിൽ ഒന്നുതന്നെയാണ്. അവിവാഹിതനായ എനിക്ക് സ്ത്രീ, സാഹിത്യം സംഗീതം ഇതുമൂന്നും ഒന്നിന്റെ പശ്ചാത്താപം. പിന്നെ ഉത്തരവാദിത്വം ഒന്നിന്റെ തലയിൽനിന്നു കയ്യിൽ മറ്റൊന്നിന്റെ തലയിൽ വെക്കുന്നതിന് യാതൊരു അർത്ഥവുമില്ല.

പരോപകാരാത്ഥം.

“ഗോപി!”

“ഉം?”

“നിങ്ങൾ ഇത്ര ഹൃദയമില്ലാത്തവനാണെന്ന് ഞാൻ കരുതിയിരുന്നില്ല. നിരാശനായിക്കൊണ്ടു ശ്രീധരൻ പറഞ്ഞു: “ഒരു ദിവസം ഒരു കട്ടിയെ ഇവിടെ താമസിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് നിങ്ങൾക്ക് യാതൊരു ചേതവും വരാനില്ലല്ലോ”.

“നിങ്ങളെന്തിനാണ് ഇങ്ങനെ വല്ലവരുടേയും കട്ടികളെ വഴിയിൽനിന്നു പിടിച്ചു കൊണ്ടുവരുന്നത്?” ശ്രീധരന്റെ മുണ്ടിൽ പിടിച്ചുരുങ്ങിക്കൊണ്ടു വായിലിട്ട ‘പഞ്ചാരമിയ്ക്കുന്ന’ കവിളുകൾ കട്ടിൽകൂടിയൊഴുകുന്ന തുപ്പൽപ്രവാഹംകൊണ്ട് ഉടുപ്പുകൾ മുഴുവൻ വൃത്തികേടാക്കിനില്ക്കുന്ന ആ ചണ്ടിക്കട്ടിയെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ട് ഗോപിനാഥൻ ചോദിച്ചു.

“വല്ലവരുടേയും കട്ടിയാണോ?” ഒരുനേരിയവിഷാദം കലർന്ന സ്വരത്തിൽ അയാൾ ചോദിച്ചു. “അവർ നല്ല തരാവട്ടകാരാണെന്നതിന്നു സംശയമില്ല. ഞാൻ പലസ്ഥലത്തുവെച്ചും പല തവണയും അവരെക്കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ട്രൺസിൽതന്നെയാണ് താമസമെന്നും തീച്ച. അവരുടെ വീട് കണ്ടെത്തിപിടിക്കുകയേവേണ്ട”.

“കൈവിട്ടുപോയ അവരുടെകട്ടിയെ റോട്ടിൽനിന്ന് പിടിച്ചു അപകടം കൂടാതെ അവർക്ക് തിരിച്ചുപിടിച്ചു കൊടുക്കുന്നതിൽ നിങ്ങൾക്കെന്താണിത്ര താല്പര്യം?”.

“ഞാൻ ആ സംഗതി ഇവിടെ ഇങ്ങിനെ മറച്ചുവെക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നില്ല.” ശ്രീധരൻ ഗോപിനാഥനെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി.

ഒരു അന്ധനും നിമിഷനേരത്തെ നിശ്ശബ്ദതയ്ക്കു ശേഷം അയാൾ തുടർന്നു. "അന്നു സിനിമാഹാളിൽ വെച്ചു ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു നീലപ്പുറിയുടുത്ത ഒരു "നല്ലൂട്ടി"യെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു തന്നതോർമ്മയുണ്ടോ? അടുത്തതന്നെ അവളുടെ രക്ഷിതാക്കളാൽ ഇരുന്നിരുന്നു; തടിച്ചു, മദ്ധ്യവയസ്സുകഴിഞ്ഞു, കണ്ണടവെച്ച ഒരു സ്ത്രീയും കോട്ടിട്ടു, പ്രായത്തിന്റേ ചുവുതന്നെ കഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നവളായിരുന്നുവെന്നു തന്റെ തലമുണ്ടു കൂടാതെ തടവിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു പുരുഷനും. അവരുടെ കട്ടിയായത് ഇതു". ശ്രീധരൻ വീണ്ടും നിശ്ശബ്ദതയിൽ മുഴുകി.

അപ്പോൾ അക്ഷയോടുകൂടി ഗോപിനാഥൻ ചോദിച്ചു: "അതുകൊണ്ടു?"

ഒരു നേരിയ ശങ്കയോടുകൂടി ശ്രീധരൻ അയാളുടെ മുഖത്തേക്ക് നോക്കി. "അതുകൊണ്ടു ഒരു പരിണയസമാഹാരത്തിൽ പറഞ്ഞു: ഞാൻ അവളെ സ്നേഹിക്കുന്നു".

"ആരെ? അമ്മയേയോ മകളേയോ?"

"മകളെ". ആ അധികപ്രസംഗം ചോദിച്ചതിന്നു ഗോപിനാഥനെ അവളോടുകൂടി ഒന്നു തുറിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ടു അയാൾ പറഞ്ഞു: "അതുകൊണ്ടു ഈ കട്ടിയെ വഴിയിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചു പരിഭ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അതിന്റെ രക്ഷിതാക്കളാൽ അപേക്ഷിച്ചുപിടിച്ചു എല്ലിച്ചുകൊടുത്താൽ എനിക്ക് അവരുമായി പരിചയപ്പെടാനും അവരുടെ കൃതജ്ഞതയ്ക്കു പാത്രീഭവിക്കാനും ഇടവരും. ഈ പരിചയത്തെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയാൽ അവിടെ കൂടാതെ ചെല്ലാനും അങ്ങിനെ അവിടുമായി സംസാരിക്കാനും എനിക്ക് സൗകര്യപ്പെടും".

"നല്ലപ്പേര്". നിങ്ങൾ അതിനുവേണ്ടിത്തന്നെ അവരുടെ കണ്ണുതെറിയപ്പോൾ കട്ടിയെ രാത്രിയെക്കൊണ്ടു പോന്നതായിരിക്കുമോ എന്നുതന്നെ ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു". ഗോപിനാഥന്റെ ഈ നോമ്പോട് ശ്രീധരൻ തീരെ ചിരിച്ചില്ല. അയാൾ കൂട്ടുകാരനെ വെറുപ്പോടുകൂടി ഒന്നു നോക്കി ചിന്താതെയിരുന്നു. ഗോപി

നാഥൻ നേരമ്പോക്ക് കള്ളത്തുകൊണ്ടുചോദിച്ചു: “എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ വീട്ടിൽനിന്നെ കൊണ്ടുപോയി താമസിപ്പിക്കരുതെ? വെറുതെ എന്തിനാണ് എന്നെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കാൻ വരുന്നത്?”

“എനിക്ക് നിങ്ങളുടേതുപോലെ ഇവിടെ കാക്കു് ഇങ്ങനെ ഒരു വീടുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ ഞാൻ നിങ്ങളെ വന്നു ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുമോ? ഈ ചണ്ടിപണ്ടാരത്തേയും വലിച്ചിട്ടുവെക്കു് ഞാൻ എന്റെ വീട്ടിൽ കയറിച്ചെന്നാൽ ഉണ്ടാകുന്ന കോലാഹലം നിങ്ങൾക്കറിഞ്ഞുകൂടേ? നിങ്ങൾക്കാനെന്നെങ്കിൽ ഇവിടെ ചോദിക്കുവാനാരുമില്ലല്ലോ”. റിഷാദവും അപേക്ഷയും നിറഞ്ഞ ഒരു സ്വപരത്തിൽ അയാൾ തുടങ്ങി: “ഗോപി, എനിക്കുവേണ്ടി നിങ്ങൾ ഒരു ദിവസം ഈ കട്ടിയെ ഇവിടെ താമസിപ്പിക്കുകപോലും ചെയ്യുകയില്ലേ?”

“ശരി. വലിയ ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ട്. എന്നാലും നിങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി അങ്ങിനെ ചെയ്യാമെന്നുതന്നെ വെക്കുക. നാളെത്തന്നെ അവരുടെ വീടു കണ്ടുപിടിച്ച് തിരിച്ചുവെച്ചുകൊടുക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നതിനെയാണ് ഉറപ്പ്”.

“അതിന്നു വലിയ പ്രയാസമില്ല. അവർ കോളേജിൽ വായിക്കുന്നുണ്ട്. നാളെ ബുധനാഴ്ചയല്ലേ? കോളേജ് വിട്ടുവരുന്ന വഴിക്ക് ഞാൻ പിന്നാലെ അറിയുതെ കൂടി അത്മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളാം”. ശ്രീധർ അല്പം ഉത്സാഹത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

ഗോപിനാഥൻ എഴുന്നേൽക്കുന്ന കട്ടിയുടെകൈ പിടിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു: “അപ്പോൾ ഇവളുടെ പേരെന്താണ്?”

“എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. തങ്കം എന്നാണ് അവർ വിളിക്കുന്നത് കേട്ടത്.” അവർക്കുവേണ്ടി വാങ്ങിയ മിഠായി പോക്കററിൽനിന്നെടുത്ത് മേശപ്പുറത്ത് വെച്ചുകൊണ്ടു് ശ്രീധർ പറഞ്ഞു:—

“തങ്കം. ഇവിടെവെച്ച് ആ രണ്ടുപേരും വയസ്സ് പ്രായമെന്ന കട്ടിയെ ഗോപിനാഥൻ എടുത്ത് ചാരുക്കുസോയിൽ കിടത്തി.

ജനവാൽക്കൽ വന്ന് പാളിനോക്കുകയും തങ്കത്തെ മാടിവിളിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവരെ അവിടെനിന്ന് കാക്കിയാൻ അയാൾക്ക് കണ്ണുകാട്ടുകയും വടിയെടുക്കുകയും ഒക്കെ വേണ്ടിവന്നു. അന്നു കോളേജിലേക്ക് പോകവാനോ സാധിച്ചില്ല. തങ്കം അവിടെയുണ്ടായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് സൈപരമായി കൂടുവാനും കഴിഞ്ഞില്ല. അടുത്ത നിമിഷത്തിൽ അവർ കൂടുതലായ എന്തെല്ലാം വിപത്തുകൾക്കു ചെല്ലാൻ ക്ഷണിച്ചുവരുത്താൻ പോകുന്നതെന്നോർത്ത് മനസ്സിന് ഒരിരിക്കപ്പൊരുതിയുമില്ലായി. ഒടുവിൽ ഉച്ചതിരിഞ്ഞ് ശ്രീധരൻ വന്ന് അവളെ വിട്ടുകൊണ്ടുപോയപ്പോഴാണ് ഒരു ശ്വാസം നേരെ വീണത്.

എത്രനേരം അയാൾ അങ്ങിനെ കിടന്നു എന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. ഒരു നേരിയ സന്ധ്യാകാന്തിയിൽ ലോകം കളിച്ചുനില്ക്കുന്നതും ക്രമേണ ഒരു കർന്നും കയറി അത് ആദ്യശൃംഖലയായിത്തീരുന്നതും അയാൾ ജനാലയിൽക്കൂടെ കണ്ടു. അയാൾ പകുതി എഴുന്നേറ്റിരുന്ന് മേശപ്പുറത്തുള്ളവയ്ക്ക് കത്തിച്ച് വല്ലതും വായിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. എന്നാൽ ചിന്തകൾ പലവഴിക്കും പാഞ്ഞുപോയിരുന്നതുകൊണ്ട് അയാൾ ആ ശ്രമമെപേക്ഷിച്ചു പുസ്തകം അടച്ചുവെച്ച് കസേരയിൽത്തന്നെ വീണ് മനോരാജ്യത്തിൽ മുഴുകി.

“ഗോപി”! അയാൾ ഒന്നു ഞെട്ടി പീൻതിരിഞ്ഞുനോക്കി. മാറിയിരുന്ന വാതിൽ തുറന്ന് ശ്രീധരൻ അകത്തേക്ക് പ്രവേശിച്ചു-മിറായി നണച്ചിറക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ ചണ്ടിപണ്ടാറത്തെയും പിടിച്ചുനടത്തിക്കൊണ്ട്. ശ്രീധരൻ ഒന്നും മിണ്ടാതെ അടുത്തൊരു കസേരയിൽ ചെന്നു ഗോപിനാഥനടിമുഖമായി ഇരുന്നു; അവർ കസേരയുടെ കൈപിടിച്ചുകൊണ്ടു അയാളുടെ അടുത്തുനിന്നു.

ഒരു ഭീമമായ നിരാശ അയാളുടെ മുഖത്ത് നിഴലിച്ചിരുന്നു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലും ആ മുറിയിലും നിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന ആ നിശ്ശബ്ദത ഗോപിനാഥനു ദുസ്സഹമായിത്തോന്നി: “എന്താണ് നിങ്ങൾ

കുട്ടിയെ ഇങ്ങോട്ടുതന്നെ തിരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നത്. വീട് ധരിച്ചു വെച്ചത് മാറിപ്പോയെന്നുണ്ടോ?" അയാൾ ചോദിച്ചു.

"ഇല്ല. വീടു മാറിയില്ല". ഗോപിയുടെ മുഖത്തേക്ക് തന്റെ ദുഷ്ടികൾ ഉറപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ശ്രീധരൻ സാവധാനത്തിൽ പറഞ്ഞു: "എന്നാൽ ഇതവരുടെ കുട്ടിയല്ലേ?"

"എന്ത്?" ശ്രീധരൻ ചോദിച്ചു. "പിന്നെ ഇത്ര അമ്പരയ്ക്കേണ്ടത് എന്തിനാണ്? നിങ്ങൾ പറഞ്ഞത്".

"അതെ. ഞാൻ അങ്ങിനെയാണെന്നാണ് വിചാരിച്ചിരുന്നതല്ല". അവർ 'കൊണ്ട് ഹാളിന്റെ' മുഖിൽ വെച്ചു ഈ കുട്ടിയെ കണ്ടിട്ടു കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് ഞാൻ കണ്ടു. അപ്പോൾ ഇതിന്റെ തലമുഖം അടുത്തുപിടിക്കുകയും സാധാരണ വാങ്ങുകയാണെന്നു കണ്ടു ഞാൻ അറിഞ്ഞുവോ? അവൾ ഏതോ ഒരു നാട്ടിൻപുറത്തുകാരിയാണെന്നു മാത്രം അവർക്കറിയാം."

"അപ്പോ! അപ്പോൾ നമ്മൾ ഇനി എന്താണ് ചെയ്യുക? നമ്മുടെ ബുദ്ധിമോഹം കൊണ്ടാണ് ഈ ആവർത്തനം കൈയെടുത്തത്. നിങ്ങൾ കൈയെടുത്ത ആലോചിച്ചു പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. ഞാൻ നിങ്ങളെ എത്ര പ്രാവശ്യം ഉപദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്: പഞ്ചസാര പ്ലാസ്റ്റിക് ഉണ്ടാക്കുകയും അപ്പോ....."

"ഗോപി". ഇനിയും തന്റെ ഉപദേശം കേട്ട് നോക്കുക. ധരൻ ശ്രീധരൻ വിചാരിച്ചിട്ടുള്ളതെല്ലാം കണ്ടു വ്യസനത്തോടെ അയാൾ നിമിത്തം. ശ്രീധരൻ തന്റെ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ എത്ര ചിന്തയായി എന്തോ? ഈ കുട്ടിയേയും കൊണ്ടുവന്നു" വിവരം പറഞ്ഞപ്പോൾ അവരെക്കുറിച്ച് എന്റെ നേരെ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. കൂടുതൽ 'അമ്മ' എന്റെ നേരെ നോക്കി ചിന്താധീനമായിരുന്നു ഞാൻ ഇതും കണ്ടിട്ടു നോക്കിക്കണ്ടു."

ശ്രീധരന്റെ 'അവര' എന്തെല്ലാ എന്നറിയുന്നതിൽ ശോചിനാഥൻ യാതൊരു താല്പര്യവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അയാൾ ചെട്ടെന്നു കയറിച്ചോദിച്ചു. "ഇനി ഈ ചണ്ടിഞ്ചി എന്താ? കാണിക്കണമെന്നാണ് നിങ്ങൾ പറയുന്നത്? ഒരു കാര്യം ഞാൻ പറയാം.....പക്ഷെ ആ 'കാര്യം' പറയാൻ ശ്രീധരൻ അനുവദിച്ചില്ല. ഒരു തീർപ്പുനോട്ടംകൊണ്ട് അയാൾ ശോചിനാഥന്റെ നിഗൂഢബുദ്ധിനാക്കി. അയാൾ തുടർന്നു: "ശോചി! ഞാൻ ഇനി എന്ത് ചെയ്യും? അറുളുടെ മുഖത്ത് നോക്കുവാൻ എന്തിന്? നോക്കുക. " ഹ

ശ്രീധരനു പററിയ പ്രേമനൈരാശ്യത്തിൽ അയാളോടു സഹതപിക്കുവാനല്ല ശോചിനാഥനു തോന്നിയത്. ആ ചണ്ടിച്ചുണ്ടാരത്തെ ഇനിയും തന്റെ കഴുത്തിൽ കടുക്കിയിടുമോ എന്നായിരുന്നു അയാളുടെ ഭയം. അതിനെ രഹസ്യമായി തട്ടിക്കയറ്റുന്നതു ബദ്ധപ്പാടോടുകൂടി അയാൾ പറഞ്ഞു: "അതൊക്കെ എന്തായാലും ശരി. ഇനി ഒരു നിമിഷം ഇതൊരു ഇരിട്ട് വെച്ചേക്കുവാൻ. പാടില്ലാ നിങ്ങളുടെ കൂടെ കൊണ്ടുപോയാലും ശരി. ഇല്ലെങ്കിലും ശരി." ഹ

"ശോചി! നിങ്ങൾ എന്താണ് ഇതൊരു ആലോചനയില്ലാതെ സംസാരിക്കുന്നത്? എന്റെ കൂടെ വീട്ടിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകുവാൻ സാധിക്കുകയില്ലെന്നു നിങ്ങൾക്കറിഞ്ഞുകൂടെ? റണ്ടു ടിറസ്റ്റ് കൂടി ക്ഷയിച്ചു. ഇവിന്റെ തള്ള അടുത്തുതന്നെ അറോപിച്ചത് ഇവിടെ എങ്ങാനും എത്താതിരിക്കയില്ല. അല്ലെങ്കിൽ റല്ല കടലാസിലും 'കണ്ടുവരുണ്ടോ?' എന്നുവെച്ച് വിവരം രണ്ടു ടിറസത്തിനും കാണാം". ഹ

"അതൊന്നും എനിക്കു കേൾക്കേണ്ട. എനിക്കുള്ള ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ വല്ലതും നിങ്ങളറിയുമോ?"

"ബുദ്ധിമുട്ടായിരിക്കാം. ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. പക്ഷെ മറ്റുള്ളവക്ക് ഒരു ഉപകാരം ചെയ്യാൻ വേണ്ടി ഒരു ബുദ്ധിമുട്ടു സഹിക്കേണ്ടിവന്നാൽതന്നെ എന്താണ്? 'പരോപകാരാത്മകം' എന്നല്ലേ?.....അല്ലെങ്കിൽ ചിന്നെ എന്തു ചെയ്യാനാണ് നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്?".

“എതു ചെയ്യാനാണ്. പതുക്കെ കയ്യു പിടിച്ചു നടത്തി അതിനെ പുറത്തേക്ക് കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോവുക. പിന്നെ ആരുമില്ലാത്ത സ്ഥലംനോക്കി ദൂരെ എവിടെയെങ്കിലും അതിനെ വിട്ടേച്ചു പതുക്കെ ഇങ്ങോട്ടു ചാടുകതന്നെ.”

“അപ്പോൾ ഒരു വൈഷമ്യമില്ലേ? അനാഥനായ ഒരു ശിശു തെരുവിൽ അലയുന്നതു കണ്ടാൽ ആളുകൾ അടുത്തുകൂടും. അപ്പോൾ കുട്ടിയെ ഇവിടെവെച്ചു കണ്ടുപിടിച്ചവരുള്ള വല്ലവരും നിങ്ങളുടേയാണെന്നുവെച്ചു ഇങ്ങോട്ടുതന്നെ പിടിച്ചുകൊണ്ടു വന്നാലോ”.

“അയ്യോ, ചെങ്ങാതി. ഇതു കാര്യം വലിയ കഴപ്പുത്തീലായല്ലോ. എന്നാൽ പിന്നെ ഞാൻ എന്താണ് ചെയ്യുക? ഒഴിച്ചുവിട്ടാലും മാറണം ഇങ്ങോട്ടുതന്നെ വലിഞ്ഞു കയറുമെന്ന നിലയായല്ലോ. ശ്രീധരാ! താൻറെ പൊന്നുചെങ്ങാതിയല്ലേ? എന്നെ ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഉപേക്ഷിക്കരുതേ.”

“ഏതായാലും പെട്ടെന്ന് ഒന്നും ആലോചിക്കാതെ പ്രവർത്തിച്ചു പോകരുത്. നമുക്ക് ഒരു പുതിയ പോംവഴി കണ്ടുപിടിക്കുന്നതുവരെ ഇതിനെ ഇവിടെ താമസിപ്പിക്കുകതന്നെ. അതിനകത്ത് ഉടമസ്ഥൻ അന്വേഷിച്ചു വന്നാൽ കൊടുക്കുകയും ചെയ്യാം.”

ഗോപിനാഥൻ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. വേറെ ഒരു യുക്തിയും തൽക്കാലം തോന്നാത്തതുകൊണ്ടു അയാൾക്ക് അതിന്നു കീഴ്വഴങ്ങേണ്ടിവന്നു.

മുറി വിട്ടുപോകുമ്പോൾ ശ്രീധരൻ പറഞ്ഞു: “ആരെങ്കിലും വന്നു കുട്ടിയെപ്പറ്റി അന്വേഷിച്ചാൽ നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുകൊടുക്കുക: “പിന്നെ ഒരു നാലു ദിവസം കൂടി ‘ലീവ്’ എടുക്കേണ്ടിവരും. സാരമില്ല. അതു ഞാനെഴുതിയതുവെള്ളാം”.

III

“ഇന്ന് ഒരു മിനുട്ട്” സൈപരമുണ്ടായിട്ടില്ല. ഈ അസത്തിനെ ഇവിടെ കേറിയതു മുതൽ എന്റെ ഉള്ളിൽ സദാ ഒരു ‘കാലത്’ തന്നെ. ഇതൊക്കെ നിങ്ങൾ കാരണം ഉണ്ടായതാണ്. വെറുതെ വേലിമേൽ കിടക്കുന്ന ഭാസ്കരനെ പിടിച്ചു നിങ്ങൾ എന്റെ തലയിൽ ഇട്ടുവല്ലോ.” ഗോപിനാഥൻ കൂട്ടുകാരനോടു ‘മുഷിച്ച’ലോടു കൂടി പറഞ്ഞു.

“ഇതൊക്കെ ഞാൻ കല്പിച്ചുകൂട്ടി ചെയ്തതാണോ?” വലിച്ചു കൊണ്ടിരുന്ന സിഗരറ്റിൽ കെട്ടിനിന്നിരുന്ന വെണ്ണീർ തട്ടിനീക്കി ശ്രീധരൻ ചോദിച്ചു: “നിങ്ങൾ എന്താണ് ഇങ്ങനെ ഹൃദയശൂന്യനെപ്പോലെ സംസാരിക്കുന്നത്? നിങ്ങളുടെ വാക്കുകൾ എന്റെ മനസ്സിനെ എങ്ങിനെ വേദിനിപ്പിക്കുന്നുവെന്നു നിങ്ങൾക്കറിഞ്ഞുകൂട.”

ഗോപിനാഥൻ ഒന്നും മറുപടി പറഞ്ഞില്ല. ശ്രീധരൻ തുടന്നു: “ഗോപി! നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ ഒരു തനി സവാർഥിയാകരുത്. നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ കാര്യം മാത്രം വിചാരിക്കുന്നു. എനിക്കു പറിയ പാടുമയത്തിൽ എന്റെ ഹൃദയം എങ്ങിനെ നൊന്തുകരയുന്നുണ്ടെന്നു വല്ലതും വിചാരിക്കുവാൻ നിങ്ങൾക്കു കഴിയുന്നുണ്ടോ? സ്നേഹിത! നിദാശ്വവാനായ ഈ ആത്മാവിനോടു സഹതാപം കാണിക്കൂ.....”

ഗോപിനാഥൻ ദുസ്സഹമായ അവസ്ഥയോടുകൂടി ശ്രീധരനെ ഒന്നു നോക്കി: “വഴിയെപോകുന്ന വേണ്ടാത്തതെന്തെ നിങ്ങൾ വിളിച്ചുവരുത്തി എനിക്കു വെറുതെ സമ്മാനമായി തന്നു. എന്നിട്ടില്ലാതെ സഹതാപത്തിനു വന്നിരിക്കുന്നു.”

ഇവനോടു പറയാൻ പോയിട്ട് യാതൊരു കാര്യവുമില്ലെന്ന ഭാവത്തിൽ ശ്രീധരൻ കുറച്ചുവേരും മിണ്ടാതെയിരുന്നു. ഒടുവിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “ഒരുപക്ഷെ ഞാൻ ഒരു കാര്യം ചെയ്യാം. അതിനെ കളിപ്പിക്കാനും ഉടുപ്പിക്കാനും ഒക്കെ ഞാൻ ഒരു ആളെ ഏല്പാൻ ചെയ്യാം. എന്നാൽ പോരെ?”

“ആരേ?”

മറുപടി പറയാതെ ഒരു ചിരിമാത്രം ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ശ്രീധരൻ പുറത്ത് കടന്ന് വാതിൽ ചാരി.

പതിനഞ്ചു മിനുട്ട് കഴിഞ്ഞപ്പോൾ വാതിൽ വീണ്ടും തുറന്നു. ശ്രീധരനും ചിന്നാലെ അയൽവീട്ടിലെകുട്ടിയെ നോക്കാൻ പാക്കുന്ന മീനാക്ഷിയമ്മയും പ്രവേശിച്ചു.

“തങ്കത്തിനെ ഇവൾ നോക്കിക്കൊള്ളും. രാവിലെയും വൈകുന്നേരവും ഇവിടെ വന്നു കുളുപ്പിക്കുകയും ഉടുപ്പിക്കുകയും ഒക്കെ ഇവൾ ചെയ്യുകൊള്ളും.” ശ്രീധരൻ പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾക്കിനി നാളെ മുതൽ കോളേജിൽ പോകാം. പുറത്തിറങ്ങുമ്പോൾ അടുത്ത വീട്ടിൽ പോയി കുട്ടിയെ അവളെ ഏല്പിച്ചുകൊടുത്താൽ മതി. ഇപ്പോൾ ഒക്കെ ശരിയായില്ലേ?”

മീനാക്ഷിയമ്മ ഗോപിനാഥന്റെ മുഖത്ത് തന്നെ നോക്കിനില്ക്കുകയായിരുന്നു. ഗോപിനാഥൻ അങ്ങോട്ടു നോക്കിയപ്പോൾ അവൾ മുഖം തിരിച്ചു. കുളുവൊക്കെ തനിക്കു മനസ്സിലായെങ്കിലും താൻ അതു ആരോടും പറയുന്നില്ലെന്ന അർത്ഥത്തിൽ ഒരുമച്ചിരി അവളുടെ മുഖത്ത് പ്രകാശിച്ചു.

“തങ്കം. ഇവിടെ വര.” ഒരു നനഞ്ഞ സ്വരത്തിൽ കണങ്ങളി കണങ്ങളിക്കൊണ്ട് അവൾ പറഞ്ഞു. ഗോപിനാഥനും മമ്മങ്ങളിൽ ഒരായിരം വിഷസൂചികൾ തുള്ളത്തുടങ്ങിയ ഒരു ദുരന്തം!

“അതേ....!” അവൾ പറഞ്ഞു: കുട്ടികൾ ഉടുപ്പുകൾ വേണ്ടേ? നിങ്ങളെന്തെ അത് അവരോടു വാങ്ങി വെക്കാനിരിക്കാൻ?”

ആ ചോദ്യം അവിചാരിതമായിരുന്നു. ഗോപി ശ്രീധരന്റെ മുഖത്തേക്ക് നോക്കി. ശ്രീധരൻ ഗോപിനാഥന്റെ മുഖത്തേക്കും നോക്കി. മീനാക്ഷിയമ്മ രണ്ടു പേരെയും മാർമാരി നോക്കി.

“ഓ! അതോർമ്മ വീട്ടുപോയി. അല്ലേ?” ത്രീധരൻ ഒറ്റാറിൽ ഗോപിനാഥനെ സഹായിക്കാനെത്തി: “ഏതായാലും മൂന്നുനാലു ദിവസത്തേക്കല്ലെ വേണ്ടു. ഒരുപ്പകുതി അടുപ്പിച്ചുകൂടയാം. അല്ലേ, ഗോപി!”.

രഹസ്യങ്ങൾ തുടങ്ങത്തക്കവണ്ണം വിദഗ്ദ്ധമായ ആ കണ്ണുകൾ ഉടനെ പിൻവലിച്ചു. ആ ‘അർത്ഥം മനസ്സിലായ’ ചിരിയോടുകൂടി മീനാക്ഷിയമ്മ കീഴോപ്പോട്ടു നോക്കുന്നത് ഗോപിനാഥൻ കണ്ടു. അയാളുടെ ഉള്ളു കിടന്നുപിടഞ്ഞു. ദുസ്സാമന്ദ്യക്കാരി!.

കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന തീപ്പെട്ടി വലിച്ചെറിഞ്ഞു മേശയുടെ ചുവട്ടിൽ കിടന്നിരുന്ന കടലാസ് മാന്ത്രികമായി നിരങ്ങിവരുന്ന തിനിടക്ക് തകത്തിന്റെ തല കസേരയുടെ കാലിത്തേൽകൊണ്ടു. അവൾ ഉറക്കെ കുറഞ്ഞു.

കട്ടിയെ തോളിലെടുത്തിട്ടു സമാധാനപ്പെട്ടുകൊണ്ടു മീനാക്ഷിയമ്മ പുറത്ത് കടന്ന് വരാനായിൽ ലാത്തുവാൻ തുടങ്ങി.

“ഗോപി!” കീഴോപ്പോട്ടു നോക്കി നിശ്ചിതമായി നില്ക്കുന്ന കൂട്ടുകാരനോടു ത്രീധരൻ പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾക്കെന്തോ ഏതോ ടു വലിയ മുഷിച്ചത് ഉള്ളതുപോലെ പോലെ തോന്നുന്നു. എന്താണ് നിങ്ങളെന്നോട് ഒന്നും മിണ്ടാത്തത്?”.

“ഇതൊക്കെ നിങ്ങൾ കാരണം ഉണ്ടായ മാരണമാണ്.” അയാൾ മെല്ലെ തലയുയർത്തി.

“ഒരു സ്നേഹിതനുവേണ്ടി കറച്ചു ബുദ്ധിമുട്ട് അനുഭവിക്കേണ്ടി വന്നാൽതന്നെ ഇങ്ങനെ പരിഭവിക്കാമോ”.

ഗോപി ഒന്നും മറുപടി പറഞ്ഞില്ല. ഒന്നു തുറിച്ചു നോക്കുക മാത്രം ചെയ്തു. ‘പരോപകാരാർത്ഥമിടംഗരീരം’ എന്നു പറയുന്നതിൽ

അയാൾക്ക് ആക്ഷേപമില്ല. പക്ഷെ, ആ 'ഇംഗ്ലീഷ്' പുറത്തിറങ്ങുമ്പോൾ, അയൽവീട്ടിലെ പെണ്ണങ്ങൾ വേലിക്കൽവന്നു പാളിനോക്കുന്നതും അകലെനിന്ന് കട്ടികൾ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ച് കാരോന്നു പറയുന്നതും, അടുത്ത് കൂട്ടിമുട്ടിയാൽ ചെറുപ്പക്കാരികൾ ദുരൂഹമായിത്തീരുന്നതും കണ്ടുപോകുന്നതും ഒക്കെ കാരണമായല്ലെ കഴിഞ്ഞു വരുന്നത്.

IV

“ശോപി! മീനാക്ഷിയമ്മ ഇവടെയുണ്ടോ?” വാതിൽ തുറന്ന് അകത്തു് പ്രവേശിച്ചുകൊണ്ടു് ശ്രീധരൻ ചോദിച്ചു.

“ഇല്ല.” മനോരാജ്യത്തിൽനിന്നു് ഞെട്ടിയുണർന്നുകൊണ്ടു് അയാൾ മറുപടി നൽകി: “ഇന്നുവരില്ല. അവൾ ദൂരെ എവിടെയോ പോയിരിക്കുകയുണ്ടു്.”

“ശരി. എന്നാൽ തങ്കത്തെയും എടുത്തുകൊണ്ടു് വേഗം വരൂ.”

“ഉം? എന്തിനാണു്?”

“വെറുതെ വല്ലതും പറഞ്ഞു് സമയം കളയരുതു്. ഇനി ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു സുവർണ്ണാവസരം കിട്ടുകയില്ല.”

“നിങ്ങളെന്തൊക്കെയാണു് പറയുന്നതു്? എന്തിനൊന്നും മനസ്സിലാവുന്നില്ല.”

“നിങ്ങൾക്കു് തങ്കത്തിനെ തലയിൽനിന്നു് ഒഴിക്കണമെന്നുണ്ടോ? എന്നാൽ പറയുന്നതു് വേഗം അനുസരിക്കൂ.”

എങ്ങിനെയാണു് കാര്യം സാധിക്കാൻ പോകുന്നതു് എന്നറിയാൻ വലിയ ജിജ്ഞാസയുണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും ശ്രീധരനോടു തല്ലാലം ചോദിക്കാൻ നിന്നതുകൊണ്ടു് യാതൊരു പ്രയോജനവുമില്ലെന്നു് മനസ്സിലാക്കി അയാൾ പറഞ്ഞതു് കേൾക്കുവാൻതന്നെ ഉറച്ചു.

പുറപ്പെട്ട് വഴിയിൽവെച്ചു് അയാൾ എന്തിനാണു ഇനി ഭാവി കണക്കണക്കിയാൻ കരേ ശ്രമിച്ചുനോക്കിയെങ്കിലും ശ്രീധരൻ അയാളെ 'ഉരുട്ടി' കൊണ്ടുതന്നെ കഴിച്ചു. നടത്തം കരേ വേഗമാക്കേണ്ടിവന്നതുകൊണ്ടു് അയാൾക്കു തകർത്തിനേയും എടുത്തു് കിതച്ചുകൊണ്ടു് ശ്രീധരന്റെ ഒപ്പം എത്തേണ്ടിവന്നു, തെക്കോട്ടു പോകുന്ന ആ പാത നഗരം വീട്ടു് കുറച്ചുത്തോളം ഉൾനാട്ടിലേക്കു് കടന്നപ്പോൾ ഒരു മരത്തിന്റെ നിഴലിൽക്കൂടി ഒരു ഒറ്റക്കാളവണ്ടി പതുക്കെയങ്ങനെ നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് ആ മങ്ങിയ നിലാവെളിച്ചത്തിൽ അവരുടെ കണ്ണിൽ പെട്ടു. ആ വണ്ടി ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു ശ്രീധരൻ പറഞ്ഞു: "അതാ, ആ വണ്ടി കണ്ടില്ലേ? അങ്ങോട്ടു വേഗം നടക്കൂ. പതുക്കെ സംസാരിക്കണം."

വണ്ടി നിഴലിൽനിന്നു നിലാവെളിച്ചത്തിലേക്കു കടന്നപ്പോഴേക്കും അവർ അടുത്തെത്തി.

"വണ്ടിക്കാരൻ നല്ല ഉറക്കമാണു." മുമ്പിൽ പോയിനോക്കി മടങ്ങി വന്നു ശ്രീധരൻ പറഞ്ഞു. "ഞാൻ നിങ്ങളെ കാണാൻ വരുന്ന വഴിക്കാണു് ഉറക്കം തുങ്ങുന്ന വണ്ടിക്കാരനോടുകൂടി ഈ വണ്ടി ഈ വഴിക്കു തിരിയുന്നതു കണ്ടതു്. പെട്ടെന്നാണു് എനിക്ക് ഒരു ദൂതോദയമുണ്ടായതു്. ലോകം ഞെട്ടിച്ച പല വൻകാര്യങ്ങളും അങ്ങിനെ തലച്ചോറിന്റെ പെട്ടെന്നുള്ള പ്രവർത്തനത്തിന്റെ ഫലങ്ങളല്ലേ? സർ, ഐസേക്ക് ന്യൂട്ടൺ ആപ്പിൾ പഴം വീഴുന്നതു കണ്ടിട്ടല്ലേ....."

"ഐസേക്ക് ന്യൂട്ടനും ആപ്പിൾപ്പഴവും താനെന്തിനാണു് ഭാവിക്കുന്നതു അതു പറയു." ക്ഷമകേടോടെ ഗോപിനാഥൻ ആ വായാടിയെ വിലക്കി.

"അതിപ്പോൾ കാണിച്ചുതരാം. ആ കുട്ടിയെ ഇങ്ങു തരൂ." അയാൾ ഗോപിനാഥന്റെ കയ്യിൽ നിന്നു തകർത്തിനെ വാങ്ങി വണ്ടിയുടെ പിന്നിൽ കയറ്റി ഒരു സാമാന ചാക്കിയേൽ പടിപ്പി

“നീക്കം” വെറുതെ കിട്ടിയ ആ സമ്പാദ്യം കാണുമ്പോൾ അയാൾ പരിഭ്രമിച്ചു കിടന്നു പറയുന്നതല്ലെ പാച്ചിൽ.”

അങ്ങനെ തന്റെ ആലോചനക്കുറവുകൊണ്ട് വരുത്തി വെച്ച ആ സുഖഹാനി നീങ്ങിയതു കണ്ട് വെളിച്ചം ഉത്സാഹത്തോടെ കൂടി ശ്രീധരൻ പറഞ്ഞു: “കുറച്ചു കിട്ടിയ ആ കൊച്ചു പെൺകുട്ടി എത്ര പേരുടെ മനസ്സുമാധാനത്തെയുമാണ് കെടുത്തി കളഞ്ഞത്. കാണാതെ പോയപ്പോൾ അതിന്റെ അമ്മയുടെ, കയ്യിൽ കിട്ടിയപ്പോൾ എന്റെയും നിങ്ങളുടെയും. ഇപ്പോൾ അത് വണ്ടിക്കാരന്റെ സൈപരത്തെ കരണ്ടു തിന്നാൻ പോകുന്നു. എന്നിട്ടും നമ്മുടെ മഹാകവികൾക്ക് അവർ ആനന്ദത്തിന്റെ ഉറവിടവും, ശാന്തിയുടെ മണിത്തൊട്ടിലും, നിഷ്പ്രളങ്കതയുടെ കെടാവിളക്കും മറ്റും മറ്റും.”

വണ്ടിക്കാരന്റെ നില കൂടുതൽ കൂടുതൽ ഭാഷ്യമാകുമ്പോൾ ഈ സമയം കണ്ടു പിടിച്ച ശ്രീധരന്റെ പ്രതിഭാവിശാസത്തേക്കുറിച്ച് ഗോപിനാഥൻ മതിച്ചു വെളിച്ചം വന്നു. വഴിക്കു മുഴുവൻ ചിരിച്ചു ചിരിച്ചു കഴങ്ങി.

വീട്ടിനകത്ത് വീളക്ക് അപ്പോഴും കത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. പുറത്ത് വരാത്തവിൽ ഏതോ ഒരു നിഴൽ പരുങ്ങുന്നുണ്ടെന്നു തോന്നി.

“ആരത്ത്?” ഗോപിനാഥൻ ചോദിച്ചു.

“ആരത്ത്? ഗോപിയല്ലേ അത്?” എന്നു പകരം ഒരു ചോദ്യം മാത്രമാണ് മറുപടിയിരുണ്ടായത്.

ഗോപിനാഥൻ ഒന്നു ഞെട്ടി. മുഖത്ത് ഒരു വലിയ പരിഭ്രമം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുവെങ്കിലും ആശങ്കയ്ക്ക് അതു കണ്ടില്ല. ദൈവധീനം കൊണ്ട് പത്തു മിനിട്ട് മുമ്പ് കട്ടിയെ കളഞ്ഞുകൊണ്ട് സാധിച്ചല്ലോ എന്നോണ് കരെ ആശ്വാസം തോന്നി. എങ്കിലും എന്തിനെന്നറിയാത്ത കരസ്പന്ദന മൂലം വലിയ നെഞ്ചിടിപ്പോടെ കൂടിയാണ് അയാൾ മുമ്പോട്ടു ചെന്നത്.

“അമ്മാമൻ എപ്പോൾ വന്നു?” വാതിൽ തുറന്നുകൊണ്ടു ഗോപി ചോദിച്ചു: “അധികനേരമായോ വന്നിട്ടു?”

“ഇല്ല. ഇതാ എത്തിയേയുള്ളൂ. എവിടേ പോയിരുന്നു, ഗോപി? നടക്കാനായരിക്കും?”

മൂന്നുപേരും അകത്തു പ്രവേശിച്ചു. തന്റെ പരിഭ്രമം പ്രയാസപ്പെട്ടു മറച്ചു ഒരു ചിരി ചിരിച്ചുകൊണ്ടു ഗോപി കൂട്ടുകാരന്റെ നേരെ നോക്കി.

“എന്തായി?” അതയുടെ ഉടുപ്പാണ്?” തങ്കത്തിന്റെ ഉടുപ്പുകൾ മുണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു ആഗതൻ ചോദിച്ചു.

ഗോപി വല്ലാതെ ഒന്നമ്പരന്നു. അയാൾ ശ്രീധരനെ നോക്കി:

“അതു.....ങ്ങു....ഉടുപ്പു.....ങ്ങു.....ങ്ങു....” അയാൾ ഒന്നു നിന്നു ഉമിനീറിറക്കി തൊണ്ട നനച്ചു: “അതു....ങ്ങു....എനിക്ക് നിശ്ചയമില്ല. ഒരു വല്ലാത്ത പകുപ്പു! രണ്ടു മിനുട്ടു നേരത്തെ നിശ്ശബ്ദത! ആഗതൻ മരുമകനെത്തന്നെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി.

ശ്രീധരന്റെ തരിച്ചുപോയ മസ്തിഷ്കം ഉടനെ ഉണന്നു പ്രവർത്തിച്ചു. അയാൾ ഒച്ച തെളിയിച്ചു: “അതു എന്റെതാണ്. അനജത്തിക്കു വേണ്ടി ഞാൻ അടിച്ചിട്ടുതാണ്.” അയാൾ വാക്കുകൾ നേരെവരാതെ വിഷമിച്ചു. എങ്കിലും വാശിയോടുകൂടി പറഞ്ഞു തീർത്തു: “ഞാൻ ഗോപിയെ വീട്ടിക്കാൻ വന്നപ്പോൾ അയാൾ ഇവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മടക്കത്തിൽ എടുക്കാമെന്നുവെച്ചു ജനാലയിൽക്കൂടി ഇവിടെ ഇട്ടു പോയതാണ്. വിവരം വഴിക്കു ഗോപിയോടു പറയാൻ വിട്ടുപോയതാണ്.”

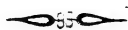
ആഗതൻ ശ്രീധരന്റെ മുഖത്തേക്കു് ഒരവിശ്വാസ്യതയോടെ നോക്കി. പക്ഷേ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. ഒരു മൂന്നുനാലു മിനുട്ടു നേ

രത്തേക്ക് ശങ്കാകലമായ ഒരു നിശ്ശബ്ദത! ഏതൊ അജ്ഞാതമായ
കരണിപച്ചതും അടുത്തന്നിടിച്ചത്തിൽ പൊട്ടുമെന്ന് ഭാരോരുത്തരും
ഭയപ്പെട്ടു.

“നിങ്ങൾ പഠിച്ചിരിക്കേണ്ട. ദൈവാധീനംകൊണ്ട് കട്ടിയെ
എനിക്കകിട്ടി.” വാതിൽ തുറന്ന ഉടനെ, നിശ്ശബ്ദരായി മുഖത്തോടു
മുഖം റോക്കിയിരിക്കുന്ന അവരെക്കണ്ട് മീനാക്ഷിയമ്മ സമാധാന
പ്പെടുത്തി: “ദൈവാധീനമെന്നുപറയേണ്ട. ഒരു കാലവണ്ടിക്കാ
രൻ തകഞ്ഞിറേയ്ക്കൊണ്ട് ചാടുകയായിരുന്നു. അതെന്റെ
കണ്ണിൽ പെട്ടു, നിലാവെച്ചിട്ടുത്ത് കട്ടിയെ കണ്ടപ്പോൾ തന്നെ
എനിക്കു മാസ്സിലായി. അടുത്തുചെന്നപ്പോൾ വണ്ടിക്കാരൻ
മയക്കത്തിലാണ്. ആ ലാക്കിന ഞ്ഞാവനെപറിച്ചു. അറിയാ
തെ പിന്നിൽ ചെന്ന് കട്ടിയേയും എടുത്ത് ഒരു പാച്ചിൽ!”
തകുത്തേയും പിടിച്ചു നടത്തിച്ചുകൊണ്ട് അവൾ മുറിയീലേക്ക്
കടന്നു. അവൾ ആഗതനെ തെല്ലിട :സൂക്ഷിച്ചുറോക്കിക്കൊണ്ട്
ചോദിച്ചു: “ഇതു-പിന്നെ-നിങ്ങളുടെ സ്നേഹിതനായിരിക്കും?”

ലൈലാറർ.

റെവ. കുന്നേരം കുറുപ്പുമണി കഴിഞ്ഞ് നിങ്ങൾ വക്കീൽ
കുറുപ്പിന്റെ വീട്ടിൽ പോവുകയാണെങ്കിൽ രണ്ടാമത്തെ നിലയി
ലുള്ള ആ വരാന്തയിൽ ഒരു ചായകസേരയിൽ മലന്ന് കിടന്ന്
മുഖം മുടഞ്ഞക്കാവിയത്തിൽ ഒരു പുസ്തകം നിവർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട്,
അടുത്ത് ഒരു സ്കാർവ്വേൽ ഇരുന്നു മുഖിലിരിക്കുന്ന മേശപ്പുറ
ത്ത് പൊച്ചു സ്റ്റോറിൽ കുനിഞ്ഞിരുന്നു കോലചിത്രങ്ങൾ വാക്കുന്ന

ഒരു കുട്ടിക്ക് എന്തൊക്കെയൊ വായിച്ചു പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്ന തടി
യനായ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനെ കാണാം. ഇടക്കിടക്ക് ആ വിദ്യാ
തീക്കുടക്കു അവിടെത്തന്നെയുണ്ടോ എന്നറിയാൻ പുസ്തകം ഒരുഭാഗ
ത്തേക്ക് നീക്കിപ്പിടിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ, എണ്ണ വെച്ചെടുക്കാമെ
ന്നു തോന്നിക്കുന്ന കരളത്ത് മിന്നത്ത മുടി കാൽപ്പോർഡ് ഫോഷ
നിൽ മേല്ലോട്ട് ചീകിയിട്ട്, ഒരു കരളത്തെയും ഉള്ള കണ്ണുവെ
ച്ച മാംസമയായ ഒരുമുഖം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയുംചെയ്യും. അതാണ്
ക്ലഷൻമാസ്റ്റർ ഐ. സി. നായർ.

ആ മേല്ലോട്ടു വെച്ചിട്ടുമുടിയും, മുഖഭാവം കരളുള്ളടി ദയനീയ
മാക്കുന്ന ആ കണ്ണുവെച്ചും, ഒന്നരജമ്പ് നീളത്തിലുള്ള ആ ചെറിയൻ
മീശയും, തോളിലിട്ടിരിക്കുന്ന ആ പച്ച ഷാളും, മുട്ടു കവിഞ്ഞുകിട
ക്കുന്ന സിങ്ക്സ് ജമ്പിയുമായാൽ ഐ. സി. നായരുടെ ഒരു നല്ല
കാട്ടൂൺ വരക്കാൻകഴിയും.

നിങ്ങൾ ചെല്ലുന്നത് ഒരു ഞായറാഴ്ചയല്ലെങ്കിൽ അവിടെയി
രിക്കുന്ന ഒരൊഴിഞ്ഞ കസേരയിൽ, നീലവരയുള്ള ഒരു വെള്ള
ബ്ലൈസ്സും, ഒരു വലിയ മൽമൽമുണ്ടും ധരിച്ച്, നാലുത് നാലുത്ത
ഞ്ച് വയസ്സ് പ്രായം തോന്നിക്കുന്ന തടിച്ച് വെളുത്ത ഒരു സ്ത്രീ ഇ
രിക്കുന്നതു കാണാം. ആ സ്ത്രീ ആരാണെന്ന് നിങ്ങൾ അതുകുറിച്ചു
ടന്നുണ്ടായിരിക്കാം. എന്നാൽ അവൾ വക്കീലിന്റെ ഭാര്യ ഭാര്യവി
യമ്മയാണു്. ഞായറാഴ്ചയാണെങ്കിൽ ആ സ്ഥാനത്ത് കാണുന്ന
ആൾ സാധാരണസഞ്ചാരം നേർത്തുകഴിച്ച് മടങ്ങിവന്ന വക്കീലു
മായിരിക്കും.

ഐ. സി. നായർ ഞങ്ങളുടെ ഒരു വലിയസ്നേഹിതനാണു്.
അദ്ദേഹം എന്തിനാണു് ഇങ്ങനെ ഒരു ക്ലഷനെടുക്കുന്നത് എന്നു
തിന്നെക്കുറിച്ച് ഞങ്ങളുടെയിടയിൽ പല ഭയങ്കരമായ അഭ്യൂഹങ്ങ
ളുമുണ്ടു്. വീട്ടുകരുമായുള്ള ഒരു ചിലറ്റുമുഷിച്ചൽ കാരണം സ്വപര
യാവശ്യങ്ങൾക്ക് പണം അവരോടു ചോദിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്നു

വെച്ചിട്ടാണെന്നു ചിലർ; താൻ പലതും വിചാരിക്കുന്നതുപോലെ ജീവിതത്തിൽ യാതൊരുതൊഴിലിനും കൊള്ളരുത്താത്തവനല്ലെന്നും താനിങ്ങും ചിലതു കഴിയുമെന്ന് ലോകത്തെ മനസ്സിലാക്കുവാനാണെന്നു മാറുചിലർ. വക്കീലിന്റെ വീട്ടിലേക്കും, മടങ്ങിവീട്ടിലേക്കും നടക്കുന്നതും, രണ്ടാം നിലയിലേക്കുള്ള ചെങ്കുത്തായ ആഴോണികയെന്നതും തന്റെ പിത്തത്തിക്കു് ഒരു വ്യായാമമാവട്ടെ എന്നു കരുതിട്ടാവണമെന്നു ഇതിന്നുപുറമേയും ഒരു മതമുണ്ടു്. ക്ലൂഷൻ വിദ്യാർത്ഥിയായ ബാലന്നു് ഇതിൽ അയാളുടെ സ്വന്തമായ ഒരു 'തിരുനി'യുമുണ്ടു്. അതു് ഒരിക്കൽ ഒരു സിനിമാഹാളിൽ വെച്ചു് താൻ കൂട്ടുകാരോടുകൂടി, നായരെ 'തടിച്ചയൽ' എന്നു വിളിച്ചു കളിയാക്കിപ്പിടിക്കുന്നതും അതിന്റെ പകരം തീർക്കാറാണു് ആ മഹാപാപി ക്ലൂഷൻമാസ്റ്ററായി അവതരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്നും ആകുന്നു.

ഐ. സി. നായർ തന്നെ എന്നോടൊരിക്കൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു ഇങ്ങനെയാണു്. വക്കീലിന്റെ മകൾ മീനാക്ഷിക്കുട്ടി-ആ കോളേജിൽ പഠിക്കുന്ന കുട്ടിയുണ്ടല്ലോ-അവളുമായുള്ള പ്രേമമാണു് തന്നെ അതിന്നു പ്രേരിപ്പിച്ചതെന്നാണു്. അങ്ങിനെ പെൺ കുട്ടികളോടുള്ള പ്രേമമൂലം ചെറുപ്പക്കാർ അവരുടെ വീട്ടിൽ ക്ലൂഷൻമാസ്റ്റർമാരാവാറുണ്ടെന്നതിന്നു തെളിവായി 'മോഡേൺറസ്'വിൽ ഏതോ ഒരു ചാറൻജിയോ, ചതോപാദ്ധ്യായയോ എഴുതിയ ഒരു കഥയുള്ളതായും അയാൾ പറഞ്ഞു. എന്തായാലും ശരി സംഗതികൾ ഇതൊക്കെയാണു്: ഒന്നു: ഐ. സി. നായർ ഒരുവിവാഹിതനും പ്രേമത്തിൽ കുടുങ്ങേണ്ട പ്രായക്കാരനും ആണു്. രണ്ടു്: തറവാട്ടിൽ കഴിഞ്ഞുകൂട്ടുവാൻ വേണ്ട സ്വത്തുള്ളതുകൊണ്ടു് ഇങ്ങനെ ഒരു ക്ലൂഷൻ ആവശ്യമില്ല. മൂന്നു: വക്കീലിന്നു മീനാക്ഷി എന്നു പേരായ ചെറുപ്പക്കാരിയായ ഒരു മകളുണ്ടു്. നാലാമതൊന്നുകൂടി പറയുകയാണെങ്കിൽ മി. നായർ ആ ക്ലൂഷൻ കുട്ടിയേയും ഭാഗ്യവിയമയേയും വല്ലാതെ വെറുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 'പോയൻറകൾ'

ഇത്രയൊക്കെയാണ്. ഇനി നിങ്ങൾക്കുതന്നെ 'ആർഗ്യ' ചെയ്തു കൊടുക്കുവിൻ.

മി. നായർ അവിടെ കൂപ്പൻ തുടങ്ങിയിട്ട് ഏതാണ്ട് രണ്ടു മാസം കഴിഞ്ഞു. ദീനകം അയാൾ പ്രേമത്തിൽ എത്ര കണ്ട് പുരോഗമിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു കൃത്യമായി അയാളുടെ ഡയറിയൽനിന്ന് എടുത്തു ചേക്കാം. 23 പ്രാവശ്യം അയാൾ അവളെ കണ്ടിട്ടുണ്ട് 7 പ്രാവശ്യം പരസ്പരം മനോഹസിച്ചിട്ടുണ്ട്. രണ്ടു പ്രാവശ്യം സംസാരിച്ചിട്ടുണ്ട് ഇളകൊണ്ടെല്ലാം പ്രേമം കരേന്ദ്ര വളർ വരുത്താണെന്നു തന്നെയാണ് വിചാരിക്കേണ്ടത്. എന്നാൽ അവിടെ വേറെ രണ്ടു പുലിവാലുകൾ വളർ വരുന്നതുകൊണ്ടാണ് നായർക്ക് ഇരിക്കപ്പൊടിയില്ലാതായ്ത്തുടങ്ങിയത്. അത് ഒന്നു ബാലന്റെ വികൃതികളും, മറ്റൊന്നു ഭാഗ്യവിയമ്മയുടെ വായിലെന്നാവും.

അന്നൊരിക്കൽ മാസ്റ്റർ പതിവുപോലെ ഭൂമിശാസ്ത്രമെടുത്തു കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. കാലവർഷക്കാറ്റുകൾ കൊണ്ടു മഴകിട്ടുന്ന പ്രദേശങ്ങൾ വിവരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടക്ക് മാസ്റ്റർ തന്റെ വിദ്യാർത്ഥി കുനിഞ്ഞിരുന്നു പെൻസിൽ കൊണ്ട് എന്തോ വരച്ചുണ്ടാക്കുന്നതുകണ്ട്. പട്രം നിർത്തി ശബ്ദമുണ്ടാക്കാതെ മാസ്റ്റർ അടുത്തുചെന്നു. ചിത്രമെഴുത്തിൽ ഭൗമശാസ്ത്രമായിരിക്കുന്ന ആ കലാകാരൻ ഉടനെ തലയുയർത്തിനോക്കുകയും മാസ്റ്ററെ അടുത്തു കണ്ടപ്പോൾ ചിത്രം വരച്ചു മൂടിപ്പോയ ആ 'ഇല്ലസ്ററേഷൻ' 'ഡി.കി.ലി' മേശപ്പുറത്തുനിന്ന് വാരിയെടുത്ത് കോണിയിറങ്ങി. അകത്തേക്ക് ഒരു പാച്ചിലും! താൻ വായനശാലയിൽ നിന്ന് എടുത്തു കൊണ്ടുവന്ന ആ ആട്ടിപ്പതിപ്പിൽ അവൻ എന്തൊക്കെയാണോ വോ വരച്ചു വച്ചിരിക്കുന്നതു എന്നു് ഓർത്ത് അയാൾ വിഷണ്ണനായി അവിടെ നിന്നു. രണ്ടു മിനട്ടു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു കയ്യിൽ ബാലനേയും മറ്റേ കയ്യിൽ ആട്ടിപ്പതിപ്പും പിടിച്ചുകൊണ്ട് ഭാഗ്യവിയമ്മ കോണി കയറിവന്നു.

“ബാലനാ ചിത്രമെഴുത്തിൽ നല്ല വാസനയുണ്ടു്”. ഇതു നോക്കൂ. അവന്റെ പണിയാണു്” ഭാഗ്യവിയമ്മ കുടുകടെ ചിരിച്ചു കണ്ടു് ആട്ടിച്ചുതിച്ചു് മാസ്കുടെ മുമ്പിൽ നിവർത്തി. ഏതോഹ്ളെ ബാലകുളിയിൽ കുപ്പു നോട്ടു ഒരു ചാമ്പ്വന്റെ ഹോട്ടൊ ഉണ്ടായിരുന്നു അതിൽ. അയാൾക്കു് ബാലന്റെ വകയായി ഒരു കൊമ്പൻചീശയും ഒരു പൊട്ടും വായിൽ ചുകപോകുന്ന ഒരു സിഗററും വെച്ചു ചേർത്തിരുന്നു. താൻ വായനശാലയ്ക്കു്നിന്നു കൊണ്ടുവരുന്ന, ഇല്ലത്തു്നിന്നു് വീക്കിലിയിൽ സാക്ഷാൽ അവനീന്ദ്രനാഥടാശൂർതന്നെയായാലും ഒരു ചിത്രംവെച്ചിട്ടാൽ അതിന്റെ കലാപരമായമെച്ചം കാണാൻ കണ്ണുള്ള ഒരു സഹൃദയനല്ലായിരുന്നു ഐ. സി. നായർ. ഏതായാലും അയാൾക്കു് തൽക്കാലം ഭാഗ്യവിയമ്മയുടെ പ്രശംസക്കു് കീഴടങ്ങേണ്ടിവന്നു: “നല്ല വാസനയുണ്ടു് കുട്ടിക്കു്. അതുചിത്രം വരയുന്നതെന്നുവെച്ചു്, ഏന്താ? വെച്ചാൽ തെളിയുന്ന കച്ചാണു്.”

ഈ യുവ ചിത്രകാരൻ മറ്റൊരിക്കൽ സ്റ്റേറ്റിൽ എന്തോ വരയുന്നതു് കൂപ്പുൻ മാസ്കർ കണ്ടെത്തി. പതുങ്ങിച്ചെന്നു നോക്കിയപ്പോൾ അവലച്ചുതകളിൽ മാറോടുകൊണ്ടും കരിക്കട്ടകൊണ്ടും വരച്ചുകാണാറുള്ള മാതിരി ഒറ്റവരയിൽ ഈക്കിലപോലെത്തുള്ള കയ്യുംകാലും ഒക്കെയായി ഒരു കോലചിത്രം വെച്ചു് ചുവട്ടിൽ ആ കസ്തൂരിയുടെ വിത്തു്, ‘കൂപ്പുൻ മാസ്കർ’ എന്നെഴുതുന്നതാണു് കണ്ടതു്. നായരെ അടുത്തുകണ്ട ഉടൻ ബാലൻ സ്റ്റേറ്ററുംകൊണ്ടു് ചാടിമണ്ടി. പിന്നാലെ അതു പിടിച്ചുപറിക്കാൻ നായരും. പെട്ടെന്നു കോണികയറിവന്ന ഭാഗ്യവിയമ്മ ബാലനെ തടുത്തുവെച്ചു. സ്റ്റേറ്ററു അമ്മയുടെ കയ്യിൽ വീഴുമെന്നു തീച്ചയായപ്പോൾ ബാലൻ അതു തിടുക്കത്തിൽ മാച്ചു. എങ്കിലും കൽവരയിൽപതിഞ്ഞ ആ ചിത്രം കണ്ടു് ഭാഗ്യവിയമ്മ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. കൂപ്പുൻ മാസ്കർക്കു് മകന്റെ സ്റ്റേറ്ററു പെൻസിൽ വിരചിതമായ ആ കലാമാതൃക കാണിച്ചുകൊടുത്തു് അവൾ പറഞ്ഞു: “നല്ല കലാകൗശലം! മാസ്കുടെ ചിത്രം അ

ത്തീരിക്കുന്നത് നോക്കൂ. ഇത് മാക്കാൻ പാടില്ല. ബാലന്റെ അച്ഛൻ വരുമ്പോൾ കാണിച്ചുകൊടുക്കണം.” പക്ഷെ അതുണ്ടാവില്ല. വക്കീലിനാ കാണിച്ചുകൊടുത്താൽ മകന്റെ കലാകൗശലത്തിന്നു അച്ഛൻ കൊടുക്കുന്ന സട്ടിഫിക്കാറ്റ് ഉള്ളുകയ്യിൽ രണ്ടുപിറസത്തേക്ക് തുടത്തുകയാണെന്നോ നായക്കും ഭാഗ്യവിയമ്മക്കും ഒരു പോലെയറിയാം.

ഭാഗ്യവിയമ്മയുടെ വായാടിത്തമാണ് മറ്റൊരു ബോർ്. അടുക്കളക്കാരിയുടെ തോന്നുസം മുതൽ ആറാം ബോമ്പിന്റെ കണ്ടുപിടുത്തംവരെ സകലതും അറിവുള്ള കൂട്ടത്തിലാണ് അവർ സംസാരിക്കുക. ആകപ്പാടെ ഈ അമ്മയും അവളുടെ ആരാധനാമൂർത്തിയായ ഈ കലാകാരനുംകൂടി ഒരു കൂപ്പൻ മാസ്റ്ററെ അധികദിവസം അവിടെ താമസിപ്പിക്കുകയില്ല. എന്നാൽ ഐ. സി. നായർ അതൊക്കെ സഹിച്ച് തന്റെ പ്രേമസാഹസ്യത്തിനായി യത്നിച്ചുകൊണ്ടേയിരുന്നു.

അന്നു കൂപ്പൻ കുറച്ചുനേർത്ത അവസാനിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ട് ബാലൻ അപ്പോൾ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഭാഗ്യവിയമ്മയും താഴെ എന്തോ പ്രവർത്തിക്കുകയായിരുന്നു. ഐ. സി. നായർ എന്തോ മനോരാജ്യവുമായി ആ കസേരയിൽതന്നെ കിടന്നിരുന്നു. സന്ധ്യമയങ്ങിയതോടുകൂടി നഗരത്തിലെ കണ്ണുകൾ പോലെ എലടികുവിളക്കുകൾ അവിടേയുൾവിടേയും പ്രകാശിച്ചതുടങ്ങി.

അടുത്ത മുറിയിൽ എന്തോ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന മീനാക്ഷികുട്ടിയുടെ കണ്ണത്തിൽനിന്നു ശ്രുതിമധുരമായ ഒരു സിനിമാഗാനം അക്ഷരസ്സുതയില്ലാതെ മന്ദമന്ദമായി അങ്ങിനെ പ്രവഹിച്ചു. ആ മുളിപ്പാട്ട് താളത്തിനൊത്ത മന്ദമായകാൽവെപ്പുകളോടുകൂടി അടുത്തടുത്തുവരുന്നപോലെ തോന്നി. വാതിൽ പതുക്കെ തുറന്ന് ആ പെൺകൊടി വരാന്തയിൽ പ്രവേശിച്ച് അലക്ഷ്യമായി റോട്ടിലേക്ക് നോക്കിനിന്നു.

ആ മധ്യമായ മൂളിപ്പാട്ട് നായകനെ കരളിൽ ഒരു കോരിത്തരിപ്പിച്ചുവാക്കി. എഴുന്നേറ്റുവെന്ന് അവളോടു പ്രേമപ്രാർത്ഥന ചെയ്യുകയോ ഒരു പടികൂടി കടന്ന് പ്രാണനായികക്ക് വികാരോഷ്ടമായ ഒരു ചുംബനം കൊടുക്കുകയോ ആണ് എന്തു നോവലിലേയും നായകന്മാർ ഇങ്ങനെയുള്ള ഘട്ടങ്ങളിൽ ചെയ്യാറ്. പക്ഷെ കഥകളിലെ നായകന്മാർ ഒക്കെ നമ്മെക്കാൾ എത്രയെത്രമുള്ളവരാണ്! അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു സന്ധ്യാസമയത്ത് ബാലന്റെയും ഭാഗ്യദിതയ്ക്കുടേയും ബാധകരാതെ ഇങ്ങനെ രണ്ടുവെളിച്ചങ്ങൾ ഒന്നിച്ചു ആ വരാന്തയിൽ മേളിക്കുക എന്നത് എല്ലാപ്പോഴും കിട്ടുന്ന ഒരു സൗമ്യമോ? എന്നാൽ ഇത്തരത്തിലുള്ള കടുത്ത പരീക്ഷണഘട്ടങ്ങളിൽ മനഷ്യക്ക് സാധാരണ നേരിടുന്ന വൈയ്യക്തതയോ അയാളേയും ബാധിച്ചു.

“അനുവായിച്ചിരുന്ന ജോൺഗാൽസ് വർത്തിയുടെ ആ പുസ്തകം തീർന്നുവോ?”

മീനാക്ഷി ഒന്നു ഞെട്ടി പിൻതിരിഞ്ഞു. ആ സംഗീതപ്രവാഹം നിന്നുപോയി. ആ മങ്ങിയ ഇരുളിൽ അങ്ങിനെ ഒരാരംഭം കൂടി അവിടെ ഉണ്ടെന്നുള്ള കഥ അവൾ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല.

അവൾ ഒന്നുമുളി: “ഉം”.

രണ്ടുനീമിഷനേരത്തെ നിശ്ശബ്ദതക്കുശേഷം നായർ ചോദിച്ചു: “എന്റെ കയ്യിൽ ഗാൽസ് വർത്തിയുടെ ‘ഡാക്ക് പ്ലേവേഴ്സ്’ ഉണ്ടോ. അതു തരട്ടെ”.

“ഉം” എന്നു മാത്രം മറുപടി.

ചിന്നെയും പലതും ചോദിക്കുവാൻ ആൾക്കൂടെ ഉള്ളിൽ ചിന്തകളും വികാരങ്ങളും കൊടുമ്പിരിയെക്കൊണ്ടു. എന്നാൽ അവയെ കൂടെപ്പിടത്തി എങ്ങിനെയൊണ് പുറത്ത് വിടേണ്ടതെന്ന് അയാൾക്കു രൂപമില്ല.

നന്ദിന മുമ്പ് അതു മാറവല്ലവരും എടുത്തു നിവർത്തിയാൽ?.... വേഗം എടുത്തോരപോയി പുസ്തകം എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നാലോ? എന്നാൽ? പിന്നെ അതു ബാലന്റെ കണ്ണുതൊരിച്ചു എങ്ങിനെ മീനവിനകൊടുക്കും? എതുവേണം? ഉടൻ തീരുമാനിക്കണം. അയാളുടെ ഹൃദയം ദൃഢതരം അടിച്ചു.

അയാൾ 'പടപട' എന്നു കോന്നി വിറപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ബാലൻ മുക്തിലേക്കു പാഞ്ഞുകയറി.

“മാസ്റ്ററെ, ഇന്നു പാഠം വേഗം തീർക്കണം. അതു കഴിഞ്ഞത് സിനിമക്ക് പോണം.” തന്റെ സ്നേഹമേൽ വന്നിരുന്നുകൊണ്ട് ബാലൻ പറഞ്ഞു. മാസ്റ്റർ ഒരു പുസ്തകമെടുത്ത് വായിച്ച് വിവരിക്കാൻ തുടങ്ങി. അയാൾക്ക് ഒച്ചതന്നെ നല്ലപോലെ തെളിയുന്നില്ല.

ആ പ്രേമലേഖനത്തോടുകൂടി തന്റെ പുസ്തകം മീനവിന്റെ ഭാരപ്പാത്തിരിക്കുന്ന ഓരോ നിമിഷവും അൻ ആപത്തു ക്ഷണിച്ചു വരുത്തുകയാണെന്നും അയാൾക്ക് തോന്നി. ആ വായാടിയായ ഭാഗ്യവിയമ്മ എപ്പോഴാണ് ആ മുറിയിലേക്ക് പാഞ്ഞുചെല്ലുക എന്നറിഞ്ഞുകൂട. ഒരുപക്ഷെ മീനവിന്റെ കയ്യിൽ പെട്ടാൽതന്നെ അവൾ നേർവഴിക്ക് തിരിയുമെന്നതിനെന്താണ് ഉറപ്പ്? പ്രേമലേഖനം ആ പുസ്തകത്തിൽവെച്ചത് വളരെയധികം ആലോചിച്ചു ചെയ്യേണ്ട ഒരു കാര്യമായിരുന്നു. എങ്ങിനെയായാലും ആ പുസ്തകം അവിടെനിന്നെടുത്തുകിട്ടിയാൽ മതി എന്നായി നായക്. പിന്നെ സമാധാനത്തോടുകൂടി നല്ലപോലെ ആലോചിച്ചു വല്ലതും പ്രവർത്തിക്കു എന്നയാൾ ഉറച്ചു.

കുറുതി ഏഴന്റെയ ബാലൻ തന്റെ മുവിൽ ഇരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് പുസ്തകം പോയി എടുത്തുകൊണ്ടുവരുവാനും നിവർത്തിയില്ല. അവനെ എങ്ങിനെയെന്ന് വല്ല നൂതനവും പാഞ്ഞു കിഴ്ചോട്ടയ്ക്കേണ്ടത് എന്നു നായർ ആലോചിച്ചു. ഒരിക്കൽ ഒരു നോ

വലിൻ വായിച്ചു: ഒരു കള്ളൻ ഉടമസ്ഥനിലാത്ത തക്കം നോക്കി
 ഓളുടെ വീട്ടിൽ കാവച്ചുവെന്നു. കാവച്ചുനടന്നുകൊണ്ടിരിക്കെ
 അവടെ വന്ന ആൾ വീട്ടുകമസ്ഥനെ അറികയില്ലെന്നറിഞ്ഞ്
 സന്തോഷിച്ച് കള്ളൻ താൻ വീട്ടുകമസ്ഥനാണെന്നു ഭാവിച്ചു. പ
 ക്ഷേ ആ വായാടി പ്രസംഗവുംകൊണ്ടു വിദ്വാദിയാതെ കൂടിയ
 പ്പോഴാണ് കള്ളൻ ധർമ്മസങ്കടത്തിലായത്. ഏതാണ്ട് അതു
 പോലെയായിരുന്നു മിസ്റ്റർ നായരുടെ നില.

“വല്ലാത്തദാഹം! ബാലാ, കുറച്ചുവെള്ളം കൊണ്ടുവര.”
 ഒരുവിധം ബാലനെ താഴോട്ടയച്ചു. ശ്രുതിയിൽചെന്ന് മേശപ്പുറത്ത്
 നിന്നു പുസ്തകവുമെടുത്ത് മടങ്ങിയെത്തി. ഒരു ശ്വസനം നേറെ
 വീണു.

വെള്ളം കൊണ്ടു മടങ്ങി വന്ന ബാലൻ മാസ്റ്റരുടെ മടിയിൽ
 ഒരു പുതിയ പുസ്തകം ജാലവിദ്യ പോലെ വന്നു കിടക്കുന്നത്
 ‘നോട്ട്’ ചെയ്യുമോ എന്ന് അയാൾക്കുപ്പെട്ടു. പക്ഷേ ബാലൻ
 അതു മാത്രം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല. ഏകിലും പാഠമെടുക്കുന്നത് നാ
 യർക്ക് സമാധാനപൂർവ്വം തുടരാൻ സാധിച്ചില്ല. പക്ഷികൾക്ക്
 മുട്ട വിരിഞ്ഞിട്ടും മൃഗങ്ങൾക്ക് പ്രസവിച്ചിട്ടും ആണ് കുട്ടികൾ
 ഉണ്ടാവുന്നതെന്നൊക്കെ ഒരു പ്രകൃതിശാസ്ത്രം അയാൾ അത്ഭുതം ആ
 ലോചിക്കാതെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. പതിവുപോലെ ബാലൻ
 മാസ്റ്റർ പറയുന്നതിലൊന്നും ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല. മി. നായരുടെ
 മുഴുവൻ ശ്രദ്ധയും തന്റെ മടിയിലുണ്ടായിരുന്ന പുസ്തകത്തിലായി
 രുന്നു. ഏതെങ്കിലും നിമിഷത്തിൽ അറിയാതെ ചാടിവീണ മാസ്റ്റ
 രുടെ മടിയിൽ നിന്നു ആ പുസ്തകം റാഞ്ചിയെടുത്ത് മാറിപ്പോക
 ണമെന്ന ഒരു ദുരഭ്യേശം ബാലനുണ്ടോ എന്ന കയ്യിൽ അയാൾക്ക്
 ഗൗരവമായ സംശയങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു.

“മാസ്റ്റരെ, ഇനി ഇന്ന് മതി. ഞാൻ സിനിമക്ക് പോട്ടെ.”
 എന്നബാലന്റെ ആവശ്യത്തിന്നു ഒടുവിൽ അയാൾ സമ്മതം മുഖി.

ആ വികൃതികളെ കോന്നിയറിഞ്ഞി മറഞ്ഞശേഷം അയാൾ പുസ്തകമെടുത്ത് നിവർത്തി ആ പ്രേമലേഖനം പുറത്തേക്കെടുത്തു. ആ പ്രേമലേഖനം അങ്ങിനെ കയ്യിൽപിടിച്ചുകൊണ്ട് അയാൾ അത് അതിൽ തന്നെ വെക്കുകയോ മടക്കി പോക്കറിലിടുകയോ വേണ്ടത് എന്നതിനെക്കുറിച്ച് സമാധാനമായി ചിന്തിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. ഒരു നിമിഷനേരത്തേ മനോഭയബുദ്ധിയെക്കുറിച്ച് താൻ ഒരു വലിയ പരീക്ഷണമേറ്റതെ മുഴുവൻ പാഠ്യമെഴുത്തുകയാണെന്നും അയാൾക്ക് തോന്നി. ഒരു പ്രേമലേഖനമെങ്കിൽ ഇവിടെ ഇതുപോലെ ഭാവാസരം കിട്ടുമോ എന്നതന്നെ സംശയം. അവരക്കു തന്നോട് സ്നേഹമുണ്ടെന്നുവരുമെങ്കിൽ ഈ ഭാഗ്യകരമായ ചുല്ലം അനാവശ്യമാണ്. ഇല്ലെങ്കിൽ പിന്നെ താനെന്തിനെയൊന്ന് പേടിക്കേണ്ടതു് വെങ്കിലും വേണ്ട, അയാളുടെ കൃഷ്ണനും വേണ്ട. തീർന്നില്ലെ? അയാൾ പ്രേമലേഖനം പുസ്തകത്തിൽ തന്നെ വെച്ചു. പുസ്തകം അവളുടെ കയ്യിൽ നേരിട്ടു കൊടുക്കുകയോ അവിടെത്തന്നെ കൊണ്ടുപോയി വെക്കുകയോ വേണ്ടതെന്നായി, അടുത്ത ചിന്ത.

‘പ.പ. പ.പ.’ അതാ, ആ താളമൊപ്പിച്ചുള്ള കോന്നി കയററം ഭാഗ്യവിയമയുടേതാണ്. എന്തു ചെയ്യണം? പുസ്തകമെടുത്ത് അയാൾ ആ പ്രേമലേഖനം തപ്പി. പുസ്തകം ധാരാളം മറിച്ചു വെക്കാമുള്ള ഒരു മടവിൽ മലർന്ന് പക്ഷേ ആ എഴുത്ത് അവിടെയല്ല വെച്ചിരിക്കുന്നത്. ഒന്നുകൂടി മലർന്ന്. എവിടെ? അയ്യോ! ആൾ മുകളിലെത്തി. അയാൾ ഉടനെ പുസ്തകം പിന്നിലിട്ട് അതിന്റെ മീതെ അമർന്ന് മലർന്ന് കിടന്നു.

കോന്നി കയറി വരാനായിട്ട് പ്രതൃഷ്ണപ്പെട്ടത് മീനക്ഷിപ്പിടിയായിരുന്നു. സിരാപടലത്തിൽക്കൂടി വിദ്യുച്ഛക്തി പാഞ്ഞപോലെ നായർ കസേരയിൽ എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. പിൻതീർത്തു നോക്കി. പുസ്തകം തന്റെ അടുപ്പിട്ടിരുന്ന ഖദർ ഷാളിൽ മറഞ്ഞു കിടക്കുന്നു. പുറത്തേക്കെടുക്കുവാൻ അയാളുടെ കൈ ചെന്നില്ല. ഇവിടെ ഉടനെ എന്തു പ്രവർത്തിക്കണമെന്ന് ആലോചിച്ചു തീരു

മാനം ചെയ്യാൻ നയർ തലച്ചോറിന് ഒരാളെ നൽകി. പക്ഷെ നായക്ക് ആപേരിൽ വല്ല സാധനവുമുണ്ടോ എന്നുതന്നെ ഞങ്ങളുടെ ഇടയിൽ വലിയ വാദവിഷയമാണ്.

ഒരു ഫർല്ലോങ്ങ് അകലെ നിന്നു കാണാവുന്ന അയാളുടെ അമ്പരപ്പ് അവളുടേയും കണ്ണിൽ പെട്ടിരിക്കണം. പക്ഷേ അവൾ അതിനെ വ്യാഖ്യാനിക്കാൻ നിന്നില്ല.

“ചുസ്തകം കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടോ?” അവൾ അടുത്തു ചെന്നു കിളിസ്ഥരത്തിൽ മൊടിഞ്ഞു.

“ഇല്ല.” നാവ് അയാളുടെ നിയന്ത്രണത്തിനു വിരോധമായി ചലിച്ചു. താൻ എന്തിനാളെ പറഞ്ഞു? അറിഞ്ഞുകൂട.

“നിങ്ങൾക്കെന്താണ് ഒരു പന്തികേടുചോലെ തോന്നുന്നു?” അവൾ താടിയാട്ടിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു. അതെ; അതുതന്നെയാണ് അയാൾക്ക് തോന്നുന്നത്. പക്ഷേ എന്തുകൊണ്ട്?

അയാൾ പോക്കറ്റിൽ നിന്ന് ടവുൽ വലിച്ചുരി മുഖം തുടച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: “ചുസ്തകം നാളെ മറക്കാതെ കൊണ്ടുവരാം.”

അവൾ കുറെ നേരം കൂടി അയാളെ നോക്കി നിന്നു. ഒന്നും മിണ്ടാതെ അവളുടെ മുറയിലേക്ക് കടന്നുപോയി.

അയാൾ അനങ്ങുവാൻചോലും സ്വശക്തിയില്ലെന്ന ഒരു തോന്നലോടെ എന്തൊക്കെയോ ആലാചിച്ചു ആ കിടപ്പിൽ തന്നെ കിടന്നു. എത്രനേരം? അടുത്ത തിയേറ്ററിൽ നിന്ന് സിനിമാശാസ്ത്രം കേട്ടുതുടങ്ങി. നഗരത്തിലെ വിളക്കുകൾ മുഴുവൻ കണ്ണുമിടിച്ചു. നേരം സന്ധ്യ കഴിഞ്ഞു.

ഭാഗ്യവിയമ്മ അവിടെ കയറി വന്നപ്പോഴാണ് ഐ. സി. നായർ താൻ ഈ ലോകത്തിലാണെന്ന കഥതന്നെ ഓർത്തത്.

“എന്താണ് ലൈറ്റ് ഇടത്തു്?” അവൾ ബട്ടൺ അമർത്തി. നായരുടെ ആത്മരഹസ്യങ്ങളിലേക്ക് ചൂടിത്താൻ ചെല്ലുന്നതരത്തിൽ ആ വിളക്കുകൾ കണ്ണു തുറന്നു.

“എന്തൊക്കെയാണ് മാസ്റ്ററെ പിന്നെ വാർത്തമാനം?” ഭാഗ്യവിയമ്മ നാട്ടുകൂട്ടങ്ങൾ എടുക്കാനുള്ള പുറപ്പാടാണ്. “ഇന്നത്തെ കടലാസ് കണ്ടുവോ? ആ മൊളോട്ടോവ് എന്താണ് പറയുന്നതെന്നോ?...അതല്ല. അതിനിടക്ക് ഇന്നലെ ആ തെക്കെ അങ്ങാടിയിൽ ഒരു തല്ലുമ്പിടിയുമുണ്ടായത് കേട്ടില്ലേ? നല്ലരസം! ഞാൻ അവലത്തി പോയി വരുകയായിരുന്നു.....”

“മതി. മതി. വാർത്തമാനം. ഭാഗ്യീ, നായർ പൊയ്ക്കൊട്ടെ. നേരം ഇത്രയായില്ലേ?” വക്കീൽ നടത്തംകഴിഞ്ഞു മടങ്ങിയെത്തി. ഭാഗ്യവിയമ്മയുടെ നാവാടങ്ങി.

ഗൗരീതന്നെ. തനിക്കു പോകണം. അയാൾ എഴുന്നേല്പുവാൻ ഭാവിച്ചു. അപ്പോഴാണ് പ്രേമലേഖനം മറച്ചുവെച്ച ആ പുസ്തകം അപ്പോഴും തന്റെ പിന്നിൽ കിടക്കുന്നകഥ അയാൾ കാത്തത്. പിന്നെ എങ്ങിനെ എഴുന്നേല്ക്കും? അയാൾ ധർമ്മസങ്കടത്തിലായി.

ചില ആപത്ഘട്ടങ്ങളിൽ ഡ്രൈയ്ക്കുചാലംബിക്കുന്നതുകൊണ്ടു രക്ഷപ്പെടാം. അയാൾ എഴുന്നേറ്റു. ഷാജെടുത്ത് തോച്ചിലിട്ട് പുസ്തകം കയ്യിലെടുത്തു. “നേരം അല്പം വൈകി.” അയാൾ പുറപ്പെട്ടു.

“എന്താണ് മി: നായർ പുതിയ പുസ്തകം? നോക്കട്ടെ.” കുറുപ്പ് കൈനീട്ടി.

ഇടിമിന്നലേററപോലെ നായർ സ്കൂളിച്ചുനിന്നുപോയി. ഒരു യന്ത്രപ്പാവയെപ്പോലെ അയാൾ കൈനീട്ടി പുസ്തകം കുറുപ്പിന്റെ കയ്യിൽവെച്ചു. മകൾക്കുള്ള പ്രേമലേഖനത്തോടുകൂടി പുസ്തകം അച്ഛന്റെ കയ്യിൽ..!

കുപ്പ് പുസ്തകം ഒന്നുമാത്രം. അയ്യോ! ആ കത്ത് ഒളിപ്പിച്ചുപോയതല്ലേ! നായർ കണ്ണ് ഇറക്കിയപ്പോൾ. ഭഗവാന്റെ, രണ്ടു നിമിഷത്തിനകം അയാളോടുകൂടി ഈ ഭൂഗോളമങ്ങിനെത്തന്നെ കൂടി നീക്കുന്നതായിരിക്കുമെന്നു കിട്ടി! ഉത്തമ വെറും ഭൂസ്വാധീനമായി പരിണമിച്ചുകിട്ടി!

“ഓ. ഒരു കത്ത്” കുപ്പ് കത്തെടുത്ത് നായരുടെ നേരെ നീട്ടി. നായർ കണ്ണുതുറന്നു അതു വീക്ഷണ കൈകളോടെ വാങ്ങിച്ചു.

“അടയാളംവെച്ചതായിരിക്കും.” ഭാഗ്യവിയമ്മ പറഞ്ഞു: “ഞാൻ അങ്ങിനെയാണ് പതിവ്. ജനവിന്റെ ആ കത്തുവന്നതിൽപിന്നെ ഞാൻ എപ്പോഴും.....എന്റെ ദേവി! ഇതെന്താണീശ്വര! കട്ടിക്ക”. നിയന്ത്ര കൂട്ടിച്ചിരിക്കുന്നല്ലോ! തലതിരിയുന്നുണ്ടോ? എന്റെ അമ്മേ!”.

കുപ്പ് തലയുയർത്തി നോക്കി. നായരുടെ മുഖത്താകെ വിരപ്പുതുളികൾ മണിമണിയായി പൊടിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ദേഹം കറേട്ടെ വിറക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു സംശയം.

“എന്താണിത് മി: നായർ. വല്ല സുഖക്കേടുണ്ടോ?” അയാൾ വീഴാതെ പിടിച്ചു പതുക്കെ താങ്ങി ആ കസേരയിൽനിന്നു കിടത്തി: “തലതിരിയുന്നുണ്ടോ? കുറച്ചുകിടക്കൂ. എല്ലാം ഉടൻ ഭേദമാകും. ഭഗവീ, കാടിപ്പോയി ഒരു ഗ്ലാസ് തണുത്തവെള്ളംകൊടുപ്പൂവൂ.”

ഭാഗ്യവിയമ്മ ‘പടപട’ എന്ന് ഗൃതിയിൽ കോണിയിറങ്ങി.

“മീന! മീനവില്ലേ അകത്ത് ആ വിശ്വീയൊന്നെടുക്കൂ.” കുപ്പ് ആജ്ഞാപിച്ചു: ബാലാ. ബാലാ. എവിടെപ്പോയി ആ അസത്ത്. വിളിക്കുമ്പോൾ ഒരിക്കത്തും കാണില്ല.”

വെള്ളം കുടിച്ചുതീർന്ന് എണ്ണിറിയുന്നത് ഗ്ലാസ് മേശപ്പുറത്ത് വെച്ചപ്പോൾ നായർ കണ്ടത് വരാന്തയിലേക്കുള്ള വാതിൽക്കൽ

നിന്നുകൊണ്ട് മീന അയാളുടെ പുസ്തകം മറിച്ചു നോക്കുന്നതാണ്. അവർ നായരുടെ ഭാഗഭാഷയെ സംശയത്തോടുകൂടി പരിശോധിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് അയാൾ അറിഞ്ഞു.

അപ്പോഴും കറുപ്പ് വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. “മതി, വളരെ സുഖം തോന്നുന്നുണ്ട്. ഞാൻ ഇറങ്ങട്ടെ.”

“നന്നാ പോകേണ്ട. ഞാൻ ആ പയ്യനെ അയച്ചിട്ടുണ്ട് ഒരു റിക്ഷകൊണ്ടുവരാൻ. അതു വന്നിട്ടു പോയാൽ മതി.” ഭാഗ്യവിയമ്മ ഗുണഭോഷിച്ചു.

വീട്ടിൽ മടങ്ങി എത്തിയശേഷം ഐ. സി. നായർ അന്നത്തെ സംഭവങ്ങളെക്കുറിച്ച് വളരെനേരം ആലോചിച്ചു. സൂക്ഷ്മമായ കാര്യപരിശോധനക്കുശേഷം അയാൾ ഒരു പരാമർശം കണ്ടുപിടിച്ചു. അത് തനിക്ക് മീനവിനോട് യഥാർത്ഥമായ പ്രേമം ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും വല്ലതും ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽതന്നെ അത് ഇപ്പോൾ തീരെ മാറിയിരിക്കുന്നു എന്നും ആണ്. ഏതായാലും ഒരു പ്രേമലേഖനം അയക്കാൻവേണ്ട ആരോഗ്യം ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിക്ക് തനിക്കില്ലെന്ന് അയാൾ കണ്ടുപിടിച്ചു.

അടുത്ത തപാലിനാതന്നെ ഒരു പുതിയ ക്യൂട്ടറെ അന്വേഷിച്ചുപിടിക്കുവാൻ വക്കീൽ കറുപ്പിനോടാവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ട് അയാൾ ഒരു കത്തു വിട്ടു.

രോഗി രാമൻനായർ..

“നാണു നായരെ ഒരാപ്പ് ചായ വീത്തു.”

കാലിച്ചകിയ ആ ബന്ധു കൈകൊണ്ട് ഒന്നാട്ടി ഒരു ഭാഗത്തേക്ക് പ്പിച്ച് ആട്ടം നിർത്തി രാമൻ നായർ മനസ്സിൽ അതിന്മേൽ ഉണി കുനിയുന്നു.

“കുടീ?” മേശപ്പുറത്ത് കിടന്നിരുന്ന പഴഞ്ഞാലി വാരിപ്പറത്തേക്കുറിഞ്ഞു. അവിടെ രാജം കെട്ടിനിന്നിരുന്ന ചായത്തുകത്തെയും അരിൽ മുങ്ങിക്കിടന്നിരുന്ന റൊട്ടിയുടെ പൊട്ടും പൊടികളേയും ഒരു തുടക്കുകൊണ്ട് അന്നുചാനം ചെയ്തിട്ടുകൊണ്ട് നാണുനായർ ചോദിച്ചു: “പൂട്ടം കടലയുമായാലോ?”

“ഒന്നും വേണ്ട. തീരെ സുഖമില്ല.” ഒരു ജലദോഷക്കാരനെപ്പോലെ രണ്ടു കരച്ചി മേശക്ക് കൈകൾക്കിടയിൽ താങ്ങിക്കൊണ്ട് അയാൾ കണ്ണിടുന്നു.

“നല്ല കടുപ്പമുള്ളതായിട്ട് ഒരാപ്പ് ചായ മാത്രം.”

“എസ്റ്റർസ്തന്നെ ആക്കിക്കളയാം.” അടുപ്പിന്നടുത്തുപോയി ആ പാചക വിദഗ്ദ്ധൻ സമ്രാജം ചായപ്പണിയിലേക്കുപോയി.

രാമൻ നായർ അകത്ത് പ്രവേശിച്ച ഉടനെത്തന്നെ ഞങ്ങൾ സംസാരം നിർത്തി; ഞാനും എന്റെ സ്റ്റേഫിതൻ മി: ദാമോദരനും. കവിടി പോയിത്തുടങ്ങിയ ഒരു പ്ലെയർനിൽ എന്റെ മുഖിൽ വെച്ചിരുന്ന പൂട്ട് പൊട്ടിച്ച് അതിലുണ്ടായിരുന്ന ചീരട്ടക്കണങ്ങൾ എണ്ണി എടുക്കുന്നതിൽ ഞാൻ വ്യാപിച്ചു. സ്റ്റേഫിതൻ കുടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ചായ, ഗ്ലാസ് ചുണ്ടത്തുനിന്നു എടുക്കാതെ ഇറക്കി

“ഇത് വയറിൽ ദീനക്കാരനേതാണ്?” സ്നേഹിതൻ എനോടു കടന്നു ചോദിച്ചു.

ഞാൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു മറുപടി പറഞ്ഞു: “രാമന്നായരോ?—അയാൾ ഒരു പ്രൊഫഷണൽ രോഗിയാണ്.”

“പ്രൊഫഷണ—എന്നുവെച്ചാലെന്താണ്?” നാണ നായർ ഞങ്ങളുടെ ഗ്ലാസ്സും പിന്താനുവുമെടുത്തുനീക്കിക്കൊണ്ടുചോദിച്ചു.

പ്രൊഫഷണൽ രോഗി—എന്നുവെച്ചാൽ രോഗം ഒരു തൊഴിലാക്കിക്കൊണ്ടുനടക്കുന്നവൻ.”

“ഹാ! ഹാ!” ഗ്ലാസുകൾ ഭേദമേൽ തന്നെവെച്ച് കൊണ്ടുനാണനായർ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. പിന്നെ മി. ഓമോദന്റെ നേരെ തിരിഞ്ഞുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: “അതെ, മാസ്റ്ററെ, അയാൾ രോഗം ഒരു തൊഴിലാക്കിയിരിക്കുകയാണ്. മൂന്നു കൊല്ലം മുമ്പെയാണ് അയാൾക്ക് ഒരു ജലദോഷം ബാധിച്ചത്. ഇതാ, ഇതുപോലെ ഒരു രോഗിലെ അയാൾ ഇവിടെ വന്നു. തലയിൽ ഒരു മുണ്ടും കെട്ടി, അതാ, ആ ബന്ധിനേൽ തന്നെ വന്നിരുന്നു. അപ്പൂണ്ണി മാസ്റ്റർ പറയാറുള്ളതുപോലെ ഇന്ന് ഇളകുന്ന വസ്തുക്കളിൽ പെടുത്തേണ്ടതാണെങ്കിലും ആ ബന്ധിന് അന്ന് യാതൊരു ആട്ടുവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഓമോദൻ മാസ്റ്റർ കേൾക്കണം. ഇതൊരു രസമുള്ള വർത്തമാനമാണ്.”

അങ്ങനെ നാണനായർ ആ വർത്തമാനം ആരംഭിച്ചു. ഞാൻ ഞങ്ങളുടെ റസ്റ്ററോടെ മാന്ദ്രേജരെ എങ്ങനെയാണ് വായനക്കാർക്ക് പഠിപ്പിച്ചുപെടുത്തേണ്ടതു്? ആരസിക ശീരോമണിയായ നാണനായരെ അർത്ഥശൂന്യമായി അയൽവാക്കങ്ങളിലൊന്നും ഒരൊരാളുടെയെ തപ്പി നോക്കിയാൽ കിട്ടുകയില്ല. ഒരു ദിവസം രാവിലെ നാണനായർ അവിടെ ചായ കുടിക്കുവാൻ പോവുകയാണെന്നു കേൾക്കുക. ആ ഉയരം കറങ്ങുന്ന എറയത് കൂടി റൂണ് അകത്ത് കട

തായിത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ പാറക്കുട്ടിയമ്മ-ചങ്ങാതിയുടെഭാര്യ-കുറെ കരുമുക് കഷായം അകത്തായാൽ ഒരുമാതിരിമില്ലാക്കുയരോഗമൊക്കെമാറുമെന്നു നേരേറോക്കായി പറഞ്ഞുനോക്കി. എന്നാൽ കാരണാർ അതു പാറക്കുട്ടിവിചാരിച്ചെന്നതുപോലെ വെറും ജലഭോഷ്യമല്ലെന്നും ക്ഷയരോഗമാണെന്നും വാദിച്ചപ്പോൾ ആ അമ്മക്ക് അതു വിശ്വാസം വന്നില്ല. തെളിവിലായി തന്റെ ശ്വാസകോശങ്ങളുടെ വേദനയേയും താൻ ഉറക്കത്തിൽ വാപൊഴിച്ചു കിടക്കാറുള്ളതിനേയും തന്റെ തുപ്പലിൽ 'ഗ്ലോബുൾ' എന്നോമരോപരയുന്ന എന്തോമനുള്ളതിനേയും പററി ഒക്കെ അയാൾ വീവരിച്ചുകൊടുത്തു.

ക്ഷയരോഗം വിടത്തെ പിടിക്കുവാനുള്ള വിട്ടുമാണെന്നു കണ്ടപ്പോൾ പാറക്കുട്ടി അമ്മ മണ്ണാൻ അയച്ചു പറഞ്ഞ ഒരു അയച്ചു. മണ്ണാൻ ദീനത്തിന്റെ സ്വഭാവമൊക്കെ കേട്ട്, നാഴി വെള്ളം വെച്ചു ആററിക്കുറക്കി ഒഴക്കുകക്കുറക്കി ശക്തര മേമ്പൊടി ചേർത്ത് രണ്ടു നേരവും കഴിക്കുവാനെന്നു പറഞ്ഞു ഒരു കഷായത്തിന്നു കുറിച്ചുകൊടുത്തു. വൈദ്യൻ പോയിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ കൊള്ളരുതാത്തവനെ ആളയച്ചു വരുത്തിയതിന്നു രാമൻ നായർ പാറക്കുട്ടി അമ്മയുടെ ശരീര കയ്യാളുമെന്നു. അയാൾക്ക് ആയുർവ്വേദം തന്നെ അറിഞ്ഞുകൂടെന്നും ക്ഷയരോഗത്തിന്നു ചികത്സിക്കാൻ അയാൾ ഒരിക്കലും പോരെന്നും ഒക്കെ അയാൾ വാദിച്ചു തെളിയിച്ചു. ഒടുവിൽ നാലുദിവസത്തിനകത്ത് രാമൻനായർ മണ്ണാനെ വൈദ്യം പഠിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോഴാണ് ആ ചികത്സ അവസാനിച്ചത്.

ഗോവിന്ദൻ വൈദ്യക്ക് മൂപ്പർ തന്നെയാണ് ഒടുവിൽ ഒരു പല്ലക്കും കൊടുത്ത ആളെ അയച്ചത്. കുറെ ദിവസംതോറും കൂടി കൂടി വന്നു. ശ്വാസകോശങ്ങൾക്ക് പഴുപ്പ് ഏറ്റെത്തിയെന്നാണ് വരുന്നതെങ്കിലും ചോരയും കഫക്കൂട്ടയും ധാരാളമായി തുപ്പിത്തുടങ്ങിയിട്ടില്ലെന്നു മാത്രമേ ഒരാശ്വാസമുള്ളു. അടുത്തതന്നെ താൻ ചോര തുപ്പിത്തുടങ്ങുമെന്നും രോഗി പ്രതീക്ഷിച്ചു. വൈദ്യൻ വ

നപ്പോൾ തൊടിയിൽ നടന്നിരുന്ന രോഗിയെ ഭാര്യ ആളയച്ചു വരുത്തി. രോഗി വൈദ്യനെ ക്ഷയരോഗലക്ഷണങ്ങൾ ഭാരോണോരോന്നായി പഠിപ്പിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയപ്പോഴാണ് കാൽമൊക്കെ തകരാറിലായത്. വൈദ്യൻ അത് ക്ഷയരോഗമല്ലെന്നും രാമൻനായർ അത് ലക്ഷണവ്യക്തമായ ഒന്നാംതരം ക്ഷയരോഗമാണെന്നും. ഒടുവിൽ രോഗി അയാളുടെ ആവശ്യപ്പെട്ട പഠിത്താനതെ തന്നെ പഠിശോധിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ വൈദ്യൻ അയാളുടെ പാട്ടിനു പോയി.....

എന്താണ് മാസ്റ്റർ നോക്കുന്നത്? നീ വേണം അല്ലെ, തരാം.” ഭാമോദരൻ പോക്കറ്റിൽനിന്ന് ബീഡിയെടുത്ത് അടുപ്പ്ലേക്ക് ആശയോടെ നോക്കുന്നതുകണ്ട് നാണനായർ ചോദിച്ചു. അയാൾ അടുപ്പിൽ നിറിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഒരു ചുളി എടുത്ത് കൊണ്ടുവന്ന് പൊന്തിച്ചു പിടിച്ചു കൊടുത്തു. അല്പം ഒന്നു കമ്പിഞ്ഞത് ഭാമോദരൻ തന്റെ ചുണ്ടാതിരിക്കുന്ന ബീഡി കൊളുത്തി. ഞാനും എന്റെ കീഴയുടെ അഗാധതയിൽ കയ്യിട്ടു തപ്പി ഒരു ബീഡിത്തുണ്ടെന്ന് പറഞ്ഞു കൊണ്ടുവന്നു.

“ഇപ്പോഴും ക്ഷയരോഗം മാറിയില്ല, അല്ലേ?” ഭാമോദരൻ മാസ്റ്റർ പുക വീട്ടു കൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

“ഓ. ക്ഷയരോഗമൊക്കെ മാറി. പീന്നെ എന്തെല്ലാം രോഗങ്ങൾ വരുകയും പോവുകയും ചെയ്തു.” ഞാൻ പറഞ്ഞു.

നാണനായർ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു തുടർന്ന്: “മാസ്റ്ററെ, ഞാൻ പറഞ്ഞാൽ നിങ്ങൾക്ക് വിശ്വാസം വരില്ല. മൂപ്പരുടെ കൂട്ടങ്ങൾ ഭാരോണം അത്രക്ക് രസമാണ്. ഈ വൈദ്യ ലോകത്തെ തന്നെ അടച്ചുപിടിച്ചുപാസമിപ്പാവാൻ ശ്രമിക്കുകയാണ്. രാമൻ നായർ തന്നെ, ഒരു അച്ഛാനുഭവം വാങ്ങി ഇപ്പോൾ രോഗലക്ഷണങ്ങളും ചികിത്സയും ഒക്കെ പഠിക്കുകയാണ്. അതിൽ പറയുന്ന സകല രോഗങ്ങളും എല്ലാ ലക്ഷണങ്ങളോടും കൂടി ഒരുമിച്ചു കൂടിയ കാസാധാര

ന്ന ദേഹമാണ് താൻ എന്നു് മൂപ്പർ അഭിമാനപുരസ്സരം പലപ്പോഴും പറയാറുണ്ടു്. ഇതിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു രോഗം തന്നെ ഏതാനും ലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിക്കണ്ട പലക്കും അതു മരണഹേതുക്കമായിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു് താൻ ഏതു വിധവും മരിക്കാതെ നവത്തിയില്ലെന്നുള്ള സങ്കടകരമായ വാർത്ത മൂപ്പർ എന്നോട് ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്." നാണനായർ കുറെ നേരം പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു.

“ങ്ങ. ആ ക്ഷയരോഗത്തിന്റെ കഥ ചിന്നെപ്പറഞ്ഞില്ലല്ലോ. ക്ഷയരോഗികൾ ആട്ടുംപാലും മധുരനാരങ്ങയുമാണു് ധാരാളമായി കഴിക്കേണ്ടതെന്നും മരുന്നില്ലാത്തതെന്നു പറയുന്ന സ്ഥലത്തു് അങ്ങിനെ ചെയ്തിട്ടാണു് ക്ഷയരോഗികൾ മരിക്കാൻ താമസിക്കുന്നതെന്നും അയാൾ പാഠക്കുട്ടിക്കു് വിവരിച്ചു് പറഞ്ഞു കൊടുത്തു. അവർക്കു് വിശ്വാസം വരുന്നില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ അയാൾ മദിരാശി സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഭൂപടമെടുത്തു് നിവർത്തി അതിൽ മരുന്നില്ലാത്ത സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന സ്ഥലം കാണിച്ചു കൊടുത്തു്, കരയിലെ ചുട്ട പിടിച്ചു വായു മേല്പോട്ടു പൊങ്ങുമ്പോൾ കടലിലെ തണുത്ത വായു അങ്ങോട്ടു വീശുന്നു എന്നോ മറ്റോ താൻ തന്നെ ക്ലാസിൽ പഠിച്ച ചില കാര്യങ്ങൾ എടുത്തു് ഉദാഹരിക്കുകയുണ്ടായിട്ടു് തന്റെ വാദം സമർപ്പിച്ചു.”

“പക്ഷേ മധുരനാരങ്ങയും മുന്തിരിങ്ങയും ആട്ടുംപാലും ഒക്കെ വീട്ടിൽ ധാരാളമായി വന്നപ്പോഴാണു് ക്ഷയരോഗം വളരെ നല്ലതാണെന്ന കാര്യം കുട്ടപ്പൻ കണ്ടു പിടിച്ചതു്. മകൻ കൂടി ഒരു ക്ഷയരോഗിയാവുന്ന കാര്യത്തിൽ അമ്മ വിസമ്മതമൊന്നും പ്രകടിപ്പിച്ചില്ലെങ്കിലും പുത്രവത്സലനായ പിതാവു് അതിന്നു സമ്മതിച്ചില്ല. അച്ഛൻ തന്റെ ക്ഷയരോഗം സമ്മതിച്ചു തരാത്ത പക്ഷം താൻ രാത്രി മുഴുവൻ ഉറങ്ങാതെയിരുന്ന് കരക്കുവാൻ തീരുമാനിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു കൂടി അവൻ തന്നെ പ്രഖ്യാപിച്ചു. ഒടുവിൽ പാഠക്കുട്ടിയമ്മ മകനു വേണ്ടി ഇടപെട്ടു. ‘അവനു് ക്ഷയരോഗമില്ലെന്നും അതു് വെറും കളവാണെന്നും രാമൻ നായർ തീർത്തു പറഞ്ഞു. പാഠക്കുട്ടി അമ്മ മകന്റെ വക്കാലത്തു് പിടിച്ചു ‘അവന്റെ ക്ഷയ

രോഗത്തിനും കൂടി ഒരു അഗതികരണം നൽകിയേക്കൂ. എന്നാൽ പിന്നെ കഴിയില്ലല്ലോ. നിങ്ങൾക്ക് രണ്ടു പേർക്കും പിന്നെ ഇവിടെ ക്ഷയരോഗികളായി അങ്ങിനെ സുഖമായിത്തുടരാം' എന്നു വാദിച്ചു നോക്കി. 'താൻ മരിച്ചാലും അതു സമ്മതിക്കുകയില്ലെന്നും, അങ്ങിനെ വരികയാണെങ്കിൽ തന്റെ ക്ഷയ രോഗം നിർത്തി എന്നു വരു' എന്നു കൂടി അയാൾ ഭാർയ്യയെ ഭീഷണിപ്പെടുത്തി."

ഞങ്ങൾ മൂന്നു പേരും വളരെ നേരം പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു.

"ഒടുവിൽ ആ ക്ഷയ രോഗം എങ്ങിനെ മാറി?" ഓരോരവർ നായർ ചോദിച്ചു.

നാണ നായർ ചിരിച്ചു: "മാസ്"ററരെ, തന്റെ ക്ഷയ രോഗം ഉപേക്ഷിച്ചാലല്ലോ മകൻ ഒഴിക്കുകയില്ലെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ, 'ഒരാൾ നിർത്തിയാൽ മറ്റൊരാളും നിർത്താ, മെന്ന വ്യവസ്ഥയിന്മേൽ രണ്ടു പേരും അതു് ഒരുമിച്ചു നിർത്തി. തന്റെതു് പരിശുദ്ധമായ ക്ഷയരോഗമാണെന്നും മരണകാലം നിർത്തിയതു കൊണ്ട് തന്റെ മരണം നിശ്ചയമാണെന്നും അയാൾ കൂടെക്കൂടെ പാരക്കുട്ടിയോടു സങ്കടസഹത്താൽ പറഞ്ഞു. പാവം! അവൾ എന്തു ചെയ്യും? സാധവി! അവൾക്ക് മകനേയും ഭർത്താവിനേയും ഉപേക്ഷിക്കാൻ കഴിയുമോ? രണ്ടു പേരും അവൾക്ക് ഒരുപോലെ കാര്യമല്ലേ? അപ്പോൾ ക്ഷയരോഗിയായിരിക്കാൻ ആ ദുസ്സാമന്ദ്യക്കാരനായ കുട്ടി സമ്മതിക്കുകയില്ലെങ്കിലെന്തുചെയ്യും?"

"ക്ഷയ രോഗം മാറിയപ്പോൾ കാസശ്വാസത്തിന്റെ ഉപദ്രവം തുടങ്ങി." ഞാൻ പറഞ്ഞു.

"അതെ. അതെ." നാണ നായർ പറഞ്ഞു: "താൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ ക്ഷയരോഗമല്ല കാസശ്വാസമാണ് ഉണ്ടായിരുന്നതെന്ന് അയാൾ ഉടനെ കണ്ടു പിടിച്ചു. കാസത്തിന്റെ പുറപ്പാടിനെയാണ് താൻ ക്ഷയരോഗമാണെന്നു് തെറ്റിദ്ധരിച്ചതു് എന്ന്"

അയാൾ പറഞ്ഞ കേട്ടപ്പോൾ സകലക്കും ബോധ്യമായി. അത് അയാളുടെ വ്യവഹാരവുമാകാമല്ല. സാക്ഷാൽ വാദകൻ തന്നെ യാതൊരു ആ അബദ്ധം പറിച്ചുപോകും.....”

“ഒരാൾ വീണ്ടും, നാണ നായരെ” കള്ളിമുണ്ടുതട്ടി ബന്ധിത നിട്ട ഒരു തടവറൻ മാപ്പിള അകത്തു കടന്നു.

നാണ നായർ മായ നിർമ്മാണത്തിൽ ബദ്ധശ്രദ്ധനായി. അയാളുടെ നേരമ്പോക്കു നിറഞ്ഞ സംഭാഷണം കേൾക്കുക കേൾക്കുവാനുള്ള കൊരിയോടുകൂടി ഓമോദരൻ മാസ്റ്റർ അവിടെത്തന്നെ യിരുന്നു.

പക്ഷേ മായ തയ്യാറാക്കിക്കൊടുത്ത ശേഷം അയാൾ വർത്തമാനം ഇങ്ങനെ അവസാനിപ്പിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്: “മാസ്റ്ററെ, രാമൻ നായർ വല്ലാത്ത ഒരു ‘ടൈപ്പ്’ണ്. ആദ്യം ക്ഷയരോഗം. പിന്നെ കാസശ്വാസം. പിന്നെ ഭയങ്കര ഹൃദ്രോഗം. പിന്നെ തനി ഗുരുൻ. പിന്നെയുണ്ടായി മൂലക്കുരു. അപ്പോഴു എന്തെല്ലാം ദീനങ്ങൾ നോട്ടം നോക്കി അയാൾ ഈ കാലത്തിനിടക്ക്. പനി. തലവേദന. വാതം. പിത്തം. കഫം. കോപം. രൂക്ഷം. തീക്ഷ്ണം. അത്യുഷ്ണം.....അല്ല മാസ്റ്റർക്ക് പുറപ്പെടാനായില്ല. വെളിൽ ചൂടു പിടിച്ചു തുടങ്ങിയല്ലോ.”

ഞങ്ങൾ എഴുന്നേറ്റു.

“വല്ലാത്ത ഒരു ടൈപ്പ് തന്നെ.” പുറത്തു കടന്ന് കട നിവർത്തിക്കൊണ്ടു മി. ഓമോദരൻ പറഞ്ഞു.

ഒരു പാഠം

പച്ച ബ്ലേസർകൊണ്ടുള്ള പുതിയ കപ്പായവും നീലനിറത്തിലുള്ള മുറിയൻ കാലറയും ധരിച്ച് സ്ത്രീലേക്ക് പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ രാമൻകുട്ടിക്ക് പരിശോധനക്കു വരുന്ന ഡെപ്യൂട്ടി ഇൻസ്പെക്ടറുടെ ശൗവാമുണ്ടായിരുന്നു. ഗോപാലൻ തന്റെ പുതിയ മഞ്ഞ കപ്പായത്തിൽ ചാടി ആദ്യമായി സ്ത്രീലേക്ക് കാർവണദിവസം എത്രപേർ അവനെ ആ പുതിയ ഷട്ടിന്റെപേരിൽ അഭിനന്ദിക്കുന്നുണ്ടായി. ദേവവും യശോദയും ഒക്കെ ആ കപ്പായഗീല കൈകൊണ്ടു പിടിച്ചുനോക്കി 'ഒന്നാംതരം' എന്ന് തലകലുക്കി സമ്മതിച്ചില്ലേ? എന്നാൽ അതിനൊന്നുംതന്നെ തന്റെ കപ്പായഗ്രീലയുടെ പിന്നിൽ നടക്കുവാൻപോലും വേണ്ട അന്തസ്സോ യോഗ്യതയോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നുള്ള കാര്യം വാസ്തവമാണ്. പോരെങ്കിൽ ഈ നീലക്കാലറ തനിക്ക് കൂടുതലായി ഉള്ളതല്ലേ? എന്നാൽ ഒരു കാര്യം താൻ ചെയ്യുവാൻ തീർച്ചയാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അതും ഇവിടെ പറഞ്ഞു കാരം. നീലാണ്ടനേയും കണൽക്കീറനേയും കാഴ്ചവിനോദം ഒന്നാം അവൻ തന്റെ പച്ചക്കപ്പായം തൊട്ടുനോക്കുവാൻ സമ്മതിക്കുകയില്ല. തീച്ച. നീലാണ്ടൻ ആ ചായപ്പെൻസിൽ തരാമെന്നു പറഞ്ഞാലോ? അവന്റെ വീട്ടിൽ ഒരു കീരിക്കുട്ടിയുണ്ട്. അതുകൂടി തരുകയാണെങ്കിൽ പക്ഷെ ആലോചിക്കാം. യശോദയും ഗോപിയുമാണ് വരുന്നതെങ്കിൽ താൻ ഷർട്ടുതൊടുവാൻ അനുവദിക്കണമോ? വാസ്തവത്തിൽ ഗോപി ഒരിക്കൽ തനിക്ക് കോട്ടിക്കായ തരാത്തവനാണ്. എന്നാലും പാവമാണ്.

അങ്ങിനെ താൻ ക്ലാസിലെക്കുണ്ണിയിലായി വാഴുന്ന ആ രംഗം സപ്തം കണ്ടുകൊണ്ടാണ് രാമൻകുട്ടി സ്ത്രീലേത്തിയത്. രാമൻ

കുട്ടിയെക്കണ്ടപ്പോൾ 'ഗയിററി'ലേക്ക് കാടിവന്ന നീലാണ്ടക്കുഞ്ഞി കീരന്മാർ, തള്ളവിരലിലെ നഖം കടിക്കുക, കൈപ്പടത്തിന്മേലെ ചൊരിമാന്തിപൊട്ടിക്കുക എന്നിവചെയ്തുകൊണ്ട് ക്ലാസിൽ പുതുതായിവന്നപ്പോൾ ശ്രീധരനെപ്പറ്റി അറിവുകൊടുത്തു. എന്നാൽ അവരാരുംതന്നെ തന്റെ പുതിയ ഉടുപ്പിൽ ശ്രദ്ധിക്കുകയോ, അതു തൊട്ടുനോക്കുവാൻ സ്പോഹംഭാവിച്ചു അടുത്തുകൂടുകയോ ചെയ്തില്ല. വാസ്തവത്തിൽ അപ്പോൾ അവർ അതു തൊട്ടുനോക്കുവാൻ വരികയാണെങ്കിൽ അവരെ അതിനനുയോജിക്കണമെന്നാണ് രാമൻകുട്ടി ചിന്തിച്ചിരുന്നത്. ആദ്യം അങ്ങനെയൊക്കെ വെറുതെ വിചാരിച്ചിരല്ലേ?

രാമൻകുട്ടി ഒന്നുമില്ലാത്ത ഹേരേക്ലാസിലേക്ക് നടന്നു. പിന്നാലെ ചൊറിയൻ കുഞ്ഞികീരനും, നഖം കടിയൻ നീലാണ്ടനും. മുഹമ്മദും അടുത്തക്ലാസിൽനിന്ന് കാടിവന്നു. അവിടെ ക്ലാസിൽ വെട്ടിയെറിഞ്ഞ കട്ടികൾ ചുരുക്കിയിട്ടുണ്ട്. നടുക്ക് എല്ലാവരും അഭിമുഖമായി ഒരു തടിയൻ കൊച്ചുഗോമുണ്ടിയിരിക്കുന്നുണ്ട്. രാമൻകുട്ടി അവന്റെ കപ്പായവും കാലറയും എങ്ങനെയിരിക്കുന്നു എന്നാണ് ആദ്യംനോക്കിയത്. ഹായ്! എന്തുചൊരു! കടുംചുവപ്പുനിറത്തിലുള്ള ആ കണ്ണുനീക്കുന്ന സിംഹകപ്പായവും, കരത് കമനീയമായ വടിവൊത്ത ശ്വേതരം. മാത്രമോ? മീതെയിട്ടിരിക്കുന്ന തവിട്ടുനിറത്തിലുള്ള ആ കുഞ്ഞിക്കോട്ടോ? എന്തെന്തെങ്കിലും! കോട്ടിന്റെ കീഴയിൽ ഒരു ചുരുക്കുകണ്ടുവോ? വക്കിന ചിത്രപ്പണികളുള്ള ആ വെളുത്തചുരുക്കുകണ്ടുവെച്ചിരിക്കുന്നത് എന്തുചെയ്തു! അപ്പുറത്തും ഒരുകീഴയോ? എന്താണത്? ഫെണ്ടിന്റെപെന്റോ?

രാമൻകുട്ടിക്ക് അവിടെനിന്നു കണ്ണുപറിക്കുവാൻ തോന്നിയില്ല. കോട്ടിനു എല്ലാത്തുകുളിലും വെളുത്തകുളികളുണ്ടെങ്കിലും ഒന്നാമതേ ഇട്ടിട്ടുള്ളൂ. ഒരുത്തയിൽ ഒരു പനിനീർപ്പൂവെച്ചിരിക്കുന്നത് എന്തുചെയ്തു!

റങ്ങി. പുറത്ത് റങ്ങിയ ഉടനെത്തന്നെ ആവശ്യയിൽ നല്ലപോലെ കനച്ചുറപ്പിപ്പിച്ചു തിരിച്ചു. 'ഘോ' എന്നു മുട്ടിത്തിരിയുന്ന പമ്പരത്തെ ചാർച്ചിപ്പിച്ചു മേലോട്ടെറിഞ്ഞ് ഉള്ളുകയ്യിൽ വീഴിച്ചു തിരിച്ചു സംതുപ്പനായി. പമ്പരം ഒരിക്കൽ കൂടി പുറം ചാർച്ചിപ്പിച്ചു എങ്ങോട്ടാണ് ജ്വാനിയാത്ര വേണ്ടത് എന്ന് അവൻ ആലോചിച്ചു. നീലാണ്ടന്റെ വീട്ടിൽ പോയാൽ ചാണകത്തേച്ചുമ്പിക്കിയ അവന്റെ മുറുത്ത പമ്പരമെറിയാൻ നല്ല ലാഭമാണെന്ന് കരുതി അവൻ അങ്ങോട്ടു തിരിച്ചു. പോകുന്നവഴിക്കാണ് അവൻ മാറിപ്പോയ ഡോക്ടറുടെ ഒഴിഞ്ഞു കിടന്നിരുന്ന വീട്ടിൽ പുതിയ മലിനങ്ങളെ കണ്ടത്. 'താമസം തുടങ്ങി എന്നവിവരം അറിഞ്ഞത്'. ഒരു ഉയർന്ന പട്ടാള ഉദ്യോഗസ്ഥൻ ഒരു കമ്പനി പടയാളികളെ പരിശോധിക്കുന്ന ശൗരവത്തിൽ അവൻ അവിടെനിന്ന് മുറുത്തും പൂർണ്ണമായും കണ്ടു. അദ്ദേഹം കണ്ടതൊക്കെ സ്നാനം പരിശോധിച്ചു. അങ്ങനെ പുതിയ മലിനങ്ങളെ ആവീട്ടിൽ താമസം തുടങ്ങിയ കഥയെക്കുറിച്ച് ആ 'പ്രമാണിയുടെ' അറിവിൽ ആദ്യമായിട്ടല്ലേ പെടുന്നത്? മുറുത്തുനില്ക്കുന്ന ആ ചിത്തക്കുട്ടി ശ്രീധരനാണെന്ന് രാമൻകുട്ടിക്ക് ഉടനെ മനസ്സിലായി. വാസ്തവം തുറന്നു പറയുകയാണെങ്കിൽ രാമൻകുട്ടിക്ക് ആ സാധുവിനോട് വ്യക്തിപരമായി യാതൊരു വിദ്വേഷവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അന്നുതന്നെ വേണമെന്നുണ്ടായിരുന്നുവോ ആ ഭാഗ്യദോഷിക്ക് സൂക്ഷിപ്പുവന്നു ചേരുക എന്നുമാത്രമേ അയാൾക്ക് ചോദിച്ചുള്ളൂ. ഏതായാലും അയാൾ ശ്രീധരനെ കൈകൊണ്ടുമാടിയിട്ടില്ല. ആദ്യം കുറെ സംശയിച്ചു നിന്നുവെങ്കിലും ഒടുവിൽ ആളെ മനസ്സിലായപ്പോൾ ശ്രീധരൻ അടുത്തേക്കുവന്നു.

ശ്രീധരൻ അടുത്തെത്തിയപ്പോൾ രാമൻകുട്ടി പമ്പരം ഒന്നുകിൽ എറിഞ്ഞു തിരിച്ച് ചാർച്ചിച്ച് മേലോട്ട് എടുത്ത് ഉള്ളുകയ്യിൽ നിർത്തിയിട്ടില്ല. എന്നാൽ ഇതിലുള്ള തന്റെ വൈദഗ്ദ്ധ്യം താൻ തീരെ കാര്യമായൊഴുത്തിട്ടില്ലെന്ന ഭാവത്തിൽ ഒരലക്ഷ്യത്തോടു കൂടിയാണ് അങ്ങനെ ചെയ്തത്.

“നിങ്ങളുടെ പേരെന്താണ്?” ബേലിയുടെ അപ്പറന്തുനിന്നു കൊണ്ട് ശ്രീധരൻ തന്റെ പുതിയകുട്ടിക്കാരനോടുചോദിച്ചു.

രാമൻകുട്ടിക്ക് ഈ തുടക്കത്തിനെ പിടിച്ചില്ല. തന്റെപേരുകൂടി അറിയുകയില്ലെന്നല്ലെ വരുന്നതു്?”

“എന്റെപേര് രാമൻകുട്ടി എന്നാണ്. സൂക്ഷിച്ച് എല്ലാവർക്കും എന്നെ അറിയാം” അയാൾ പറഞ്ഞു.

“നമ്മുടെ ഇംഗ്ലീഷ് കീട്ടിന്റെ പേരെന്താണ്?”

“ആ കോക്കണ്ണൻ മാസ്റ്ററോ? അയാളുടെപേര് കണ്ണൻകുട്ടി എന്നാണ്. കോക്കോടകൻ മാസ്റ്റർ എന്നാണ് ഞങ്ങൾ അയാളെ വിളിക്കാറ്. അയാളുടെ ചുരുൾവടി അടുത്തുതന്നെ നടക്കാനുള്ള ലക്ഷണങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്”. അത്ര പെട്ടെന്ന് രഹസ്യമായി നടന്നുവരുന്ന ആ ശുദ്ധാലോചനയുടെ വാർത്താനും പുറത്തിടുന്നത് ബുദ്ധിപൂർവ്വമല്ലെന്നതോന്നി അവൻ നിന്തി.

“നമ്മുടെക്ലാസിൽ സാധാരണയായി ആരാണ് ഒന്നാമനാകാറ്?”

“അത് ആ ചെറിയൻ ഗോപാലനാണ്. പ്രകൃതിപാത്തിലും കണക്കിലും നമ്മുടെ ‘വൈക്കോൽത്തൂർ’ വായിരിക്കും. ആ കേളവിലല്ല, അവനാണ് വൈക്കോൽത്തൂർ. ചിത്രമെഴുത്തിൽ ‘പഷ്ടാമൻ’ ഞാൻതന്നെ”.

എന്നാൽ പരമാവധിയിൽ തന്റെ ശരിയായയോഗ്യതകിടകുന്നത് ചിത്രമെഴുത്തിലല്ല. അതു കായികമത്സരങ്ങളിലാണെന്നുള്ള വാസ്തവവും ഈ ഘട്ടത്തിൽതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളട്ടെ എന്നുവെച്ചു രാമൻകുട്ടി ഇങ്ങനെതുടന്നു: “നിങ്ങളുടെ സൂക്ഷിച്ച് ദൂരംചാട്ടവും ഉയരംചാട്ടവും നൂറുവാറൊട്ടവും ഒക്കെയുണ്ടു്?”

“റാഷിക്കോസ് വെട്ടുകുമ്പോൾ ഞങ്ങളുടെ സ്ത്രീകൾ എന്തൊക്കെ മത്സരങ്ങളാണെന്നോ? ചാട്ടവും കാട്ടവും ഒക്കെയുണ്ട്. ‘വോളിബാളും’ ‘ഫുട്ബാളും’ ഒക്കെ ‘ചാച്ചു’യുണ്ട്”.

ഈ കുട്ടികൾ പറഞ്ഞ രണ്ടുമൂന്നുസാധനങ്ങൾ എന്താണെന്ന് രാമൻകുട്ടിക്ക് മനസ്സിലായില്ല. അങ്ങനെയൊന്നും അച്ഛൻ എവിടെയും കേട്ടിട്ടില്ല.

“നിങ്ങളാണോ അതിലൊക്കെ കുന്നാമനാവുക?” രാമൻകുട്ടി ചോദിച്ചു.

“ഞാനോ?” ഗ്രീഡൻ അത്ഭുതത്തോടുകൂടി ചോദിച്ചു: “അത് ‘ഹായിസ്ത്രീ’ല്ലേ. വലിയവലിയ കുട്ടികൾക്കൊക്കെ കളിക്കാൻ വരുന്നതല്ലേ?”

എന്നാൽ ഒരു കാര്യം സംശയംകൂടാതെ പറയാം. ഇവിടെ എത്രവലിയ കുട്ടികളെന്ന് വന്നാലും തന്നെക്കോല്ലിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ലെന്ന് രാമൻകുട്ടിക്ക് നല്ല ഉറപ്പാണ്. പക്ഷെ തന്നെക്കാൾ വലിയ ഒരു കുട്ടി ആ സ്ത്രീകൾ ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ട് തന്റെ വാടം തെളിയിക്കുവാനും വളരെ വിപര്യയുണ്ട്.

പുത്തേങ്കിലും, രാമൻകുട്ടി ഇങ്ങനെ തീർത്ഥപറഞ്ഞു: “ഈ സ്ത്രീകൾ എന്നെ ജയിക്കുവാൻ ആരയില്ല. ഉയരം ചാട്ടത്തിലും നീളം ചാട്ടത്തിലും എല്ലാം ഞാൻതന്നെ ഒന്നാമൻ”.

“ഒമ്പതാം ക്ലാസിൽ പഠിക്കുന്ന സുകുമാരനാണ് കാട്ടത്തിൽ അവിടെ ഒന്നാമൻ. ഗോവിന്ദൻകുട്ടിയും ഒന്നാം സ്ഥാനം അടുത്തു കൂട് എത്തില്ല” ഗ്രീഡൻ പറഞ്ഞു: “അവനെ കാടിത്തോല്ലിക്കുവാൻ ഈ ലോകത്തിൽതന്നെ ആരുമുണ്ടാവില്ല”.

ഉണ്ട്. താൻ ഉണ്ട്. പക്ഷെ രാമൻകുട്ടിക്ക് അത് പറയാൻ കഴിയില്ല. അതിനുമുമ്പ് ആരോ അടുത്തായി വീളിച്ചതുകൊണ്ട്.

ണ്ടു് ത്രീധാൻ കാടിപ്പോയി. രാമൻകുട്ടി കരണേരംകൂടി ആ വേലിക്കൽ കാത്തുനിന്നു നോക്കുകയായില്ല. ഒടുവൽനിരാശനായി അയാൾ നീലാണ്ടന്റെ വീട്ടിലേക്കു നടന്നു.

പിറോദിവസം രാമൻകുട്ടി സൂക്ഷിലെത്തിയപ്പോൾ ബല്ലടി ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. തന്റെ പ്രമാണിത്തം സർവ്വോപരിസ്ഥാപിച്ചു കിട്ടുന്നതിനുള്ള വ്യക്തമായ രണ്ടു സമരപരിപാടികളോടുകൂടെയാണു അവൻ അനുക്ലാസിൽ പ്രവേശിച്ചതു്. അതിൽ ഒന്നു യശോദക്ക് ഇനീമേലിൽതാൻ ഡ്രോയിങ്ങു് പീഠോധിൽ ചിത്രംവരച്ചുകൊടുക്കുകയില്ലെന്നുള്ളതാണു്. തന്നെഅവൾക്കു് അതുകൂടിയേ കഴിയൂ എന്നിപ്പാത്തസ്ഥിതിക്കു് അതിനുമാറ്റംവരുത്തുകയും അനേപചിക്കട്ടെ എന്നായിരുന്നു അവന്റെറാദം. അല്ലെങ്കിൽ ഇതുവരെ താൻ ചിത്രംവരച്ചുകൊടുത്തതിനു് അവൾ ഇങ്ങനെയാണോ കൃതജ്ഞത കാണിക്കേണ്ടതു്?

രണ്ടാമതൊന്നു് താൻകാണിക്കാൻ പോകുന്നതു ഡ്രിൽ പിറോധിൽ ആ പിത്തമത്തൻ ത്രീധരനെ വെള്ളംകുടിപ്പിക്കുന്ന വിദ്യയാണു്. ഡ്രിൽ മാസു്റരുടെ അസിസ്റ്ററാണ്ടായി കട്ടികളെ ഡ്രില്ലെടുപ്പിക്കുവാൻസാധാരണ തന്നെയാണു് ഡെപ്യൂട്ടു് ചെയ്യാറു്. ആ പിത്തമത്തൻ കാണിക്കുന്നതു് ശരിയായില്ലെന്നുപറഞ്ഞു് അവനെ ബാക്കിയുള്ളവരുടെ മുമ്പിൽ പിടിച്ചുനിർത്തി നല്ല കട്ടികളുടിച്ചുകയീല്ലേ? കട്ടികളെല്ലാവരും ചിരിച്ചുമണ്ണുകപ്പു. അങ്ങിനെയാണു് തന്റെ അടുത്തു് പ്രമാണിത്തംഎടുത്താൽ.!

ഇതിൽ ഒന്നാമത്തെ പരിപാടി താൻ നടപ്പിലാക്കാൻ പോകുന്നു എന്നു് അനുചരരുതന്നെ രാമൻകുട്ടി യശോദക്കു് നേരിട്ടു് നോട്ടീസ്കൊടുത്തു. പാവം! ആ പെൺകുട്ടിയുടെ കണ്ണിൽവെള്ളം നിറഞ്ഞു. സ്രീകളും മനഷ്യരല്ലേ? അബദ്ധം അവർക്കു് പറ്റിയില്ലേ? അതിനു് ഇതു കടുത്ത ശിക്ഷനാൽകിയാലോ? എന്നാൽ മനുഷ്യൻ ചെക്കത്താനാവേണ്ട ചില സന്ദർഭങ്ങളുണ്ടു്. രാമൻകുട്ടിക്കു്

അങ്ങിനെയുള്ള ഒന്നായിരുന്നു അത്. പെണ്ണിന്റെ കണ്ണീർകൊണ്ടൊന്നും കലങ്ങാതെ മനഷ്യൻ ഉറച്ചുനില്ക്കണം. അത് തന്റെയും അവയുടേയും ഒരുപോലെയുള്ള ഗുണത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചല്ലേ? ആദാമിന്റെ കാലംമുതൽക്കു ആളുകൾ ഈ കാര്യത്തിൽ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ!

സ്രീൽ പീരേഡിൽ ശ്രീധരൻ, മാസ്റ്റർമാർക്ക് കല്പനവാങ്ങി പുസ്തകവും എടുത്ത് വീട്ടിലേക്കു നടന്നതിനാൽ രണ്ടാമത്തെ 'പ്ലാൻ' നടന്നില്ല. വാസ്തവത്തിൽ മാസ്റ്റർ അയാൾക്ക് ഒഴിവു കൊടുക്കാൻ പാടില്ലാത്തതായിരുന്നു. സ്രീൽ ഏറ്റവും അത്യാവശ്യമായി നില്ക്കുന്ന ഒരു കട്ടി ആ സൂക്ഷിച്ചുള്ളത് ശ്രീധരനാണെന്നത് വ്യക്തമായ പരമാർത്ഥമല്ലേ? എന്നിട്ടും അയാളെ പോകുവാനനുവദിച്ചു, മാസ്റ്റർ. തനി മുതലാളിത്തമനുസ്ഥിതിച്ചല്ലേ അത്? ഞാക്കിയുള്ളവർ മുഴുവൻ വെയിലത്തുനിന്ന് സ്രീല്ലെടുത്ത് റീഷമിക്കുമ്പോൾ ഒരാൾമാത്രം കടയും ചൂടി പതുക്കെ വീട്ടിലേക്കു പോവുക!

രണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞത് ഒരുദിവസം ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടാണ് കഞ്ഞിക്കണ്ണൻ മാസ്റ്ററുടെ വടി പെട്ടെന്നും അനുചാരനും ചെറു അതുഭുതമേ സൂക്ഷിച്ച് പറഞ്ഞത്. നാലാംക്ലാസ്സിൽ പാഠമെടുത്തു കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിലാണ് മാസ്റ്റർ പെട്ടെന്നും തന്റെ വടി ഒളിയിലാണെന്നകഥ കണ്ടുപിടിച്ചത്. കേട്ടെഴുത്തിൽ പതിമൂന്നു തൊറവരുത്തിയ കഞ്ഞിക്കീരനെപിടിച്ചു രണ്ടു പൂൾപ്പൂശുവാൻ വേണ്ടി മേശത്തുനിന്നു നോക്കിയപ്പോഴതാ—എവടെ തന്റെ വടി? അതു കാണാനില്ല. തന്റെ വടി ആരാണ് താന്നറിയാതെ എടുത്തു കൊണ്ടു പോയതെന്നു അയാൾ ഉറക്കെച്ചോദിച്ചു. ശ്രീധരൻ ഉടനെ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് രാമൻകുട്ടിയുടെ മുഖത്തേക്കുതന്നെ നോക്കി. രാമൻകുട്ടി ആരുടെ മുഖത്തേക്കും നോക്കാതെ മാസ്റ്ററുടെ മുഖത്തേക്കുതന്നെ വിചാരിച്ചുനോക്കുക നോക്കിയിരുന്നു. “എന്ത്? മാസ്റ്ററുടെ വടി കാണാനില്ലെന്നോ ഈ കേൾക്കുന്നത്? കേട്ടിട്ട് വിശ്വാസം വരുന്നില്ല” എന്നുവരെ അയാൾ അതുതപ്പെട്ടു.

എന്നാൽ അതുകൊണ്ട് പലമൊന്നുമുണ്ടായില്ല. കുട്ടികളുടെ നോട്ടത്തിൽനിന്നും കണതിക്കുന്നത് മാസ്റ്റർ കള്ളനെ തിരിഞ്ഞു വീടില്ല. അയാൾ പതുക്കെ എഴുന്നേറ്റുവന്നും രാമൻകുട്ടിയെ ചെവിപിടിച്ച് എഴുന്നേല്പിച്ചു നിൽക്കി. കുട്ടിയുടെ മുഴുവൻ വായപൊത്തിച്ചിരിച്ചു. കള്ളനെ ശരിക്കും തിരിഞ്ഞുവീടില്ലതിൽ മാസ്റ്റർ കാണിച്ച സാമർത്ഥ്യത്തെ അഭിനന്ദിച്ചുകൊണ്ട് ആ പിത്തമത്തൻ കലങ്ങിക്കലങ്ങിപ്പിരിച്ചു. “എടോ നീ എന്നെ പാരിക്കാമെന്നു വിചാരിച്ചു. അല്ലേ? കള്ളോ! ഞാൻ നിന്നെപ്പോലെയുള്ള എത്ര തീരുമുണ്ടുമാറാ കണ്ടുവന്നാണെന്നറിയുമോ?” മാസ്റ്റർ പറഞ്ഞു.

എന്നാൽ യഥാർത്ഥത്തിൽ വടിയെടുത്തത് നിലാണ്ടനാണെന്നും താൻ ആരെങ്കിലും വരുന്നുണ്ടോ എന്നും നോക്കാൻ നീല്പുക മാത്രമേ ചെയ്തിട്ടുള്ളുവെന്നും ഈശ്വരനറിയാം. പരമാർത്ഥമുള്ളതെന്നുപറഞ്ഞാൽ തന്റെ കുറ്റമൊക്കെ ഒഴിയും. പക്ഷെ നിലാണ്ടന്റെ കാര്യമാണ് കയ്യേറ്റിപ്പോകുക. അവൻ പുതു വിഷമഘട്ടത്തിലും തന്നെവീടാതെ പിന്തുടന്ന് വിചാസ്യമായ ഒന്നായി വാണു്. അവനെ ഈ ആപത്യാഘട്ടത്തിൽ ഒറ്റിക്കൊടുക്കുന്നത് ശരിയല്ല. ഇതൊക്കെ ആ പിത്തമത്തൻ തന്നെനോക്കിപ്പിടിക്കാൻ പോയതുകൊണ്ടു വന്ന മാർഗ്ഗമാണ്.

എന്തുതന്നെയായാലും അവൻ തന്നെ പ്രതിഷേധിക്കുവാൻ തന്നെ തീരുമാനിച്ചു: “സാർ വടിയെടുത്തത് ഞാനല്ല. ആരാണ് എടുത്തത് എന്നും എനിക്ക് അറിയുകയുണ്ടില്ല. ആ വടിയെടുത്തതെന്തെല്ലാം തന്നെയുണ്ടെന്നാണ് ഞാൻ ഇതുവരെയും വിചാരിച്ചിരുന്നത്. ഇതു പരമാർത്ഥമാണ്. സത്യം”

ഒരുപക്ഷെ കള്ളസ്സത്യം ചെയ്തതുകൊണ്ട് കണ്ണു പൊട്ടുവാൻതന്നെ ഇടയായേക്കാമെങ്കിലും രാമൻകുട്ടി സ്പെഹിതനുവേണ്ടി അത് ചെയ്തു. എന്നാൽ മാസ്റ്റർ അതുകൊണ്ടൊന്നും അവനെ പൊതെ വിട്ടില്ല.

ഒരു വലിയ നീണ്ട വിചാരണക്കുശേഷം അവൻ പുളിവാറൽകൊണ്ട് രണ്ടുകയ്യിലും ഈരണ്ടു ചുട്ട പിടവാങ്ങി തന്റെ സീററിൽ വന്നിരുന്നപ്പോൾ രാമൻകുട്ടി രണ്ടുപേരുടെ അകൈതവമായ കൃതജ്ഞതയ്ക്ക് പാത്രമായി. താൻ വടി ചോഷ്ടിച്ചതിന് തല്ലുവാങ്ങിയവകക്ക് നീലാണ്ടന്റെറയും, കേട്ടെഴുത്തു തെറിയതിന് തനിക്ക് തല്ലുകൊള്ളാതെ കഴിക്കാൻ സഹായിച്ചതിന് കുഞ്ഞിക്കീറന്റെറയും കൃതജ്ഞത ഉടനെതന്നെ രാമൻകുട്ടിക്ക് അയച്ചുകിട്ടി.

അന്നുവൈകുന്നേരത്തന്നെ സ്കൂൾവിട്ടുപോയപ്പോൾ രാമൻകുട്ടിയും നീലാണ്ടനുംകൂടി കുറെനേരത്തെ ആലോചനക്കുശേഷം അവർ രണ്ടുപേരും മേലിൽ എല്ലാപ്പോഴും ഒരു 'യൂണിയൻ'യിനില്ലേണ്ടതാണെന്ന് തീരുമാനിച്ചു. യൂണിയനിൽ ഹേ ഹേ ആരേയുംതന്നെ കൂട്ടേണ്ടതല്ലെന്നും രാമൻകുട്ടിക്ക് ബലമായ അഭിപ്രായമുണ്ടായിരുന്നു. കുഞ്ഞിക്കീറനെക്കൂടി അതിൽ ചേർക്കേണ്ടതാണെന്നു നീലാണ്ടൻ വാദിച്ചുനോക്കി. പക്ഷെ തല്ലുവരുമ്പോൾ ആ പേടിതൊണ്ടാൻ യൂണിയൻതന്നെ വേണ്ടെന്നുവെക്കുമോ എന്നാണ് രാമൻകുട്ടിയുടെ ഭയം. ഏതായാലും കുഞ്ഞിക്കീറനെ തല്ലാലം എടുക്കേണ്ടെന്നും അവന്റെകാലും അടുത്തൊരുദിവസത്തേക്ക് ആലോചനക്ക് നിട്ടിവെക്കുമെന്നും സമ്യസമയമായി തീരുമാനിച്ചു.

ഒരു കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും കുഞ്ഞിക്കണ്ണൻമാസ്റ്ററുടെ ചുരൽവടിയുടെ കേസ് എല്ലാവരും മറന്നു. ആ വടി പിന്നെ യൂണിയൻ പ്രസിഡണ്ടിന്റെ സാധാരണസഞ്ചാരത്തിനായി നീലാണ്ടൻ സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്ന് ആ വടിയും വീശി നടക്കാറിരുന്നില്ലോഴാണ് പാടത്തുവെച്ച് നീലാണ്ടനെ കണ്ടുമുട്ടിയത്. രണ്ടുപേരുംകൂടി പാമ്പിൽക്കയറി പാകിമാവിൻതോപ്പിനിടയിൽ മേഞ്ഞുനടക്കുന്ന പശുക്കളേയും വേലിചാടിനടക്കുന്ന ആടുകളേയും ഓടിക്കാൻ ആ വടി പാറുമോ എന്നൊന്ന് പരിശോധിച്ചുനോക്കി. വാസ്തവത്തിൽ കുട്ടികളെ അടിക്കുവാനല്ല പശുക്കളെ

പായിക്കുവാനാണ് ആ വടി ഉത്തമം എന്ന് രാമൻകുട്ടി ഒടുവിൽ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. നീലാണ്ടനും ആ അഭിപ്രായത്തെ പിന്തുടങ്ങി.

മടങ്ങിവരുന്നവഴിക്കാണ് പടിക്കൽ ഇരുന്ന് മലയാളംപദ്യം കാണാപ്പാഠമാക്കുന്ന ശ്രീധരൻ അവരുടെ കണ്ണിൽ പെട്ടത്. രണ്ടു ചോരം അടുത്തുമൊന്നപ്പോൾ ശ്രീധരനും പൂസ്തകം പടിമേൽവെച്ച് അവരുടെ കൂടെക്കൂടി. രാമൻകുട്ടിയുടെ കയ്യിൽക്കണ്ട പുതിയ മൂർത്തിവടിയിന്മേലായ്ക്കുന്നു ശ്രീധരന്റെ കണ്ണുമുഴുവനും.

“ആ വടി ഏതാണ്?” ഒടുവിൽ ശ്രീധരൻ ചോദിച്ചു.

“കുഞ്ഞിക്കണ്ണൻമാസ്റ്ററുടെ ആ കേസുണ്ടാക്കിയ വടിയാണ് ഇത്” രാമൻകുട്ടി പറഞ്ഞു.

വാസ്തവത്തിൽ ആ കേസുമുഴുവൻ തന്റെ തലയിലാക്കിയത് ഈ ‘പഹയന്റെ’ പണിയാണ്. അയാൾ തന്റെ നേരെനോക്കി ഇളിക്കാൻപോയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ കുഞ്ഞിക്കണ്ണൻമാസ്റ്ററല്ല, അയാളുടെ പ്രേതംകൂട്ടിയാൽ ആ കേസു നൂമ്പുണ്ടാവുകയില്ലായിരുന്നു.

“ആ വടി എനിക്കു തരുമോ?” ശ്രീധരൻ ആശയോടെ ചോദിച്ചു. അയാൾക്ക് തന്റെ അനജത്തി നിലവിലിരിക്കുമ്പോൾ ‘മിണ്ടുമോ? ഞാനൊന്നു കാണട്ടെ. മിണ്ടിയാൽ അടിക്കും’ എന്നു കാണിച്ചു പേടിപ്പിക്കുവാൻ ആ വടി കിട്ടിയാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ട്. എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ അടിക്കുകയുണ്ടില്ല കേട്ടോ.

ഈ കേസും കൂട്ടവും ഒക്കെകഴിഞ്ഞിട്ട് ആ മായൻ തന്നോടു നാണമില്ലാതെ ചോദിക്കുന്നത് കേട്ടില്ലേ? എന്നാൽ മേലിൽതന്നോട് എന്നും സ്നേഹമായിരിക്കാമെന്നു ഉറപ്പുതരികയാണെങ്കിൽ ആ വടി കൊടുക്കുന്നതിനു രാമൻകുട്ടിക്ക് യാതൊരു വിരോധവുമില്ല.

“എന്നാൽ താൻ, പിന്നെ, ഞാൻ പറയുന്നതൊക്കെ കേൾക്കുമോ?”

എന്ത്? ആവടി അങ്ങിനെ വിട്ടുകയോ? എന്നാൽ അത് താൻ കിട്ടേണ്ടതാണെന്ന് നീലാണ്ടൻ അവകാശം പറയാനാണായിരുന്നു. പക്ഷെ അയാൾ യൂണിയൻ പ്രസിഡണ്ടിന്റെ തീരുമാനങ്ങളെ മാനിക്കണമല്ലോ.

“അത് സാധിക്കുകയില്ല” ശ്രീധരൻ പറഞ്ഞു.

“എന്നാൽ വടി കിട്ടുകയുമില്ല”

“പോകാ. എനിക്ക് അതിലും നല്ലവടി എന്റെ അച്ഛന്റെ കയ്യിലുണ്ട്”

“പോകാ! നായേ!”

“നീയാരെങ്കെ എന്നെ നായേ എന്നു വിളിക്കാൻ?”

“ഞാൻ രാമൻകുട്ടി. അറിയില്ലേ?”

“ഇനി വിളിക്കുമോ? കാണട്ടെ?”

“ഉച്ചെടാ. നായേ. നായേ. നായേ.”

ശ്രീധരൻ ദേഷ്യവും സങ്കടവുംകൂടി ഒരുമിച്ചുവന്നു.

“എടാ! വിത്തമത്തൻ!”

ശ്രീധരൻ ഓടിവന്ന് ഒരു ഉത്തം, രാമൻകുട്ടി കരുതാതിരുന്ന തുകൊണ്ട് മലർന്നിട്ടു വീണു. നീലാണ്ടൻ സഹായത്തിനുമെന്തെന്നു.

പടികൾ മണ്ടിയപ്പോൾ ശ്രീധരൻ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു: “നീ കെട്ടുകമ്പമുറയാണ്”

രാമൻകുട്ടി എടുത്തുനോക്കിയപ്പോൾ വാലിയക്കാരൻ അച്ഛന്റെ അടുത്തു നില്ക്കുകയാണ് ശ്രീധരൻ.

“പോക്കിരിക്കട്ടികളെ എണ്ണിറുന്ന് പായിൻ. ഞാൻ എല്ലാ റിന്റെയും കാലം തെളിയിക്കുന്നുണ്ട്” വാലിയക്കാരൻ അവരെ പേടിപ്പിച്ചുനോക്കി.

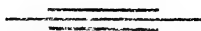
ഇതിൽ തന്റെ കയ്യിൽ അത്ര വലിയ കുറവുണ്ടോ? ചുരുക്കത്തിൽ വേണമെങ്കിൽ കുറച്ചു പാപമുണ്ടെന്നു സമ്മതിക്കാം. എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ ചുരുക്കത്തിൽ ചോദ്യം ചെയ്തത് തന്നല്ല. അതു നീ ലാഭമെന്നാണ്. തന്റെ ആവശ്യപ്രകാരമോ തനിക്ക് വേണ്ടിയോ അല്ല അതു ചെയ്തത്. എന്നിട്ടും താൻ കുറക്കുന്നതായി. അതു പോലെ. അതിൽ തനിക്ക് കേസില്ല. ഇന്നലത്തെ കാര്യം അങ്ങിനെ വല്ലതുമായോ? വെറുതെ പറഞ്ഞു വഴക്കുണ്ടാക്കിയത് ശ്രീധരനാണ്. വീഴ്ചപറ്റിയത് തന്നെയാണ്. അതിനു പകരം ചോദിക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോഴാണ് ഇതൊക്കെ. ചിലർ പറയുന്നതൊക്കെ കുറവ്. അങ്ങിനെയാണ് ഈ ലോകത്തിൽ എല്ലാകാര്യവും.

ഒരു കാര്യം അവൻ തീച്ചയായി. ഇനി ശ്രീധരനൊരുമിച്ച സ്ത്രീയിൽ പോയി പഠിക്കുക. അവൻ തന്റെ പച്ചക്കുപ്പായവും നല്ലക്കുപ്പായവും ഉൾപ്പെടെ അടുക്കളയിൽ ചെന്ന് അമ്മയുടെ മുമ്പിൽ തന്നെ ഇട്ടുകൊടുത്തു മടങ്ങിവന്നു. അന്നു കണതിക്കിക്കാൻ സമ്മതിച്ചില്ല.

ഒരു വലിയ ഞൊറാശിയെപ്പോലെ എല്ലാം വെറുത്ത് കുറക്കുന്നു തന്റെ ഭാവി പരിപാടികളെക്കുറിച്ച് ആലോചിക്കാൻ തുടങ്ങി.

കൂട്ടുകാരൻ

ഇതിനിടെ ഒരാൾ, താൻ മറ്റൊരാളായിത്തീർന്നു സുന്ദരൻ ചുരുക്കം അങ്ങനെയൊന്നു തന്നെ പ്രഖ്യാപിച്ചു. അതുകേട്ട് വിശ്വസിച്ചു ഒരു വിവരമില്ലാത്ത കാർഷ്ഠികൻ അയാളെ പിടിച്ചു ലോക്കപ്പിൽവെച്ച് വിവരം റിപ്പോർട്ടുചെയ്തതും റിപ്പോർട്ട്

കിട്ടി വിവരം അന്വേഷിക്കാൻവന്ന പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടർ സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസ് മലയാളം സംസാരിക്കുമോ എന്നുകൂടി ആലോചിച്ചു നോക്കാൻ തോന്നാത്ത കാർബ്സ്റ്റാമ്പിളെ ഒരു പാട് ചീത്തയും പറഞ്ഞു. ആ മി. സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസിന് രണ്ടു പിരി ലുസാണെന്നകഥ ആ നാട്ടുകാക്കൊക്കെ അറിവുള്ളതുമാണത്രെ. പാവം! ഇവന്റെ വാക്കു വിശ്വസിക്കാൻ പോയതുകൊണ്ട് പുതുതായിവന്ന ആ കാർബ്സ്റ്റാമ്പിൾ വളരെ ചീത്തയായി.

ഈ വിവരം വർത്തമാനക്കലാസിൽ വായിച്ചു ഉടനെത്തന്നെ ഞാൻ, അത് എവിടെനിന്നാണ് റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തിരിക്കുന്നത് എന്നു നോക്കി. ആവണിപ്പാറ! നാം പലപ്പോഴും ഒരു സ്റ്റേജിനെപ്പറ്റി യദൃച്ഛയാ വല്ലതും ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയോ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ ആ ആൾ തന്നെ അവിടെ കടന്നു വരികയോ അല്ലെങ്കിൽ ആ ആളെ സംബന്ധിച്ച വല്ല ബ്രധാന വർത്തമാനവും ഉടനെ നമുക്ക് കിട്ടുകയോ ചെയ്യാറുണ്ട്. ഇതു പലക്കും അനുഭവമുള്ള ഒരു കാര്യമാണല്ലോ. അങ്ങിനെ വരുന്നത് വെറും യാദൃച്ഛികമായ ഒരു കത്തുമ്പോൾ മാത്രമല്ലെന്നും ചില മനുഷ്യാസൂത്രപങ്ങൾ വെച്ചുകൊണ്ട് അവയെ വിവരിച്ചു കാൽക്കാരണങ്ങൾ എടുത്തു കാണിക്കാമെന്നും വിവരമുള്ളവർ പറയുന്നു. എന്നാൽ എനിക്ക് മനസ്സിലാവാത്തത് ഇതാണ്. ഒരാരാൽ എഴുന്റായ റോൾഡ് ഗോൾഡ് കമ്പനിക്ക് കുറെ കാർഡുകൾ എടുക്കുന്നതിന് ആവണിപ്പാറ വഴിക്ക് ഒരു സർക്ലിട്ട് 'പ്ലാൻ' ചെയ്ത് ഇരിക്കുമ്പോൾ ആ ആവണിപ്പാറത്ത് തന്നെ ഒരാരാൽ സുബാഷ്ബോസ് ആണെന്നു പറഞ്ഞ് പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ കാർബ്സ്റ്റാമ്പിളുടെ അതിഥിയായിക്കൂടി എന്ന് വായിക്കുവാൻ ഇട വരുന്നതിന്റെ കാരണങ്ങൾ ഏതെല്ലാം മനുഷ്യാസൂത്രപങ്ങളെയാണ് ആശ്രയിച്ചു കിടക്കുന്നത്! അതിലും വിശേഷിച്ചു മേല്പറഞ്ഞ, ചന്ദ്രബോസ് ആണോ എന്നു സംശയിക്കപ്പെട്ട പുള്ളി, മുന്മാരിക്കൽ ഒരു സ്റ്റേജിനെ കാണാൻ അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ

അയാളുടെ കണ്ണിൽ പെട്ടവനും ചിലപ്രത്യേകതകൾ കൊണ്ട് അയാളുടെ ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിച്ചവനുംകൂടിയായി വരുകയാണെങ്കിൽ എന്തെല്ലാം മനശ്ശാസ്ത്രതത്വങ്ങളാണ് കൂടുതലായി അതിൽ ഒളിഞ്ഞു കിടക്കുന്നത്?

ആ സംഗതിയും പറയാം. രണ്ടു കൊല്ലം മുമ്പെയാണ് ഞാൻ സി. കെ. നായരെ കാണാൻ ആവണിപ്പാതത് പോയത്. അന്ന് പുനിക്ക് ഈ ഏജൻസിയുണ്ടായില്ല. ഹൈ പ്രത്യേക ജോലിയൊന്നും ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ട് രണ്ടു ദിവസം അവിടെ കൂടുകയും ചെയ്തു. ഒരു ദിവസം ഉച്ചതിരിഞ്ഞു വെട്ടുവഴിയുടെ വക്കിലുള്ള കമ്മ്യൂണിന്റെ പുകയിലപ്പീടികയിൽ കയറി ഒരു സിഗററ്റും വലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണ് മി. സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസ് അതിലെ കടന്നുപോയത്. സ്റ്റേജിൽ അയാളെ മുന്നോട്ടുകൊണ്ടുപോകുന്നത് എന്നോടു സൂക്ഷിക്കാൻ പറഞ്ഞു.

ഞാൻ നോക്കി. ഒരു ആറേക്കാലടി പൊക്കം കാണാം. മെല്ലെ ചുറ്റിനിൽക്കേ. മുന്നോട്ട് അല്പം ഒരു വളവുണ്ടു്. പൊന്നിനില്ക്കുന്ന അറയ്ക്കൽ വളഞ്ഞ നാസികയും പറന്ന് ഞാനെങ്കിലും പൊന്നിനില്ക്കുന്ന റെറ്റിയും, തെല്ലെ കൂർത്ത താടിയിലും ആ വിളർത്ത മുഖവും കണ്ടാൽ സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസിനോടല്ല, ആചാര്യ കൃപലാനിയോടാണ് സാദൃശ്യം തോന്നിക്കുക. ഉടുപ്പിൽ അസാധാരണമായി ഒന്നു മിട്ടു. മുപ്പിത്തത്തെന്നു പറയാൻ വയ്ക്കാത്ത ഒരു മുണ്ടും ഒരു കാക്കിക്കുപ്പായവും. കപ്പായം കടുക്കിക്കാതെ മാത്രമെന്നു കിടന്നിരുന്നു എന്നു മാത്രം.

“തലയുടെ വട്ടം കാണാത്ത വകയാണ്” അയാൾ കേൾക്കാത്ത ദൂരത്തായപ്പോൾ സ്റ്റേജിൽ പറഞ്ഞു.

“എങ്ങിനെപററി?” ഞാൻ ചോദിച്ചു.

“അറിഞ്ഞുകൂടാ. പലതും പലതും പറയുന്നുണ്ടു്. വാസ്തവം എന്തോ?” അയാൾ പറഞ്ഞു: “ബി. എ. കെ. പി. കെ. വേണ്ടാ”

അതുണ്ടായത്. അയാൾ ഹോസ്റ്റലിലാണ് താമസിച്ചിരുന്നത്. പരീക്ഷയുടെ രണ്ടു മൂന്നു മാസം മുമ്പേയാണ്. ഒരു ദിവസം കാലത്താണ് ഇവൻ എന്തോ തകരാറുണ്ടെന്നു് ആളുകൾക്ക് സംശയം തോന്നിയത്. ഒരു ചുറ്റുവടിയും വീശിക്കൊണ്ടു്, ചില നാടകങ്ങളിലെ സൂത്രസാരങ്ങൾ മൊയ്തൂറുള്ളതുപോലെ, അവൻ വരുന്നതിൽ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും ഉഷാരായി നടക്കുന്നുണ്ടു്. തന്റെ പെട്ടിയും കിടക്കയും എല്ലാം എടുത്ത് ഒരുക്കി മുറിയുടെ ഉമ്മത്തു വെച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആദ്യമൊന്നും ആളുകൾ അതതു ശ്രദ്ധിച്ചില്ല.

നടക്കുന്നതിനിടക്ക് അവൻ പെട്ടെന്നു നിന്നു് അടുത്തു നിന്നിരുന്ന ഒരു വിദ്യാർത്ഥിയെ കൈക്കൊണ്ടു് മാറിനില്ക്കിപ്പൂ. ആൾ അടുത്തു വന്നപ്പോൾ അവനോട് പെട്ടിയെടുത്ത് തന്റെ പിന്നാലെ വരുവാൻ ആശ്ശം കാണിച്ചു നടക്കാനുടങ്ങി.

‘ഏകോ ഇതെന്തു നേരമോക്കാണു്?’ ഈ പുതിയപ്പുറപ്പാടു എന്തിനാണെന്നു ചാസ്സിലാവാതെ അയാൾ ചോദിച്ചു.

‘തന്നോട് പെട്ടിഎടുത്ത് വേഗം എന്റെ പിന്നാലെ വരുന്നല്ലേ പറഞ്ഞതു്? വാർത്താ പാത്തു നിന്നാൽ വണ്ടി തെറും’ അല്ലെങ്കിലോ കേവേലമായിട്ട് അയാൾ പറഞ്ഞു.

‘താനെവിടേക്കാണ് ഈ വണ്ടി?’

‘നാളെ ഉച്ചതിരിഞ്ഞു് എ. ഐ. സി. സി. വർക്കിങ്ക് ഹോസ്പിറ്റലിൽവെച്ചു കൂട്ടുന്നുണ്ടു് അറിഞ്ഞില്ലേ? അതിന്നവിടെ എത്തണം.’

‘കേട്ടുനിന്നിരുന്ന ഒന്നരണ്ടു വിദ്യാർത്ഥികൾ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ കുട്ടികൾ വട്ടമിട്ടുകൂടി. ഹോസ്റ്റൽവാർഡൻ ഉടനെ വന്നുചേർന്നു. തലക്ക് എന്തോതകരാർ പറീട്ടുണ്ടെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ എല്ലാവരുംകൂടി അയാളെ ഒരു മുറിയിലിട്ടുവെച്ചു. വിവരത്തിന് വീട്ടിലേക്കു് കമ്പിയടിച്ചു.

“അങ്ങിനെയാണ് ഇതു തുടങ്ങിയത്. അധികം വായിച്ചിട്ടാണ് എന്നു ചിലർ പറയുന്നുണ്ട്. ഒരു സ്ത്രീയോടുള്ള പ്രേമം കൃത്ത് ദ്രാഹ്വയമാണെന്നു മാർചിലർ രഹസ്യമായി പറയാറുണ്ട്. ഇതു ആരോ കൈവീശും കൊടുത്തതിന്റെ ഫലമായിരിക്കണമെന്നു സ്ത്രീകളുടെ ഇടയിലും ഒരു വിശ്വാസമുണ്ട്. വാസ്തവം ഈശ്വരനാ മാത്രമായിാം.”

പിന്നെയും ആ എ. ഐ. സി. സി. ക്ലാസ്സെടുത്തപ്പോൾ പല നോമ്പോക്കുകളും സ്റ്റേഫിതൻ എന്നോടു പറഞ്ഞു. ഒണ്ടാൽ ഉടുപ്പുകൊണ്ടോ നടപ്പുകൊണ്ടോ ഒന്നും ഒരു പന്തിപ്പേരും തോന്നിക്കുകയില്ല. വർത്തമാനം പറഞ്ഞാൽതന്നെ നല്ല പഠിപ്പയമില്ലാത്തവർക്ക് അത്ര പെട്ടെന്നു മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയുകയില്ല. വർത്തമാനക്കുലാസും പുസ്തകങ്ങളും ഒക്കെ കണ്ടെത്തിയാൽ എടുത്തു വായിക്കുന്നതു കാണാം. ചിലസമയത്ത് ചോദിച്ചാൽ വർത്തമാനങ്ങൾ ഒക്കെ നോക്കാവുന്നതും. ചിലപ്പോൾ മുഖത്ത് ഒന്നുസൂക്ഷിച്ചു ഒന്നും മിണ്ടാതെ നടന്നുകളയും. ഇതെല്ലാം വെറും അഭിനയമാണെന്നും തലക്കുന്തൊരായ തകരാറുചെയ്യുന്നതും ചിലർ പറയാറുണ്ട്. കുട്ടികൾക്ക് ചെങ്ങാതിയെ വലിയ കായ്മാണ്. അവർ കളിയാക്കുകയോ, പഠിപ്പിക്കുകയോ പൂഴി വാരി എറിയുകയോ, ചെവി പിടിച്ചു വലിക്കുകയോ, ഉടുപ്പ് പിടിച്ചു കീറുകയോ എന്തുചെയ്താലും അവർ സഹിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇതുവരെ ആരേയും ഒന്നും ഉപദ്രവിച്ചിട്ടുണ്ടിട്ടില്ല.

ആരും ഒരു വലിയ പ്രാധാമിക ഫലിതക്കാരൻ കൂടിയാണെന്നു തോന്നും. ഭാഷിൻ കുറച്ചുകലെ ഒരുജനിക്കു അടുത്ത വീട്ടുകാക്കൊക്കെ നെല്ലുകത്താൻ വെച്ചു കൊടുക്കുകയായിരുന്നു. വട്ടിയും ചാക്കും തലയിൽ വെച്ച് ആളുകൾ അവരെപ്പോയി പറ്റത്തുവരുന്നത് ആവഴിക്ക് സങ്കീട്ടുപോയിരുന്ന എ. ഐ. സി. സി. ക്ലാസ്സിന്റെ കണ്ണിൽപ്പെട്ടു.

“എന്താണത്” തലയിൽ, റെല്ലാണോ? അയാൾ ശൈശവത്തിൽ ഒരാളെ തടുത്ത് നിർത്തി ചോദിച്ചു.

“അതെ. മറക്കലൊന്നാണ്.” ഈ ശൈശവക്കാരനെക്കണ്ട് അയാൾ കുറച്ചു അമ്പരന്നു.

“ശരി. പർമിറ്റിഡ്യാതെ റെല്ലു കടത്താൻ പാടില്ല. ഞാനൊന്നു ചോദിക്കട്ടെ.” അയാൾ എല്ലാവരെയും വിളിച്ചുകൊണ്ട് മറക്കലേക്ക് കയറീ.

ഈ നെൽച്ചാക്കുകാരെയെക്കെ പിടിച്ചുകൊണ്ട് പടികടന്നു ശൈശവത്തിൽ നടന്നുവരുന്ന കുപ്പായക്കാരനെക്കണ്ടപ്പോൾ മുറുത്ത് റെല്ലുളന്നുകൊണ്ടിരുന്നവർ ഒന്നു പരിഭ്രമിച്ചു. അകത്തിരുന്നു എന്തോ രശ്മിയി എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്ന അച്ഛൻ നമ്പൂതിരിതന്നെ പുറത്തേക്ക് ഓടിയെത്തി.

താൻ ഒരുപലിയ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് റ്റാക്കാരനാണെന്നും കർഷകന് പിടിക്കാൻ വന്നതാണെന്നും ഒക്കെ അയാൾ അവിടെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി.

കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് റ്റാ എന്ന പേരിൽ ഗവണ്മെന്റോടൊന്നു സംശയിച്ചു അച്ഛൻ നമ്പൂതിരി തന്റെ കണക്ക് പ്രകാരമുള്ള നെല്ലു മുഴുവൻ റോഷൻ കാർ കൊണ്ടുപോയിരിക്കുന്നു എന്നും അതിന്റെ രശ്മി തിരുവീടെയുണ്ടെന്നും അയാൾ പറഞ്ഞു നോക്കി.

സന്ദർശനം പൂർത്തിയാക്കി സമയമെന്നു പേരെടുത്ത കാര്യസ്ഥൻ കുറച്ചു ഉടനെ കൈമടക്കുവാൻ ഒരു 25 കയ്യായിരുന്നു ചോദിച്ചു.

റെല്ലു മുഴുവൻ അവിടെ വെച്ചുതന്നെ നാട്ടുകാക്ക് അളന്നു വിറ്റുകൊണ്ടെന്നും അതിനായി ഉടനെ തന്റെ വളണ്ടിയർമാരെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരാമെന്നും പറഞ്ഞ് ഉടനെ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് റ്റാക്കാരൻ

പുറത്ത് കടന്നു. കാര്യസ്ഥൻ കരയൊക്കെ ചിന്നാലെറക്കുന്നുവോ കിഷ്ടത്തിലും ആ കഷ്ടത്തിന്റേതൊക്കെ ഒന്നാം നാണിപ്പു.

ആ ചുളി ഒരു അറപ്പിരിയനാണെന്നു മനസ്സിലായപ്പോൾ മനക്കലെ വാലിയക്കാരൻ ശങ്കരനാണെന്ന് സാധിക്കാത്ത പശ്ചാത്തപ്യനായത്. അയാളുടെ പിടലിക്ക് നാലുപാസ്സാക്കാതെ വീട്ടുതീലുള്ള ഉഗ്രമായ കണ്ണിതംകൊണ്ട് ഉടനെ കെട്ടിത്തൂങ്ങിമരിച്ചാലെത്താനെന്നുകൂടി അയാൾ ഒരുനിമിഷംനോരും ആലോചിച്ചുപോയി.

ഇങ്ങനെ അയാളെ സംബന്ധിച്ച അനേകം കഥകൾ ആ നാട്ടുകാർ പറയാറുണ്ട്. ഒരിക്കൽ വീട്ടുമസ്ഥൻ പുറത്തുപോയസമയത്ത് അയാൾ ഏതൊരു വീട്ടിൽ പൂമുഖത്ത് കിടന്നുറക്കുമായി. പുറത്തുപോയിരുന്ന ആൾ ആവശ്യം കഴിഞ്ഞു മടങ്ങിവന്നപ്പോൾ അപരിചിതനായ ഒരാൾ പൂമുഖത്ത് കിടന്നുറങ്ങുന്നതുകണ്ടു. വിളിച്ചുണർത്തിയപ്പോൾ എഴുന്നേറ്റിരുന്നു കണ്ണുതീരുമ്മിക്കൊണ്ട് അയാൾ വീട്ടുമസ്ഥനോടു പറയുകയാണ്: 'ഉം? എന്താണവനത്ത്? ഇവിടെ വഴിപോക്കർക്ക് ചോറില്ല. വേഗം പൊയ്ക്കൊള്ളൂ, അയാൾ കിടന്നുറങ്ങുവാനുള്ളതുമായി. പിന്നെയും വിളിച്ചപ്പോൾ 'എന്താ പോവാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ലേ? എന്നാൽ ബഹുമാനിച്ചു' അയച്ചുകൊള്ളാം. ഞാൻ വാലിയക്കാരനെ വിളിക്കട്ടെ പിടിച്ചുതള്ളാൻ'.

മറ്റൊരിക്കൽ ആരുടെയോ തൊടിയിൽനിന്ന് നാട്ടികേരം മോഷ്ടിക്കുന്ന ഒരു കുളിനെ പിടികൂടി താൻ 'ഡ്യൂട്ടി'ക്കുവന്ന പോലീസ്സുകാരനാണെന്നു പറഞ്ഞു ചേടിപ്പിച്ചതായും കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇതെല്ലാം കണ്ടിട്ടാണ് ചിലർ ഇതു ശരിക്കും ഭ്രാന്തല്ലയോ എന്നു പോലും സംശയിക്കുന്നത്. ഭ്രാന്താണെങ്കിൽതന്നെ നല്ല സമയം ഭ്രാന്താണെന്നുമാത്രം പറയാം.

രണ്ടുദിവസത്തിനുശേഷം ബസ്സിറങ്ങി ആവുന്നിപ്പുറത്തേക്കുള്ള ആ നാട്ടുവഴിയിലേക്ക് തിരിഞ്ഞപ്പോൾ ഇതൊക്കെയായിരുന്നു എന്റെ വിചാരങ്ങൾ. ആ യാത്രക്കിടയിൽ സൗകര്യപ്പെട്ടെങ്കിൽ

മി. സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസിനെ ഒരു നേരിട്ടു കാണണമെന്നും എന്തെങ്കിലും കുറെ നേരമ്നോക്ക് ഉണ്ടാക്കണമെന്നും ഞാൻ മാസ്റ്ററിൽ വീചാരിച്ചിരുന്നു. രണ്ടുകൊല്ലം മുമ്പ് ഞാൻ അവിടെ വന്നപ്പോൾ എന്റെ സ്വീകരിച്ച സ്റ്റേഡിംഗ് ഇപ്പോൾ ബോമ്പായിലാണ്. അതുകൊണ്ട് പ്രത്യേക ആവശ്യമെന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

അടുത്തുതന്നെ പഠിച്ചതും പുതുവയസ്സുള്ള ഒരു വലിയ വീടാണ് ഞാൻ കയറിയത്. സമയം ഒരു വൈകുന്നേരം ഒരഞ്ചുമണി കഴിഞ്ഞുകാണും. പഠിച്ചാകട്ടെ? മറ്റൊരു വന്നപ്പോൾ പുതുവയസ്സ് ഇട്ടിരുന്ന കസേരയിൽ ഇരുന്നിരുന്ന ആൾ എടുത്തോട് എനിക്കഭിമുഖമായിരുന്നു. മുമ്പം നല്ലപഠിച്ചതും തോന്നുന്നുണ്ടല്ലോ. എന്താണ് മി. സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസോ? ഇതെന്തൊരു കുറ്റമേലാണ്? എനിക്കു ആദ്യം വിശ്വസിക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. ആ അസാധാരണ പൊക്കവും മുമ്പോട്ടുള്ള വളവും വീളുന്നമുഖവും എല്ലാം അതുതന്നെ പക്ഷെ രണ്ടുകൊല്ലത്തിനകത്ത് ഒരഞ്ചാകെല്ലത്തെപ്രായക്കുട്ടന്തേന്നിക്കും. അന്നുപുത്തിയായി മുമ്പോട്ടു ടിഡലാണ്. കപ്പായവും മുമ്പും എല്ലാം അന്നെടുത്തപോലെയിരിക്കുന്നു. എന്തൊക്കെ മാറ്റം സംഭവിച്ചാലും ആളെ തിരിച്ചറിയുവാൻ ചിപ്പമില്ല. ഇവിടെ ഇപ്പോൾ ഒരു പുതിയ നേരമ്നോക്ക് ഉണ്ടാവും. ഞാൻ ഒരു മന്ദഹസിച്ചു.

അദ്ദേഹവും ഒരു മന്ദഹസിച്ചു.

“വയ. കയറി ഇരിക്കൂ.” ഒരു കസാല ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു എന്റെ കയ്യിൽ. ഒരു പുതിയ നാടകം അഭിനയിക്കുവാനുള്ള വട്ടമാണ്. പഠിച്ചതും സിദ്ധിച്ച ഒരു നടനപ്പോലെ ഒട്ടും പഴക്കമൊന്നും ഞാൻ പുതുവയസ്സ് കയറി ‘സാന്നിദ്ധ്യം’ ബോക്സ് അടക്കം പെട്ട തുകൾ സഞ്ചി താഴെവെച്ചു എന്റെ സൂത്രപരിചയച്ചാക്കി നടുമടക്കത്തെ ഞാൻ കസാലയിൽ ഗമയിൽ ഇരുന്നു. ഇനി എത്ര രംഗമാണ് അഭിനയിക്കാൻ പോകുന്നതെന്നറിയാൻ ഞാൻ ചങ്ങാതിയുടെ മുഖത്തേക്ക് നോക്കി.

“ഡോക്ടർ ഇവീടെ എത്താൻ വീക്ഷമെന്നുമുണ്ടായില്ലല്ലോ. ഒരു കാരകൊണ്ടുവരുവാനാണെങ്കിൽ നല്ല റോഡില്ല. ഒരു റിക്ഷ വീക്ഷിച്ചുകൊള്ളുവാൻ ഞാൻ ശങ്കരനോടു പറഞ്ഞിരുന്നു.”

അപ്പോൾ ഞാൻ ഒരു ഡോക്ടറായിട്ടാണ് വന്നിരിക്കുന്നത്, റഷി ചോക്കല്ല, ശരി. അങ്ങിനെതന്നെ: “എയ്. വീക്ഷമെന്നും ഉണ്ടായില്ല.”

“ഡോക്ടറെ ആദ്യമായി കാണുന്നതാണ്. ഇവിനുമുണ്ടായിരുന്ന ശോചാലഭേനോൻ ഇവീടെ ഒന്നരണ്ടു പ്രാവശ്യം വന്നിട്ടുണ്ട്. പീണെ അദ്ദേഹം ചോയി എന്നും പുതിയ ഡോക്ടർ വന്നു എന്നും ഒക്കെകേട്ടു. ഇപ്പോൾ ഇതാ കാണേണ്ട ആവശ്യവും വന്നു.”

“അതെ, അതെ. ആവശ്യം വരുമ്പോഴല്ലാതെ ആരും ഡോക്ടർമാരെ അറോപിച്ചു കാണാൻ ചെല്ലാറില്ലല്ലോ.”

മി. ബോസിനു എന്റെ ഫലിതം നന്നെ ചിടിച്ചു. അയാൾ ചൊട്ടിച്ചിരിച്ചു.

“ശങ്കരനെവിടെ? ഒരുമിച്ചു കണ്ടില്ലല്ലോ?”

അത് വാസ്തവംതന്നെ. അവനെവിടെയാവാറാണ് വഴി? കിട്ടിയല്ലോ: “അവൻ പിന്നാലെ വരുന്നുണ്ട്. റിക്ഷാക്കാരൻ കൂലികൊടുത്തു എന്റെ ചെട്ടിയും സമാനങ്ങളുമായി അവൻ വരുന്നുണ്ടുവു.”

“എല്ലാം എന്നിട്ടാവാം രോഗിയെ പരിശോധിക്കുന്നത്. അല്ലേ?”

ഓഹോ! ഇവി രോഗിയെ പരിശോധിക്കുമുണ്ടോ? എന്നാൽ അങ്ങിനെതന്നെ: “സാമാനങ്ങൾ മുഴുവൻ എത്തട്ടെ. അല്ലെങ്കിൽ നല്ലനേരെയായില്ല.”

വാസ്തവത്തിൽ എന്റെ അഭിനയം പ്രീജിതംബോസിനെ കാരാ ഒരുപടി മീതെയായി എന്നാണ് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നത്. ബോസ് എന്റെ മുഖത്തേക്കു് തന്നെ രണ്ടു് നിമിഷത്തോളം നോക്കിപ്പോയി. ഞാൻ ഒരു മന്ദാഗാതയോടെ ആ നോട്ടം ഒഴിച്ചുവിട്ടു.

“പിന്നെ ഈയ്ക്കിടെയായി സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസിനെ കാണാൻ റണ്ടോ?” ഞാൻ ചോദിച്ചു.

“എന്ത്? സുബാഷ് ചന്ദ്രനോ? ഡോക്ടർ എന്നാണിപറയുന്നത്?” അയാൾ ഒരു വലിയ അതുതവും അമ്പരപ്പും അഭിനയിച്ചു. അഭിനയത്തിന്നു നല്ല തനയതവച്ചുണ്ടായിരുന്നു.

“ഇത് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് റെക്കർ കരിയറായ പിടിക്കുന്ന കാലമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടു് ചോദിച്ചു എന്നെ ഉള്ളു. ഉദാഹരണമായി ഒരാൾക്കു് എ. ഐ. സി. സിക്ക് പോകുവാനുണ്ടെന്നു വിചാരിക്കുക.....“ഞാൻ നിറുത്തി. എന്റെ അഭിനയം നല്ലപോലെ വിചിത്രമായിരുന്നുണ്ടെന്നു് കാത്തു് എവിടെയെന്നു ചിരി അക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

ബോസ് തന്റെ ചൊറികളെത്തന്നെ അവിശ്വസിക്കുന്നഭാവത്തിൽ എന്റെ മുഖത്തേക്കു് നോക്കി. എവിടെ നല്ല ഉത്സാഹം തോന്നി: “ഞാൻ ഡ്യൂട്ടിയിൽ നടക്കുന്ന ഒരു പോലീസുകാരനെക്കണ്ടു. അയാൾ ഒരു തെങ്ങുകയറുന്ന കള്ളനെ പിടിക്കുകയായിരുന്നു. ആരും കണ്ടുപിടിക്കുവാൻല്ലെങ്കിൽ കണ്ടവരുടെ തൊടിയീലെ തെങ്ങു കയറുന്നത് മനസ്സിന്നു് നല്ല ഒരു വിനോദവും ദേഹത്തിന്നു് ഒരു വ്യായാമവുമാണു്. പക്ഷെ ഒരുകാര്യമുണ്ടു് ഉടമസ്ഥന്റെ കണ്ണിൽപെടാതെ നോക്കണം. അതു് ദേഹരക്ഷക്കു് അപായകരമായി കലശലിക്കും.....”

ആരോ നടന്നുവരുന്ന ശബ്ദംകേട്ടു് ഞാൻ നിറുത്തി. ഷർട്ടും ഹാഫ് പാന്റുംമാത്രം ധരിച്ചു് തോളിൽ ഒരു സ്റ്റൈറ്റോസു്

കോപ്പും തൂക്കിയിട്ട് ഒരു ഡോക്ടറും പിന്നാലെ ഒരു ചെറിയ പെട്ടിയും തൂക്കിക്കൊണ്ടു് ഒരു ഭൃത്യനും പ്രവേശിച്ചു.

സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസ് വീണ്ടും എഴുന്നേറ്റുചെന്നു. അല്പം പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി എന്നെയും ഡോക്ടറേയും മാറി മാറി നോക്കി. ഒടുവിൽ പെട്ടിയെടുത്തുകൊണ്ടു് പിന്നിൽ നില്ക്കുന്ന ശങ്കരനെക്കണ്ടു് ഒന്നു മന്ദഹസിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു.

“ഡോക്ടറോ? ഇരിക്ക. അയാൾ താൻ ഇരുന്നിരുന്ന കസാലത്തെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊടുത്തു.” ഡോക്ടർ കസേലയിൽ എറിക്കുളിച്ചുവെച്ചു വന്നിരുന്നു. എന്നെ സസൂക്ഷ്മം പരിശോധിച്ചശേഷം അയാൾ ബോസിന്റെററേരെ തിരിഞ്ഞു “ഇദ്ദേഹം ഏതാണ്! മനസ്സിലായില്ല.”

സുബാഷ് ബോസ് തന്റെ താടി തടവിക്കൊണ്ടു് ഒന്നു മന്ദഹസിച്ചു: “ഒരു പത്തുചിനിട്ടു മുഞ്ചയാണ് താനാണ്” ഡോക്ടർ എന്നു പറഞ്ഞു് ഇവിടെ വന്നു കയറിയതു്. വാർത്താനം കേട്ടാൽ ഒരു രണ്ടുപിരി അടുവാണ്.”

ഒടുക്കം അങ്ങിനെയോ? ഈ രോഗം വിചാരിച്ചുതു്ലയികും ദുർഘടമായി വരികയാണ്. ഈ വന്ന ആൾ ഒരു ശരിയായ ഡോക്ടറാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തെ സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസിൽനിന്നും രക്ഷിക്കേണ്ടമുതല എന്റെയാണ്. ഞാൻ പറഞ്ഞു: ഡോക്ടർ! ഇദ്ദേഹം ഒരു ഭ്രാന്തനാണെന്നു് ഈ നാട്ടിലൊക്കെ പ്രസിദ്ധമാണ്. ഇച്ചിടെ നിങ്ങൾ വായിച്ചില്ലെ ഒരു സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസിനെ പിടിച്ച കഥ. ആ പുളളിയാണ് ഇതു്”

“ഇതാ കേട്ടില്ലേ? ഇതുപോലെയാണ് ഇവന്റെ വാർത്താനം. സുബാഷ് ചന്ദ്രബോസിനെ പിടിച്ച കഥ. ഒരു കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാൻ കുരിഞ്ചൻ പിടിച്ചകഥ. ഒരു പോലീസുകാരൻ കള്ളനെ പിടിച്ച കഥ. എന്തെല്ലാം നേരംപോക്കുകളാണ് ഇവൻ നിങ്ങൾ വരുന്നതുവരെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നതെന്നോ?”

“അതൊക്കെ ഇവനാണ്. ഈ നില്ക്കുന്നവനാണ് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് രാജാവും കഠിനവനും പോലീസും ഒക്കെ.”

ഡോക്ടർ വിഷമിച്ചു. ഞങ്ങളിൽ ആരാണ് ഭ്രാന്തനെന്നു അറിയരുതെ അയാൾ മാറിമാറി നോക്കി. ഒടുവിൽ വാലിയക്കാരന്റെ പെരുമാറ്റത്തിൽനിന്നു യഥാർത്ഥ വീട്ടുടമസ്ഥനെ കണ്ടു പിടിച്ചു. എന്നെ സംശയത്തോടുകൂടി നോക്കിക്കൊണ്ടു അയാൾ സുബാഷ് ബോസിന്റെ മുഖത്തു നോക്കി മന്ദഹസിച്ചു: “സൂക്ഷിക്കേണ്ടവകയാണ്. കറെ കടന്നുപോയിരിക്കുന്നു”

അദ്ദേഹം പിടഞ്ഞെഴുന്നേറ്റു: “ഡോക്ടർ, വാസ്തവത്തിൽ ഈ നില്ക്കുന്നവനാണ് ഭ്രാന്തൻ. ഇതു് അയാളുടെ ഒരു പ്രായോഗിക ഫലിതം മാത്രമാണ്. നിങ്ങൾക്കു് ആ വിദ്വേഷം നല്ലപോലെ പഠിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടാണ് നിങ്ങൾ എന്നെ സംശയിക്കുന്നത്.”

ഡോക്ടർ ചിരിച്ചു. വാലിയക്കാരനോടു് എന്നെ പ്രത്യേകം സൂക്ഷിക്കുവാൻ പറഞ്ഞു.

ഒടുവിൽ എല്ലാവരുംകൂടി ഭ്രാന്തു് എന്നാക്കി. ഡോക്ടറെക്കൊള്ളും പോവട്ടെ. ആ ഭൂതനും സുഭാഷ് ചന്ദ്രനെ തന്റെ എഴുമാനനെപ്പോലെ കരുതുന്നു. എനിക്ക് ആളെ മാറിയെന്നു വരുമോ? അല്ലെങ്കിൽ പിന്നെ അയാളുടെ ഭ്രാന്തു് തീരെ മാറിയതായിരിക്കുമോ? എന്നാൽ പിന്നെ ഇതിന്റെ വായിച്ച സുബാഷ് ബോസോ? അതു് വേറെ ആളാണെന്നുവരുമോ? എന്തൊ എന്നിരിക്കാനും വ്യക്തമാവുന്നില്ല.

“ഇവനെ എങ്ങിനെ എങ്കിലും നമുക്കു് ഒന്നു പുറത്തുകൊണ്ടു പോയി വിടണമല്ലോ?” ഗുഹനാഥൻ ഭൂതനോടു് പറഞ്ഞു.

“എന്നിരിക്കാ അവിടുന്നു” ഭൂതൻ ഭൂതാനിന്നു് ആശ്ചര്യപരമായു പറഞ്ഞു. “നീ മയ്യാദക്കു് ഇങ്ങുന്നോ? അതോ ഇറക്കുന്നോ?”

ഞാൻ മറുപടിയൊന്നും പറയാതെ എഴുന്നേറ്റു എന്റെ സഞ്ചിയെടുത്തു.

“ശങ്കര, അവൻ പടിക്കുന്നു പോകുന്നതുവരെ ചിന്നാലെ ചെല്ലണം.”

ക്രിമിനൽപ്പുള്ളിയെ പോലീസ് കോൺസ്റ്റബിൾ നടത്തി കൊണ്ടുപോകുന്നപോലെ ശങ്കരൻ എന്നെ പടിക്കലേക്ക് നടത്തി.

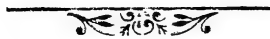
പടിക്കണം ഞാൻ ഏതുവഴിക്ക് വെക്കണമെന്ന് ആലോചിച്ചിരുന്നു. ഒരു മുളിപ്പാട്ടുംപാടിക്കൊണ്ടു് ഒരാരം ആ വഴിക്ക് വന്നു മെല്ലിച്ചു വിളുർത്തു മുഖവുമായി അല്ലെങ്കിൽ മുന്നോട്ടു കൂടാനാകുന്ന ഒരു ദിർഘശയകൻ! എന്റെ തലച്ചോറിൽനിന്നു് ഏതോ ഒരു മുക്ക് മാറുന്നപോലെ തോന്നി. ഒടുവിൽ ഈ വരുന്ന ആളാണോ ബോസ്! അതെ, ആ മുക്കും, ആ താടിയും, ആ നെറ്റിയും സംശയിച്ചില്ല. ആ ബട്ടനിക്കാതെ മാത്രം തുറന്നുകിടക്കുന്ന കപ്പായവും നെട്ടും കണ്ടില്ലേ? ഞാൻ എന്തൊരു അബദ്ധമാണ് സംശയിച്ചതു്?

ജി. സുബാഷ് ബോസ് സംശയിച്ചുനില്ക്കുന്ന എന്തെങ്കിലും കാര്യം അടുത്തുവന്നു. ഒരു ആത്മസൂചത്തിനെപ്പോലെ സ്നേഹപൂർവ്വം എന്റെ തോളിൽ കയ്യിട്ടു എന്നേയും വലിച്ചുകൊണ്ടു തെക്കോട്ടു നടന്നു.

ശങ്കരൻ പടിക്കൽനിന്നു പറയുന്നതുകേട്ടു: “ഹാ പറിയ കൂട്ടുകാരനാണ്. നല്ല ചേച്ചു.”

അയൽപക്കത്തെനായ്

ഞാൻ ആ പുതിയവീട്ടിൽ താമസം തുടങ്ങിയതിന്റെ പിറേദിവസം രാവിലെ യാദൃച്ഛികമായി അടുത്തവീട്ടിലേക്ക് ഒന്നു കണ്ണോടിച്ചു. അവിടെ ഒരു മോഹനാംഗി കൈയിൽ ഒരു വലിയ ചോറുരുളയുമായി മുററുതുവന്നു് ഒരു നായ്ക്കു് തീർന്നുകൊടുക്കുവാൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. വെളുത്തുതടിച്ച ഒരു നായ് അല്പം അകലെ നിന്നു് വാലാട്ടി ചോറുരുളയെ നോക്കി സ്നേഹസൂചകമായ ചിലശബ്ദങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. പ്രകൃത്യാനായ്ക്കുള്ള ആകെ വെറുക്കുന്ന എന്ന ആ രംഗത്തിൽനിന്നു് കണ്പറിക്കാതെ നോക്കിനില്പാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചതു് ആ നായല്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ പിന്നെ എന്താണെന്നു് ബുദ്ധിയുള്ളവർ ചോദിക്കുകയല്ല. നായ്ക്കു് ചോറുകൊടുക്കുന്നതിനിടയ്ക്കു ആ യുവതി തന്റെ തോളിലൂടെ കെട്ടടിഞ്ഞു് ഒരുവശത്തേയ്ക്കു വീണുകിടന്നിരുന്ന മുടി കൈകൊണ്ടു് ഒരുക്കി അവരുടെ പുതിയ അയൽപക്കക്കാരന്റെനേരെ കൂടുകൂടെ കണ്ണുനീഞ്ഞിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെകണ്ണുകൾ തമ്മിൽ ഇടയുമ്പോൾ അവൾ ഒരു പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി മുഖംതിരിച്ചുകളയും. മുങ്ങിയുണങ്ങിയ ഒരു മുത്തശ്ശിയമ്മയുടെ പെട്ടെന്നു മുററത്തേക്കുണ്ടായ വരവു് ആ ആനന്ദകരമായ രംഗം അങ്ങനെയെന്ന തുടർന്നുപോകുവാൻ ഞങ്ങളെ അനുവദിച്ചില്ല. യുവതി കിലുങ്ങി കിലുങ്ങി ചിരിച്ചുകൊണ്ടു് എന്നെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു എന്തെക്കെയൊ പറയുന്നതും അവർ എന്നെ നോക്കി നിൽക്കുന്നതും എല്ലാം ഞാൻ കണ്ടു. ഇനിയും അങ്ങോട്ടുതന്നെ നോക്കിനിൽക്കുന്നതുകണ്ടാൽ ഈ പുതിയ അയൽപക്കക്കാരൻ എന്തുചെയ്യാതെക്കൂട്ടവൻ എന്നു് അവർക്കു തോന്നിയെങ്കിലൊ എന്നുകരുതി ഞാനടന്നെ അവിടെനിന്നു കണ്ണുനീർ മററങ്ങോട്ടൊ നോക്കിയിരുന്നു.

ഒരു പുതിയനോവൽ എഴുതിത്തീർക്കുന്നതിന്നു നല്ല പരിസരവും ഏകാന്തതയും ലഭിക്കുന്നതിനാണ് ഞാൻ നഗരത്തിൽനിന്ന് വിട്ടുമാറി ആ ഒഴിഞ്ഞ നാട്ടിൻപുറത്തു് ഒരു വീടു് രണ്ടുമാസത്തേക്കു വാടകയ്ക്കു എടുത്തു്. കഴിഞ്ഞ മഹായുദ്ധം നമ്മുടെ ജീവിതത്തെ എങ്ങനെയെല്ലാം സ്पर्ശിക്കുന്നുവെന്നു ചിത്രീകരിക്കുവാനാണ് ആ നോവൽകൊണ്ടു് ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതു്. ഉപ്പയ്ക്കു് ഉപേക്ഷിഞ്ഞു് ചാരുക്കസേലയിൽ മലൻകിടന്നു് ഒരു സിംഗററും പുകച്ചുകൊണ്ടു് ഞാൻ കഥയുടെ പ്ലോട്ടുകളുമായി കെട്ടിമറിയുമ്പോഴാണ് തെക്കെ മുറ്റത്തുനിന്നു ഒരു നായ് മോങ്ങുന്നതും മുറളുന്നതുമായ ശബ്ദം എന്റെ ചെവിയിൽ വീണതു്. ഞാൻ ഉടനെ കസേരയിൽനിന്നു് എഴുന്നേറ്റു മുററത്തുചാടിയതും കച്ചിൽ കിട്ടിയ ഒരു കല്ലുമായി ശബ്ദംകേട്ട സ്ഥലത്തേക്കു പാഞ്ഞതത്തിയതും എല്ലാം ഒരേ നിമിഷത്തിൽ കഴിഞ്ഞു. മുററത്തുചെന്നപ്പോൾ കണ്ടതു് രാവിലെ തെക്കേവീട്ടിൽനിന്നുകണ്ട അതേ രംഗംതന്നെ അല്പം ഭേദഗതിയോടു കൂടി അഭിനയിച്ചുനോക്കുവാനുള്ള മറ്റൊരു പരിഗ്രമമായിരുന്നു. ചോററുള്ളയുമായി ആ നായയെ വിളിച്ചിരുന്ന ഭാഗം അഭിനയിച്ചിരുന്നതു ആ മോഹനാംഗീകൃതപകരം നമ്മുടെ അരിവെല്ലുകാരൻ പച്ചൻ രാമവായിരുന്നുവെന്നു് ഒരു വ്യത്യാസംമാത്രം. അവിചാരിതമായി അവിടെയുണ്ടായ എന്റെ വരവു് അവനെ വല്ലാതെ പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു. പരമ നായ്ഭേഷിയായ ഒരു യജമാനന്റെ ചോറു് കെട്ടു്ക്കത്തു് അയാളുടെ മുററത്തുവച്ചതെന്ന ഒരു നായ്ക്കു് കൊടുക്കുവാനുള്ള ഒരു ഭൃത്യന്റെ പരിഗ്രമം എങ്ങനെ മാനിക്കപ്പെടുമെന്നു് രാമുവിന്നു് നല്ലപോലെ അറിയാമായിരുന്നു.

ഞാൻ കല്ലെടുത്തു് പ്രയോഗിക്കാൻ ഭാവിച്ച നായ് അടുത്ത വീട്ടുകാരുടെ ലാളനാഭാജനമാണെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ വാസ്തവത്തിൽ ഞാനാണ് കന്നു പരുങ്ങിയതു്. ഞാൻ കാണിച്ച ഈ സാഹസം അദ്ധ്യയുടെ കണ്ണിൽപ്പെട്ടുവോ എന്നറിയാൻ ഞാൻ മെല്ലെ അടുത്ത വീട്ടിലേക്കു ഒന്നു ചെന്നുനോക്കി. ദൈവാധീനം പുറത്തു്

ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അടുത്ത വീട്ടുകാർ സ്നേഹിച്ചു നോക്കുന്ന ഒരു നായ്ക്കു് ഇടയ്ക്കു് കാരോ ഉള്ള ചോര കൊടുക്കുന്നത് അവരുടെ പ്രീതിസമ്പാദിക്കാൻ ഒരു നല്ല ചാറ്റ് മാരണനാകരുതി ഞാൻ മന്ദസ്തർതംകൊണ്ടു് രാമുവിനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകമാത്രം ചെയ്തു മടങ്ങിപ്പോയി. വീണ്ടും കസേലയിൽ വന്നിരുന്നു കഥയുടെ പ്ലോട്ടുകൾ ശരിപ്പെടുത്തുവാൻ വളരെയൊക്കെ ശ്രമിച്ചുനോക്കി. എന്നാൽ മനസ്സ് ഒരു വലിയ അസ്വസ്ഥതയോടെ ചാഞ്ഞുനടന്നിരുന്നതുകൊണ്ടു് ഒന്നും നല്ലപോലെ ചിന്തിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. കയ്യിൽ കല്ലുണ്ടായിരുന്നിട്ടും ഒരു നായയെ ഇത്രയടുത്തു് കിട്ടിയിട്ടു് എറിയാതെവിടുന്നത് ജീവിതത്തിൽ ഇതു് ആദ്യത്തെ പ്രാവശ്യമായതായിരിക്കണം ഈ അസ്വസ്ഥതയ്ക്കുകാരണമെന്നു് ഞാൻ ഒടുവിൽ സമാധാനിച്ചു.

ആ നായ് വീണ്ടും എന്റെ ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിച്ചതു് രണ്ടുമൂന്നു ദിവസത്തിനുശേഷം ഒരു ദിവസം ഉച്ചയ്ക്കാണ്. ആ “തെങ്ങിനായ്” അയൽപക്കങ്ങളിലെല്ലാം അലഞ്ഞുനടക്കുന്നത് ഞാൻ ഇടയ്ക്കൊക്കെ കാണാറുണ്ടായിരുന്നു. ഒന്നോ രണ്ടോ പ്രാവശ്യം അവൻ തെക്കേ മുറ്റത്തുവെച്ചു രാമുവിന്റെ കൈയിലെ ചോരകളെപ്പറ്റു് ചോങ്ങിക്കൂട്ടുന്നതും എന്റെ കണ്ണിൽ പെട്ടിട്ടുണ്ടു്. അന്നുച്ചയ്ക്കു് ഞാൻ എഴുതുവാൻ ഏതൊ വാചകം ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഇതിനകത്തു് എന്റെ നോവൽ ആരംഭിച്ചു കുറെ മുന്നോട്ടു നീങ്ങിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. കഥാനായകനായ ഗോപാലൻ മാസ്റ്റർ എല്ലാ എയിഡഡ് സ്കൂൾ അദ്ധ്യാപകന്മാർക്കും മാതൃകാപുഷ്പനാകത്തക്കവിധത്തിൽ ഒറ്റമുണ്ടും ഷർട്ടും മാത്രമായി പഴകത്തക്കവെള്ളം മാത്രംകഴിച്ചു ജീവിക്കുന്നു എന്നു വരുത്തുന്നതിൽ, വലിയ ആവശ്യമൊന്നുമില്ലെങ്കിലും കഥാകാരൻ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഗോപാലൻ മാസ്റ്റർ ലക്ഷിക്കട്ടെ എന്ന ഒരു ഗ്രാമീണയുവാവിയിൽ അന്നു രക്തനാണെങ്കിലും സാമ്പത്തികമായ പ്രതിബദ്ധങ്ങൾകൊണ്ടു് ഇതേവരെ അവരുടെ വിവാഹം നടന്നിട്ടില്ല. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ ആ ഗോപാലൻ മാസ്റ്റർ ഒരു ഹവിൽദാർ ക്ലാക്കായി പട്ടാ

കൂത്തിൽ ചോറൻ തീരുമാനിക്കുകയും പ്രിയതമയെ നാടുവിട്ടുനീക്കി നമുസ് നിഗൂഢമായി സന്ദർശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ കൂടിക്കാഴ്ചയോടുകൂടിയാണ് കഥ ആരംഭിക്കുന്നത്. അവസാനം യാത്രപറഞ്ഞ് പീഠിയാറാകുമ്പോൾ കണ്ണീരിൽനനഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന പ്രിയയുടെ തുടുത്ത കവിതത്തടങ്ങിൽ ഒരു ചുമ്പനമുദ്രപതിക്കുവാൻ കഥാനായകൻ തുടർച്ചപ്പോഴാണ് തെക്കേവീട്ടിൽകേട്ട അറോറാദിക് ബോബ് പൊട്ടിത്തെറിക്കുന്നപോലെ ഭയങ്കരമായ ഒരു ശബ്ദം എന്റെ ശ്രദ്ധയെ അങ്ങോട്ടാകർഷിച്ചത്. അങ്ങോട്ടു നോക്കിയപ്പോൾ എന്തോ ഒന്നു കടിച്ചുതുക്കിക്കൊണ്ടു് കരിച്ചു കയറുന്ന ആ നായയേയും പിന്നാലെ ഒരു വടിയുയോങ്ങി പാഞ്ഞുചെല്ലുന്ന മുത്തശ്ശിയമ്മയേയും മറ്റൊരു് ആ കാഴ്ച നോക്കിനിൽക്കുന്ന യുവതിയേയും കണ്ടപ്പോൾ എനിക്ക് ആ കോലാഹലത്തിന്റെ കാരണം ഉടനെ മനസ്സിലായി. വളപ്പിൽ കണ്ടതൊക്കെ ചികിച്ഛിനക്കി കൊക്കിലാക്കി നടന്നിരുന്ന രണ്ടുമൂന്നു കോഴികളിൽ ഒന്നിനെ ആ നായ് ചാടിപ്പിടിച്ചു. കടിയേറുകോഴി പ്രാണഭയനയോടെ അലറി. അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന കോഴികൾ ഭയത്തോടുകൂടിയും. മറ്റൊരു നിന്നിരുന്ന വർ നായയെ ഭയപ്പെടുത്തി ഓടിക്കുവാൻ വേണ്ട ശബ്ദവും പുറപ്പെടുവിച്ചു. ഇതെല്ലാംകൂടി ഒരുമിച്ചുകൂടിയപ്പോഴാണ് എന്ന് ഞെട്ടിച്ച ആ ഭയങ്കരശബ്ദം ഉത്ഭവിച്ചത്. ഞാൻ അങ്ങോട്ടു നോക്കുന്നുണ്ടെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ യുവതി മന്ദഗതിയിൽ. ഒരു വലിയ അമിട്ടിപിന്നത്തഭാവത്തിൽ വടി താഴെയിട്ടു് മുത്തശ്ശിയമ്മ മടങ്ങി.

ആ കോഴിവാലത്തിന്റെപേരിൽ അവാർ ഉയർന്നിരുന്ന വലിയ കച്ചപ്പാടു് അടുത്ത വീട്ടുകാരൊക്കെ അങ്ങോട്ടാകർഷിച്ചു. അവിടെവന്നു കൂടിയവരിൽ പലരും സംഭവത്തിന്റെ ശരിയായ റിപ്പോർട്ടുകൾ അന്വേഷിച്ചെടുക്കുകയും കൂട്ടത്തിൽ പുതിയ അന്തർപക്ഷക്കാരനായ എന്ന് നോക്കിക്കൊണ്ടു എന്തൊക്കെയോ പറയുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

ഞാൻ വീണ്ടും നോവലെഴുത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടു. നേരം സന്ധ്യയായതോടുകൂടി ഗോപാലൻമാസ്റ്ററെ ഞാൻ പട്ടാളത്തിൽ ചേർത്തു

പാറിശീലനത്തിന് ബാഗട്ടൂക്ക് അയയ്ക്കുവാനുള്ള ഒരുക്കമായി. അയാളെ വണ്ടിയുടെ സമയത്തിന് സ്റ്റേഷനിലേക്കു അയക്കാൻ ഞാൻ ഭാവിക്കുമ്പോഴാണ് പൊളിഞ്ഞുകിടന്നിരുന്ന വേലി ചാടിക്കടന്നു അയൽപക്കത്തെ മുത്തശ്ശിയമ്മ എന്റെ മുറത്തേക്കു വരുന്നത് ഞാൻ കണ്ടത്. പകലെനടന്ന സംഭവങ്ങളെക്കുറിച്ച് എന്തെങ്കിലും ഒരു പറയുന്നതിനാണ് ആ വരവെന്നു എനിക്ക് കണ്ടപ്പോൾ മനസ്സിലായി. കഷ്ടം! നായ്ക്കളെ കണ്ടാൽ എറിഞ്ഞു കാലൊടിക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. അവരായെ ഇങ്ങനെ ലാളിച്ചു വളർന്നതു കൊള്ളകയില്ലെന്നു എനിക്ക് പണ്ടേയുള്ള അഭിപ്രായമാണ്. ഇപ്പോൾ കണ്ടില്ലേ അവരുടെ നായ് അവരുടെ കോഴിയെത്തന്നെ കടന്നുപിടിച്ചു. ഈശ്വരൻ ലോകത്തിൽ ഉരുളൻകല്ല് സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നത് നായ്ക്കളെ എറിയുവാനാണെന്നാണ് ഞാൻ പലപ്പോഴും രാമുദീനോടു പറയാറുള്ളതാണ്. മുറത്തുവന്നു ഒരു ഉണങ്ങിയ ചീരിചിരിച്ച് അവർ അല്പം ഒരു പരുങ്ങലോടെനിന്നു. പകലെനടന്ന കോഴിവേട്ടയിൽ അവർ പിണഞ്ഞ ഭീമമായ അമിട്ടിയായിരിക്കും ഈ വല്ലായ്മക്കു കാരണമെന്നു കരുതി ഞാൻതന്നെ തുടങ്ങി. “ഈ നായ്ക്കളെക്കൊണ്ടു വലിയ ഉപദ്രവം അല്ലേ? കുറച്ചു മുമ്പേ ആ അസത്തു് ഒരു കോഴിയെ പിടിച്ചു”.

അവർ ആ ഉണങ്ങിയ ചീരിതന്നെ ഒന്നുകൂടി ചിരിച്ചു. “വല്ലാത്ത ഉപദ്രവം!”.

നായ്ക്കളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള അവരുടെ അഭിപ്രായത്തിന് മറ്റൊരു വരുണമെന്നു കണ്ടു് ഞാൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. വേണമെങ്കിൽക്കേട്ടു നന്നാവട്ടെ എന്നുള്ള വീചാരത്തോടുകൂടി ഞാൻ അവർക്കു ഇങ്ങനെ ഒരുപദേശം നൽകി. “ഈ വകയൊക്കെ ചങ്ങലക്കിടന്നു. അതാണ് വേണ്ടത്. തിന്ന ചോറിന് കൂറില്ലാത്ത വകയാണ് ഈ നായ്ക്കൾ.”

“അതെയതെ ചങ്ങലക്കിടുകതന്നെവേണം. അല്ലെങ്കിൽ നാട്ടുകാർക്കു ഇങ്ങനെ പൊക്കേണ്ടേ.” അവർ അല്പം ഉത്സാഹം കാണിച്ചു.

ആട്ടിൻകുട്ടി തന്നത്താൻ പിടിച്ചിരുന്നു. “ഓ. അവന്റെ ഒരു നാട്യം! കണ്ടാൽ പോലീസുകമ്പ്യൂട്ടറുടെ പച്ചകണ്ടു്.”

“നീ എന്തുപറഞ്ഞു? നിനക്കു് എന്റെ നാട്യം പിടിച്ചില്ലെന്നുണ്ടോ? എന്തുപറഞ്ഞതാ നീ?”

“ഓ. ഒന്നുമില്ല. ഞാൻ നിന്റെ വാലിന നല്ല നീളമുണ്ടെന്നു പറയുകയായിരുന്നു.”

നായ് ഒരു ചാട്ടംചാടി ആട്ടിൻകുട്ടിയുടെ കഴുത്തിന്നു കടിച്ചതും, ആട്ടിൻകുട്ടി ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചതും ജായത്തു കിടന്നു കൂക്കം വലിച്ചിരുന്ന വേലായുധൻനായർ കൈയിൽ കീട്ടിയ വിറകുകൊള്ളിച്ചുമായി മുററത്തു ചാടിയതും എല്ലാം ഒരുമിച്ചു കഴിഞ്ഞു. രാമബാണപോലെ പായുന്ന നായുടെ പിന്നാലെ വിറകുകൊള്ളിയോങ്ങിക്കൊണ്ടു ചീറിപ്പറയുന്ന വേലായുധൻ നായരെ ഞാൻ കണ്ടുവെന്നതുവരെ നോക്കിനിന്നു.

നോവലെടുത്തു് നിവർത്തു ഞാൻ വീണ്ടും എഴുതുവാനാരംഭിച്ചു. ഇതിനകം കഥ കരളാക്കി മുന്നോട്ടു നീങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മിലിട്ടറിയിൽ ചേർന്നുപോയ ഗോപാലനാസ്റ്റർ ആരംഭം കഴിഞ്ഞശേഷം ലീറിൽ നാട്ടിലേക്കു വന്നിരിക്കുകയാണ്. കഥാനായകൻ നായികയെ ഒരു ഗുഡസങ്കേതത്തിൽവെച്ചു കണ്ടുമുട്ടുന്തെന്നു നോക്കി നിൽക്കുമ്പോഴാണ് വേലായുധൻ നായർ ആ സാധു ആട്ടിൻകുട്ടിയേയും തോളിലിട്ടുകൊണ്ടു് എന്റെ വീട്ടിലേക്കു വലിഞ്ഞുകയറിയതു്. “ഇതു നോക്ക. അടുത്ത വീട്ടുകാരുടെ നായയെക്കൊണ്ടുള്ള ഉപദ്രവം” എന്നുപറഞ്ഞു് എന്റെ അനാഥാം അവയുടെ ഭാഗത്തേക്കു കൊള്ളു വരുവാൻ ഇതെന്നു എനിക്കുണ്ടല്ലോ മനസ്സിലായി. എന്നിങ്ങിനെ പക്ഷാഭേദം ആവശ്യമില്ല. ചോരകിൽ നായ്ക്കുള്ള കണ്ണിനേരെ കണ്ടുകൂടാതാനും. എന്നാലും അമ്മുവിനെയും അവയുടെ വീട്ടുകാരെയും ഈ അപകടത്തിൽ സഹായിക്കുകയാണു് വേണ്ടതെന്നു എങ്ങനെയൊ എനിക്ക് ഒരു ബോധോദയമുണ്ടാ

യി. ഞാൻ ഇങ്ങനെ തുടങ്ങി. “എന്താ. വേലായുധൻനായരെ അയൽപക്കക്കാരുടെ നായെക്കൊണ്ടു വലിയ ഉപദ്രവം അല്ലേ?”

“ഇതു ഹോക്കു മേനോൻ. ഈ ആട്ടിൻകുട്ടിയെ ആ ജന്തു കടിച്ചുകൊല്ലാറാകി.”

അയാൾക്കുകൊടുക്കുവാൻ നല്ല ഒരു “ഡോസ്” ഉള്ളിൽക്കുണ്ടു് ഞാൻ ഒന്നു ചിരിച്ചു. “എന്തുചെയ്യും? അയൽപക്കക്കാരില്ല. കറേറ്റിയൊക്കെ അന്യോന്യം സഹിക്കേണ്ടിവരില്ലേ? ഉദാഹരണമായി ഒരാരം കള്ളുകടിക്കുന്നുവെന്നു വിചാരിക്കുക. അയാളുടെ കടിച്ചുത്തു് അടുത്ത വീട്ടുകാർക്കു് ഇരിക്കപ്പൊരതി—”

“ഞാൻ കറേറ്റു കടിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കാം. അതിന്നു നിങ്ങളുടെ നഷ്ടമൊന്നുമില്ലല്ലോ.” വേലായുധൻനായർ ഇടയിൽ കടന്നു പറഞ്ഞു. “അതൊന്നും പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു കാൽമുറയില്ല. നിങ്ങളുടെ നായ് എന്റെ ആട്ടിൻകുട്ടിയെ കടിച്ചതിന്നു നഷ്ടംതരണം”.

“എന്റെ നായെ?” ഞാൻ ഒന്നു തെറ്റി.

“അതെ നിങ്ങളുടെ നായ തന്നെ. ഇന്നലെ അടുത്തവീട്ടുകാരുടെ കോഴിയെ പടിച്ചില്ലേ ആ നായതന്നെ”

“അതു എന്റെ നായാണെന്നു് ആർ പറഞ്ഞു്?”

“എന്തിനാണു് മേനോൻ ഈ ഒന്നുചിന്തയായ് വേഷമെടുക്കുകെടുത്തു്. നിങ്ങൾ വരുമ്പോൾ കൊണ്ടുവന്നതല്ലേ ആ നായെ? പിന്നെ ദിവസം ഇവിടെനിന്നു അതിന്നു ചോരകൊടുക്കുന്നതു് ഞങ്ങൾ കാണാറില്ലേ? ഈ പരിച്ഛേദനം ഇവിടെ വേവില്ല മേനോൻ.”

“അതൊക്കെ എന്തായാലുംശരി. ഇതു എന്റെ നായല്ല. നിങ്ങൾ അതിനെ തല്ലുകയോ കൊല്ലുകയോ എന്തുവേണമെങ്കിലും ചെയ്തുകൊള്ള. എനിക്കു വിരോധമില്ല”.

“നിങ്ങൾ മർദ്ദാദി” എന്നീ വല്ലഭതയുള്ളതാണ് നല്ലത്. അല്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കു കേൾക്കാൻ സുഖമില്ലാത്ത ചില വർത്തമാനങ്ങൾ കേൾക്കേണ്ടിവരും.” അയാൾ എന്നെ ഭീഷണിപ്പെടുത്തി.

രണ്ടുദിവസം മുൻപാണ് അസഭ്യഭാഷയിൽ തനിക്കുള്ള അനിവാര്യമായ പദസപാധിനം ഒരൊറ്റ ഗുണംഗുണം തെളിയിച്ച് അയാൾ എന്നെ അതുതപ്പെടുത്തിയത്. അതുകൊണ്ട് മുഷിയുകയാണെങ്കിൽ അയാൾ വലിയ “തൊള്ളയ്ക്ക”ണ്ടാക്കി അടുത്ത വീട്ടുകാരെ മുഴുവൻ ആകർഷിക്കുവാനിട വരുത്തുമെന്നു തീർച്ച. അതു കൂടാതെ കഴിക്കാൻ ഞാൻ ഒരബ്ലുഷ്ഠിപ്പിക എടുത്തുകൊടുത്തത് അയാൾക്കു സമാധാനിപ്പിച്ചുവീട്ടു.

കാര്യം നായ് എന്റെയൊന്നൊന്നല്ലൊ വേലായുധൻനായർ പറയുന്നത്. ഞാൻ അതു തെക്കെ വീട്ടുകാരുടെയാണെന്നല്ലെ വിചാരിച്ചത്. അത് അവരുടെ തന്നെയായിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ പിന്നെ എന്തിനാണ് അവർ അതിനു ചോദിക്കാത്തതെന്നത്? ഈശ്വര! അത് ഒടുവിൽ എനിക്ക് പാറിയമായിരിക്കുന്ന യാകമോ? അവർ അത് എന്റെയൊന്നൊന്നല്ലൊ വിചാരിച്ചായിരിക്കുമോ ഇങ്ങനെയൊക്കെ ലാഭിച്ചത്. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഇത് നല്ല രസമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു.

വീണ്ടും നോവലെഴുത്തുവാൻ ഭാവികണ്ഡോഴാണ് അടുത്തവിട്ടിൽനിന്നു മുത്തുവിയമ്മയുടെ എഴുന്നള്ളത്തു്. വേലായുധൻനായർ വരുന്നതും സംസാരിക്കുന്നതും അവർ കണ്ടിരിക്കും. അയാൾ ഒരു കള്ളുകടിയനാണെന്നും, അയാൾ വല്ലഭത പരഞ്ഞാൽ അതു സാരമാക്കേണ്ടെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു എന്നെ സമാധാനിപ്പിക്കുവാനായിരിക്കും അവരുടെ വാദ്യം. എന്നാൽ ഞാൻ ചില്ലറക്കാരനാണല്ലെന്നും, അങ്ങനെയുള്ളവരെയാണെന്നും ക്രൂരനായ ഒരു പുളളിയല്ലെന്നും മറ്റും അവരെ ധരിപ്പിക്കുവാൻ മന്ദസ്ഥിരതയോടെ അവരെ സ്വാഗതംചെയ്യും.

“വേലായുധൻനായർ ഇവിടെ വന്നിരുന്നു, അയാളുടെ ആട്ടിൻകുട്ടിയെ നായ് കടിച്ചുവെന്നും പറഞ്ഞു.”

“എന്നിട്ടോ? അയാൾ വെറുതെ പോയോ?”

“പിന്നെ. ആളിന് ഞാനല്ലേ? ഇവിടെ വന്നു വല്ല തെറിയും മറ്റും വിളിച്ചുപറഞ്ഞാൽ പല്ലി വായിൽ ഒന്നും കാണില്ല.”

“അതല്ല അയാൾ വല്ലതും ചോദിച്ചുവോ?”

“ചോദിച്ചു: എന്റെ നാക്കോണെന്നും, അച്ഛനും അമ്മയ്ക്കും സുഖമെന്നെയല്ല എന്നും, ഞാൻ ഇപ്പോൾ എഴുന്ന—”

“അതല്ല, അയാൾ പണം വല്ലതും ചോദിച്ചോ എന്നാണ് ഞാൻ ചോദിച്ചത്.”

ഞാൻ വാസ്തവമായും അറിയാതെ ചൂഷിപ്പിച്ചു. ഞാൻ അയാൾക്ക് പണംകൊടുത്തു എന്ന് ഉറപ്പുവേഗം മനസ്സിലാക്കി. എന്നോട് വന്നു ചോദിക്കുവാനാണല്ലോ അവർക്കു തോന്നിയത്. ഞാൻ ഏതായാലും വാസ്തവം തുറന്നുസമ്മതിച്ചു: “ഒരുങ്ങുപ്പുക കൊടുത്തു. അല്ലെങ്കിൽ അവർ വല്ല തെറിയും മറ്റും വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. മറ്റൊരാളെ അപമാനിക്കും.”

മുത്തശ്ശിയമ്മയുടെ മുഖത്ത് ഒരു നേരിയ മന്ദഹാസംപറന്നു: “നമ്മുടെ ഒരു കോഴിയേയും ആ നായ് പിടിച്ചു അതിനെ കഴിഞ്ഞ ആഴ്ച ചത്തു കൊണ്ടുപോയി വീൽക്കണമെന്നു വിചാരിച്ചിരുന്നതാ. അല്ല, അതുകൊണ്ട് ഒന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. വെറുതെ പറയുകയാണ്.”

എനിക്ക് അവർ എന്നാണ് പറഞ്ഞുകൊണ്ടുവരുന്നതെന്ന് ഉടനെ മനസ്സിലായി. ഞാൻ അവർ വരുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ഒരു സദ്യേഗത്തോടുകൂടിയിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചത് എന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുകയായിരുന്നു. എല്ലാവർക്കും പണത്തിലാണ് ആശ. കഷ്ടം! ആളുകൾ ഉടൻതന്നെ ആയിപ്പോകുന്നല്ലോ. ഞാൻ അക്കത്തുപോയി

ഒരു രണ്ടുരൂപിക എടുത്തുകൊടുത്ത് അവരേയും പ്രസാദിപ്പിച്ചുയച്ചു.

ഞാൻ ഉടനെതന്നെ രാമുവിനെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു: “എക്കാലം, ആ നായെ ഇവിടെ കണ്ടാൽ എറിഞ്ഞുകൊല്ലാമെന്നു വിട്ടുപോകരുത്. ഈ നായ് സന്ധാരണ നായ്ക്കുളളപ്പോലെയാണെന്നു ഞാൻ ആദ്യം വിചാരിച്ചു. അതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഇതുവരെ ഒന്നും വിരോധം പറയാതിരുന്നത്. ഇവിടെ കണ്ടാൽ കൊല്ലപ്പെട്ടു വീടും കേടും”.

ആ തെങ്ങിമ്പന്ന നായെക്കൊണ്ടുള്ള ഉപദ്രവം ദിവസം ദിവസം കൂടിവന്നു: അതിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ ഞാനാണെന്നു എങ്ങനെയൊരു പൊതുജനാഭിപ്രായവും അവിടെ പറഞ്ഞാണു എവിടെ വലിയ കേടായിത്തീർന്നു. ഒരു ദിവസം ഒരു ചത്ത പൂച്ചയേയും തൂക്കിക്കൊണ്ടുവന്നു ഒരാൾ ആ നായ് കടിച്ചതാണെന്നു പറഞ്ഞു ഒരുരൂപിക വാങ്ങിക്കൊണ്ടുപോയി. മറ്റൊരിക്കൽ ഒരു താരാവിന്റെ അകലമരണത്തിൽ അനുശോചനം രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടു എവിടെ രണ്ടുരൂപിക സംഭാവനചെയ്യേണ്ടിവന്നു. ഒരു ദിവസം നായ് ഒരയൽപക്കക്കാരന്റെ അടുക്കളയിൽ കടന്നു ചോര ശാപ്പിട്ടു. വേറൊരു ദിവസം അത് ഒരു പൂച്ചക്കുട്ടിയെ പിടിക്കാൻ ചെന്നു. പൂച്ചക്കുട്ടി പറഞ്ഞു ഒരു മരത്തിന്മേൽ കയറി രക്ഷപ്പെടുകയുണ്ടായി. എന്നാൽ ഇതിന്റെയെല്ലാം വകയ്ക്ക് അവർ എന്റെ വേലിക്കൽ വന്നുവന്നു ചീത്തപറയുന്നവിൽ യാതൊരു അമാന്തവും കാണിച്ചില്ല. ചുരുക്കത്തിൽ ആ നായ് അവിടെ തെങ്ങിനടക്കുന്നത് അയൽപക്കക്കാർക്കു നല്ല ഒരാടായതിനുള്ള മാറ്റമായി.

ഒരുദിവസം ഞാൻ നോമ്പൽ എഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണ് മറ്റൊരു പ്രധാന സംഭവമുണ്ടായത്. ഇതിനകം നോമ്പൽ വച്ചയെടികം എഴുതിത്തീർന്നു. ഗോപാലൻ മാസ്റ്റർ വീണ്ടും ലീവുകഴിഞ്ഞു പോയി. ഈ പ്രാവശ്യവും അവരുടെ വിവാഹം നടന്നില്ല. മാസ്റ്റർ പോയിക്കഴിഞ്ഞ രണ്ടുമാസത്തിനുശേഷം ലക്ഷ്മി

കുട്ടിയെ കറച്ചു ഭാഷിക്കുകാരനായ ഒരു പണക്കാരൻ നായർ വിവാഹം ചെയ്യുന്നു. ആ ദാമ്പത്യജീവിതം അവരക്കു നറുകിയതായിത്തോന്നുന്നു. എന്നാൽ കഥാകാരൻ വളരെ സാമർത്ഥ്യത്തോടുകൂടി നായരെ ഒരു കാരപകടത്തിൽ പെടുത്തിക്കൊല്ലുന്നു. അങ്ങനെ ഒരു പണമുള്ള വിധവയായിത്തീർന്ന ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി ഗോപാലൻ മാസ്റ്ററുടെ മക്കളിവരവിനെ കാത്തുകൊണ്ടു ജീവിക്കുന്നു. ഗോപാലൻ മാസ്റ്റർ ഇഷ്ടറി യൂറോപ്പിൽ പോകുന്നു. കഥയുടെ മേന്മയ്ക്കുവേണ്ടി അയാളുടെ ഒരു കാൽ മുറിക്കുവാൻ കഥാകാരൻ തീരുമാനിക്കുന്നു. കാലിന്മേൽ വെടിയേറാൻ മാപ്പുറേഷനുവേണ്ടി അയാളെ ആശുപത്രിയിലേക്കയക്കുവാൻ പറപ്പെട്ടപ്പോഴാണ് തെക്കെ വീട്ടിൽനിന്നു വലിയ ഒരു ബഹളവും മുറവിളിയും ഉണ്ടായി അതു നിന്നത്. നായ് വെടിയുണ്ടുപോലെ പറയുന്നതും അമ്മു കാലിന്മേൽനിന്നു ചോര യൊലിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു കൊക്കച്ചാടി മുററത്തുവന്നു വീണതുമാണ് ഞാൻ അങ്ങോട്ടു നോക്കിയപ്പോൾ കണ്ടത്. “ഏതെ മോളേ, നായ് കടിച്ചുവോ?” എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു മുത്തശ്ശിയമ്മ അപ്പോൾ അവിടെ പാഞ്ഞെത്തി.

അമ്മുവിനെ നായ് കടിച്ചിട്ടുവേണമല്ലോ പുറത്തുവരാൻ എന്നു വിചാരിച്ചു ഇതുവരെ അകത്തു കാത്തിരിക്കുകയായിരുന്നുവോ എന്നു തോന്നും, അത്രവേഗം അടുത്ത വീട്ടുകാർ ആ മുററത്തു വന്നുകൂടിയതു കണ്ടാൽ. അങ്ങോട്ടു പാഞ്ഞുചെല്ലുന്ന തിടുക്കത്തിൽ ഉറങ്ങിക്കിടന്നിരുന്ന കുട്ടികളെപ്പോലും തുക്കിയെടുത്തുകൊണ്ടു വരാൻ അമ്മമാർ മറന്നില്ല. ഉറക്കം തെളിയാത്ത കുട്ടികളുടെ കരച്ചിലും ആളുകളുടെ സംസാരവും എല്ലാംകൂടി അവിടെ ബഹളമേം. സ്രീപുരുഷന്മാർ ഒരു പോലെ ആ മുററത്തങ്ങനെ പെരുങ്കിളുടുന്നതു കണ്ടാൽ ഈ ലോകത്തിൽ ഇതുവളരെ ആളുകൾ ഉണ്ടോ എന്നുതന്നെ നാം സംശയിച്ചുപോകും. ആ നായയുടേയും അതിന്റെ ഉടമസ്ഥനാകാനുള്ള ഭാഗ്യദോഷം നേരിട്ടു എന്നേയും ചീത്ത പറയുന്നതിൽ ഭാരോരുത്തരും അവരുടെ സാമർത്ഥ്യം കാണിക്കാൻ മത്സരിക്കുന്നതുപോലെ

തോന്നി. അതിനിടയ്ക്ക് അമ്മൂവിന്റെ ശബ്ദം കേട്ടു. അതെ അവളുടെതന്നെ “ആ അസത്തു” അവിടെ താമസം തുടങ്ങിയതുതൽ എപ്പോഴും ഇങ്ങോട്ടുതന്നെ നോട്ടം. ആണങ്ങളായാൽ കുറച്ചു മാനവും മയ്യാദയും ഒക്കെ വേണ്ടേ എന്ന്! പോരെങ്കിൽ ഒരു കടിക്കുന്ന നായേയും കൊണ്ടുവന്നു വീട്ടിരിക്കുന്നു.”

ഈ കേൾക്കുന്നത് അമ്മൂവിന്റെതന്നെ ശബ്ദമാണോ? ഈശ്വര! എന്നാൽ എന്റെ സകല ആശയും അവസാനിച്ചു. മറ്റൊരാളെ എന്തൊക്കെ പറഞ്ഞാലും പ്രവർത്തിച്ചാലും അവർ ആ കൂട്ടത്തിലല്ലെന്നാണ് ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നത്.

ഇതിനകത്തു വേലായുധൻ നായരും അയ്യപ്പത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. അയാളുടെ ഇടിമുഴക്കംപോലെയുള്ള ശബ്ദം ഉറക്കെയുറക്കെ പൊന്തിത്തുടങ്ങി. “ഹേയ് ഇങ്ങനെയുണ്ടോ ഒരു ഏമാനൻ! ആ നായ് നാട്ടുകാരെ മുഴുവൻ കടിച്ചു, എന്നിട്ടും അതിനെ ഒരു ചങ്ങലയ്ക്കിടേണ്ട വിചാരമില്ല. ഇതിനെപ്പറ്റി ഒരു നാലുത്തായം ചോദിച്ചിട്ട് ഇന്നിയാരു കാര്യം”.

“അതന്നേ, വേലായുധൻ നായരെ, ഇങ്ങനെ ഒരു നായും, ഉടമസ്ഥനും; ചെന്നു” ആണങ്ങളെപ്പോലെ രണ്ടു തായം ചോദിച്ചിട്ടുവരു” എന്നു പിന്നിൽനിന്ന് ആരോ “സീക്ര” മുറക്കി.

അങ്ങനെ ആ കള്ളകടിയൻ എന്നോടു “നാലു തായം” ചോദിക്കുവാനുള്ള വരവാണ്. ഞാൻ ഉടനെ അകത്തുകടന്നു ഒരു ഷർട്ടെടുത്തിട്ടുകൊണ്ടു രാമൂവിനെ വീളിച്ചുപറഞ്ഞു. “എക്കാ! നി വേഗം ആ തെക്കെ വീട്ടിൽ പോയി പാ ഏമാനൻ ഡോക്ടറെ വീളിച്ചുകൊണ്ടുവരുവാൻ പോയിരിക്കുകയാണെന്നു”.

ഞാൻ പ്ലിന്റാസ്റ്റിൽക്കൂടി പുറത്തുകടന്നു വേലായുധൻ നായർ വരുന്ന രീതിമുഖ്യം ഒരുവിധം അവിടെനിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടു. ഒരു റിക്ഷാപിടിച്ചു ഡോക്ടറെ വീട്ടിലേക്കു പോയി.

അടുത്തദിവസം രാവിലെ ഞാൻ കെട്ടിട ഉടമസ്ഥനെ ചെന്നു കണ്ടു് രണ്ടുമാസത്തെ വാടകരീട്ടു് പുറയുടെ താക്കോൽ മടക്കിക്കൊടുത്തു “ഞാൻ നിങ്ങളോടു രണ്ടുമാസത്തേക്കാണ് പുറ വാടകയ്ക്ക് ആവശ്യപ്പെട്ടത്; വാടക ഇതാ. പക്ഷെ ഞാൻ അടുത്ത ബസ്സിനനുവേണ്ട നഗരത്തിലേക്കു പോകുന്നു.”

“എന്താണതു മി: മേനോൻ? വല്ല അസൗകര്യമുണ്ടോ?”

“എയ്! ഒന്നുമില്ല. ഞാൻ കുറച്ചുവശ്യം പ്രമാണിച്ചു നഗരത്തിലേക്കു പോകുകയാണെന്നുമാത്രം.”

“വല്ല സൗകര്യം പോരായ്മയുമാണെങ്കിൽ പറയാൻ മടിക്കരുത്”.

“എയ് അതൊന്നുമല്ല”.

“പോകാൻതന്നെയാണ് രീരുമാനിച്ചതെങ്കിൽ ചിന്നെ എനിക്കൊന്നും പറയാനില്ല. ഞാൻ വേറെ വല്ലതും ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടോ?”

“ഒന്നുമില്ല. ബുദ്ധിമുട്ടാകുകയില്ലെങ്കിൽ ഒരു കായ്കൂടി ചെയ്തെന്നാൽ ഉപകാരം. കണ്ടവരുടെ കോഴിയേയും ആടിനേയും കടിച്ചുനടക്കുന്ന ഒരു നായയുണ്ടല്ലോ തുവീടെ, അതിനെ വെടിവെക്കുവാനറിയാവുന്ന വല്ലവരെയുംകൊണ്ടു് കാച്ചിക്കൊന്നു. അതിനെ വേണ്ടിവരുന്ന ചിലവു് എന്തായാലും അത് എന്തെ അറിയിച്ചാൽ ഞാൻ ഉടനെ അയച്ചുതന്നുകൊള്ളാം.”

“നിങ്ങൾ എന്തൊക്കെയാണ് മി: മേനോൻ പറയുന്നത്?”

“ഒന്നുമില്ല. രണ്ടു ഭാഗ്യംകെട്ട ആത്മാക്കൾ ഏതോ ഗ്രാമം പിടിച്ചു നില്ക്കുമ്പോഴാണ് ഒരുമിച്ചു ഈ ഗ്രാമത്തിലേക്കു കടന്നുവന്നതു്. ഞാനും ആ നായും. എന്റെ സ്ഥിതി ഇങ്ങനെയാക്കുകയായി.

ഇനി ആ നായുടെ അവസ്ഥാനം എങ്ങിനെയാണെന്നു നിങ്ങൾ എ
നിക്കു നഗ്നരായിലേക്കു വഴിയേ എഴുതുക. അത്രമാത്രം.”

* * * * *

ആ റോഡിൽ പിന്നെ മുഴുചിട്ടിയിട്ടില്ല. അങ്ങനെ എം. ഡി.
മേനോന്റെ ഒരു നല്ല കഥ കൈരളിയിൽ നഷ്ടപ്പെട്ടുപോയി.

ആ നായെ വെടിവെക്കുവാൻ ചിലവായ സംഖ്യയുടെ കണ
ക്കു് ഇതുവരെ എനിക്കു അയച്ചുകിട്ടിയിട്ടില്ല. അതു കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞാ
ലുടൻ ആ നായുടെ പേരിൽ എനിക്കുവന്ന ചിലവുകളുടെ ഒരു ശരി
യായ കണക്കു വായനക്കാരനെ അറിവായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താം.

